

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Regenerace zámeckého parku v Libochovicích

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Kristýna Štanglerová

Obor studia: Zahradní a krajinařská architektura

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.

© 2020 ČZU v Praze

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Regenerace zámeckého parku v Libochovicích“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila práva třetích osob.

V Praze dne 20. 7. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. arch. Janu Vaňkovi, za odborné vedení a konzultace při psaní diplomové práce. Velké poděkování patří i mé rodině za podporu při mých studiích.

Obsah	
1 Úvod	5
2 Cíl práce	5
3 Literární rešerše	6
3.1 Historický přehled	6
3.1.1 Počátky založení	6
3.1.2 První historické prameny	6
3.1.3 Období renesance a období baroka	7
3.1.4 Založení francouzské zahrady v 17. století.....	7
3.1.5 Vývoj a úpravy parku v 18. století a 19. století	8
3.1.6 Vývoj a úpravy parku ve 20. století	9
3.2 Ochrana a obnova památek zahradního umění.....	10
3.2.1 Mezinárodní úmluvy a dohody	11
3.2.2 Legislativní východiska v péči o kulturní památky v ČR.....	11
4 Podkladové údaje a jejich vyhodnocení	13
4.1 Charakteristika území a širší vztahy.....	13
4.1.1 Územní plán obce	13
4.1.2 Demografie	14
4.1.3 Turismus a okolí.....	14
4.1.4 Doprava.....	14
4.2 Charakteristika přírodních podmínek	14
4.2.1 Klíma.....	14
4.2.2 Hydrologie	14
4.2.3 Pedologie a geologie	15
4.2.4 Typologie české krajiny	16
4.2.5 Fytogeografie, biogeografie a potencionální přirozená vegetace	16
4.3 Zhodnocení výchozího stavu zámeckého parku.....	17
4.3.1 Zhodnocení a porovnání historických situací	18
4.3.2 Návštěvnost parku a jeho řád	22
4.3.4 Vegetační prvky parku– zhodnocení na fotografiích	23
4.3.5 Fotografie z ptáčích perspektivy (dron).....	27
4.4. Dřeviny a jejich inventarizace	28
4.4.1 Inventarizace a dendrologický rozbor současného stavu dřevin v parku	28
4.4.2 Metodika hodnocení dřevin	28
4.4.3 Výsledky inventarizace	30
4.4.4 Inventarizační tabulky.....	32
4.4.5 Inventarizační plán.....	39
4.4.6 Kompoziční analýza.....	40
4.4.7 Výchozí stav zámeckého parku.....	41
5 Vlastní návrh	42
5.1 Vlastní návrh jednotlivých částí parků.....	42
5.2 Požadavky	42
5.3 Studie zámeckého parku	43
5.4 Vlastní návrh – dřeviny v parku u- osazovací plán.....	44
5.4.1 Čestný dvůr (severní parter) - půdorys, řez, osazovací plán	45
5.4.3 Zásobní dvůr s kuchyňskou zahradou (západní parter) - půdorys, řez, osazovací plán	47
5.4.5 Zásobní dvůr s kuchyňskou zahradou (západní parter) – vizualizace.....	48
5.4.6 Jižní parter (prostor při říční nivě)	49
5.4.7 Jižní parter (prostor při říční nivě) – vizualizace	50
5.4.8 Jižní parter (prostor při říční nivě- řez schodištěm)	51
5.4.9 Hlavní parter (východní parter) – vizualizace I .- III.	52
5.4.10 Řezopohled zámeckého parku.....	56
5.4.11 Výkaz výměr vegetačních prvků	57
6 Diskuze	58
7 Závěr	59
8 Seznam zdrojů	60
8.1 Tištěné zdroje	60
8.2 Internetové zdroje	61
9 Přílohy	61
9.1 Seznam mapových podkladů	61
9.2 Seznam tabulek	61
9.3 Seznam grafů	61
9.4 Seznam obrázků	61

Regenerace zámeckého parku v Libochovicích

Souhrn

Diplomová práce se zabývá vytvořením architektonické studie zahrnující regeneraci vegetační kompozice zámeckého parku v Libochovicích. Projekt vychází ze zpracování a analýzy podkladových údajů se snahou o pochopení širšího historického a krajinné vývoje této lokality s ohledem na současné možnosti řešení jeho praktického využití.

Libochovice se nachází v Ústeckém kraji, přibližně 50 km severovýchodně od hlavního města Prahy v hodnotném přírodním a historicky osídleném území v údolí řeky Ohře. První písemné listiny datují vznik Libochovic s původně dřevěnou gotickou tvrzí, jako sídlo drobné šlechty, do druhé poloviny 13. století. Za nejvýznamnější úpravy zámeckého parku je možné považovat přeměnu zahrady v 17. století ve francouzském stylu, jehož autorem byl Antonio della Porta, a která jedinečně spoludotvářela celkový charakter ranně barokního areálu. V první polovině 19. století byl park rozšířen a přebudován na park anglického krajinářského stylu. Jelikož tato přeměna nemohla být na stávající ploše zcela úspěšně realizována, došlo na počátku 20. století k navrácení podoby parku do původního francouzského stylu, ve kterém jej můžeme obdivovat dodnes. V současné době je zámek Libochovice včetně parku pod správou Národního památkového ústavu a od 1. ledna 2002 byl prohlášen Národní kulturní památkou.

Literární rešerše se zabývá historickým přehledem proměn parku v jednotlivých obdobích včetně stručného nástinu problematiky ochrany a obnovy památek zahradního umění v obecném i právním smyslu. Praktická část práce tvoří návrhová studie zpracovaná na základě dosaženého teoretického poznání a provedeného dendrologického rozboru stavu dřevin včetně analýzy současné vegetační kompozice zahrady.

V rámci navrženého projektu byl libochovický přírodní park využit jako prvek s historickým kontextem zámku a současně bylo přihlédnuto k intenzitě jeho společenského využití. Významným aspektem také bylo to, že se jedná o území, které je bezprostředně kontaktováno s ekologicky mimořádně hodnotným lužním lesem s ochranou břehových porostů podél řeky Ohře, která zde plní funkci nadregionálního biokoridoru.

Výsledné úpravy v rámci studie jsou navrženy tak, aby prostor zámeckého parku byl celkově vyvážený a byly potlačeny či zcela odstraněny prvky s negativními dopady, které by způsobovaly jeho případnou devastaci. Zohledňují proto také nutnost zachování omezené návštěvnosti v jižní parterové části zámeckého parku, která patří mezi přírodně hodnotné území. Snahou komplementace (navržených úprav) bylo dosažení harmonie zámeckého parku, rovnováhy v propojení s řekou Ohře a souhry všech výše zmíněných prvků k vytvoření funkčního stabilního celku, vyváženého pozitivního prostorou s přitažlivou estetickou, uměleckou hodnotou a s praktickým využitím.

Klíčová slova: Libochovický zámek, zámecká zahrada, obnova historického parku, zahradní architektura

Regeneration of the chateau park in Libochovice

Summary

This thesis is aimed to make an architechtonic study focused on the regeneration of the vegetation composition of the chateau park in Libochovice. The project is based on the processing and analysis of source data and endeavours to understand broader historical and landscape development of the locality considering current possibilities of its practical use.

The chateau is situated in the administrative district of Ústí nad Labem, approximately 50 km north-east from the capital Prague, in a highly-valued natural region in the valley of the river Ohře, which has been populated for centuries. The first written documents date the founding of Libochovice with its originally wooden gothic fort as the gentry-seat in the second half of the 13th century. One of the most important modifications of the chateau park is the 17th-century transition of the garden in the french style led by Antonio della Porta, taking part on the formation of a unique early baroque complex. In the first half of the 19th century the park was extended and converted into an english-style park. As this change could not be successfully realized on the whole area of the current park, at the beginning of the 20th century the original french-style shape of the park was restored, which is the state we can admire up to now. Nowadays the Libochovice chateau including the park is under the administration of the National Heritage Institute and since 1st January 2002 it has been pronounced a national heritage site.

The introduction is concerned with historical survey of the transformations of the park in the course of time including a short outline of the topic of the protection and restoration of the garden art heritage in the common and legislative meaning. The practical part of the thesis consists of a design study based on the theoretical knowledge and a personally performed dendrological analysis of the woody plants condition including the analysis of the current vegetation composition of the garden.

Within the suggested project the Libochovice natural park has been used as an element with a historical context of the chateau and at the same time the intensity of its social use has been taken into consideration. The fact that it is an area closely adjacent to a highly-valued ecosystem of a riparian forest with protected bank vegetation along the river Ohře fulfilling the function of an ultra-regional biocorridor has been taken into account.

The resulting adaptations contained in the study are suggested so that the area of the chateau park would be well balanced and that the elements with negative impact causing its putative devastation would be suppressed or totally eliminated. The necessity of reduction of the attendance in the southern parterre part of the park, which is one of the naturally valuable areas, has been taken into account. The aim of the suggested adaptations was to achieve harmony of the chateau park, balance in the interconnection with the river Ohře and cooperation of the above mentioned parts to form a functional and stable complex, a harmonious and positive space with an attractive aesthetical and artistic value and practical use.

Keywords: Libochovice chateau, chateau park and garden, restoration of a historical park, garden architecture

1 Úvod

V současné době se na území České republiky nachází velké množství historických staveb, kulturních a přírodních památek s nevyčísitelnou architektonickou, uměleckou a společenskou hodnotou, které je nezbytné chránit, obnovovat a zachovávat pro další generace. Mezi tyto objekty patří také velké množství významných historických parků a zahrad, jež jsou též vedeny na seznamu státem nemovitých kulturních památek ČR a legislativně chráněny řadou zákonů, vyhlášek a dokumentů zahrnujících velmi širokou problematiku jejich ochrany a obnovy (např. zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění p.p., zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění p.p.).

V mezinárodním kontextu jsou taktéž architektonické a vegetační kompozice historických zahrad a parků považovány jako celospolečensky významné památky. Jsou například prezentovány jako architektonická kompozice tvořená především rostlinným materiálem, který je živý pomíjející, ale zároveň i obnovitelný (Florentská charta, 1981) a jsou chráněny taktéž prostřednictvím řady mezinárodních dohod a úmluv.

Je velmi důležité, aby ochrana a obnova těchto historicky cenných parků a zahrad byla prováděna koordinovaným a odborným přístupem se vztahem k historickému poznání architektonického vzniku a vývoje daného objektu. V širších souvislostech byla také v souladu s problematiku územního plánování, citlivým řešením nové výstavby se zachováním pozitivních kvalit daného prostředí a celkového krajinného rázu. V současné době roste také důležitost propojení aspektu krajinářského s ostatními vědeckými obory. Kladen je také velký důraz na skloubení estetického vnímání krajiny a praktického využití prostoru s celou řadou dalších aspektů.

Citlivá obnova a znovunavrácení společenských hodnot dochovaným památkám zahradní kultury je dlouhodobým procesem, který je často problematický a náročný, ale současně poskytuje řadu jedinečných příležitostí pro jejich atraktivní přeměnu a rozvoj přirozených pozitivních prvků daného prostoru. Ve výsledném efektu tento proces může napomoci přispívat jak ke stabilizaci místních obyvatel, vytvořením nových pracovních příležitostí, ale také k rozvoji místní turistiku, rekreaci a dalších pozitivních aktivit spojených s pobytem v přírodě a zdravým životním stylem.

Dnešní společnost si již širěji začíná uvědomovat svoji křehkost, ale také důležitost a křehkost krajiny, která nás obklopuje a to i včetně jejího historického kontextu.

2 Cíl práce

Hlavním cílem práce je na základě zmapování základních aspektů historického vývoje a zhodnocení současného stavu zámeckého parku navrhnout architektonickou studii na omlazení a regeneraci vegetace historického zámeckého parku v Libochovicích. Dílčím cílem je nalézt vhodné propojení prostoru s přílehlým významným územním prvkem ekologické stability nivou řeky Ohře.

Cílem a obsahovou náplní literární rešerše je sestavení historického přehledu proměn parku v jednotlivých obdobích včetně stručného nastínění problematiky ochrany a obnovy památek zahradního umění v obecném i právním smyslu, který je nezbytné respektovat a vzájemně harmonizovat. Ve vlastním terénním průzkumu prakticky provést inventarizaci dřevin a na základě stanovené metodiky posoudit a vyhodnotit jejich současný stav. Dále analyzovat získané historické i aktuální mapové, grafické a podkladové údaje základních vegetačních prvků zahradní kompozice s ohledem k daným specifickým přírodním a krajinným aspektům.

Součástí návrhové grafické části práce je vytvoření projektu úprav vegetační kompozice parku ve spojení s navazujícím významným fragmentem tokem řeky Ohře, který by zvýšil nejen estetickou atraktivitu zámeckého parku, ale také vhodně rozšířil jeho využití a propojil jej s dalšími aktivitami spojenými s poznáním a pobytem v přírodě pro širší veřejnost, ale zejména také dochoval tuto významnou historickou památku příštím generacím.

Závěrečnou část práce tvoří zhodnocení výsledků projektu formou diskuze.

3 Literární rešerše

Následující kapitoly se skládají z chronologického popisu základních historických aspektů vzniku a časové proměny v dějinném vývoji zámeckého parku v Libochovicích s vazbou na jeho bezprostřední okolí.

S ohledem na rozsah této práce se zde pouze stručně zaměřím na historii nejvýznamnější libochovické pamětihodnosti - původně gotický libochovický zámek a dále se podrobněji budu věnovat jeho rozsáhlému historickému parku, který se skládá z francouzské zahrady a přírodně krajinářského parku s mnoha cennými stromy a keři.

3.1 Historický přehled

Stručný historický přehled je věnován především mozaice dějinných událostí, které spolu s významnými osobnostmi stály za vznikem této uměleckohistorické památky, která je svědectvím o kulturní vyspělosti předchozích generací, ale především cenným odkazem dneška a i přes pozdější úpravy si dodnes udržela významnou uměleckou i botanickou hodnotu. Libochovice tak spolu se svým historickým parkem mají své nezastupitelné místo v povědomí zdejších obyvatel a zajímavým způsobem zapadají do specifické tvárnosti krajiny severních Čech.

V historických zápisech, kronikách a další odborné literatuře je možno nalézt celou řadu dílčích historických milníků, které dokládají bohatou kulturní historii Libochovic a jejich okolí včetně počátků kulturních památek, soch, památkově chráněných domů a dalších urbanistických prvků. Z hlediska doložených písemných zpráv o jejich osídlení je však jejich množství pouze minimální.

3.1.1 Počátky založení

Libochovice vznikly v romantické krajině dolního Poohří, kde na severu kraj lemují charakteristické homolovité kopce malebného Českého středohoří. Zdejší velmi příznivé klimatické podmínky měly vliv na osídlení místní krajiny již od dávných dob.

Významnou dějinnou úlohu sídelního vývoje této oblasti sehrála vodní síť. Nejdůležitějším tokem Podkrušnohoří je řeka Ohře, která zde vymodelovala mnohá romantická údolí pokrytá s říčními nánosy, řadou tůní, bažin a neregulovaných řek a potoků, jejichž vzhled se značně lišil od její současné podoby. Přírodní tabule při dolní Ohři vyniká čedičový vrchem Klapý s hradem Hazmburk a mnoha bájemi opředeným Řípem (456 m). I další okolní vrchy jsou většinou čedičového původu a vytvořily tak příhodné podmínky pro stavbu tvrzí a hradů. Zdejší velmi příznivé klimatické podmínky mírného pásma měly vliv na osídlení místní krajiny již od dávných dob. Zejména příhodné půdní podmínky ve vzájemné souvislosti s krajinným reliéfem, množstvím srážek a hustotou vodních hladin vytvořily předpoklady pro osídlení různými etnickými skupinami již před příchodem slovanských kmenů v 5. a 6. století. V souvislosti s osídlením vznikla postupně i síť komunikací, jejichž charakteristickým rysem bylo téměř paprskovité spojení sousedního Německa s českým vnitrozemím. Vzájemné propojení bylo podmíněno zejména

ekonomickými, hospodářskými potřebami styku. Hustá síť cest a komunikací nepochybně sehrála během staletí velmi významnou úlohu při vzniku velkého počtu sídel - tvrzí, hradů, královských měst a vsí (Anděl, 1984).

3.1.2 První historické prameny

Libochovice a jejich okolí bylo podle archeologických vykopávek osídleno již před více než 2600 lety za dob Markomanů a Bojů (Blažek, Kotyza, 1990). Osídlení těmito germánskými a keltskými kmeny dosvědčují četné nálezy, bronzových předmětů, pohřebních nádob a dalších starožitných artefaktů v okolí města, objevené při rozšiřování panské zahrady, kopání základů panského cukrovaru, zakládání okresní silnice k Dubanům (Čapek, 1878). Podobně je možno předpokládat osídlení této oblasti krátce po příchodu slovanských kmenů na území Čech. (Špecinger, 1987) Přestože Libochovice patřily mezi jedny z nejstarších osad na našem území, první písemné zmínky o jejich existenci pocházejí až z druhé poloviny 13. století. Jedním z prvních datovaných pramenů jsou listiny z roku 1282, které uvádějí Libochovice jako ves vzniklou v úrodné rovině při brodu řeky Ohře a jako sídlo drobné šlechty. Dějiny Libochovic v tomto období jsou úzce spojeny s osudy blízké Budyně s nedalekým hradem Klapý (později Hazmburk), který vytváří spolu s nevyšší horou Českého středohoří Milešovkou nezaměnitelnou dominantu dolního Poohří (Čapek, 1878).

Z této doby však postrádáme podrobnější, věrohodné doklady o tehdejší podobě Libochovic. O Libochovicích, jakožto městečku, se písemné prameny zmiňují až kolem roku 1335. V tomto období jsou v historických pramenech Libochovice označovány jako městečko („oppidum“) s gotickou dřevěnou vodní tvrzí, na levém břehu řeky (Troufar, 2001).

Z nejstarších zpráv je možné dovodit, že městečko Libochovice a přilehlé panství se ve svých počátcích nacházelo na rozhraní vlivu měst Litoměřice a Loun, přestože neležely přímo na žádné důležité obchodní cestě, měly význam pro spojení na podél řeky Ohře (Holec, 1989).

V historických kronikách se objevuje též několik rozličných výkladů názvu Libochovice. Jednou z možných variant je odvození od jména Libuše, nebo také spojování s názvem blízké vesnice Libus či Livousy. Další z variant je výklad propojení názvu s jeho „krásnou, příhodnou“ geografickou polohou, či pomocí slovního výrazu: „libě hovice nebo libě chodice“ (Troufar, 2001).

Původně dřevěná tvrz, ve stejném roce připadla panovníkovi Janu Lucemburskému. Ten ji však záhy prodal s hradem Klapý-Hazmburk včetně přilehlých vsí pánu Zbyňku Zajícovi z Valdeka a Žebráku, který přejmenoval hrad Klapý na Hazmburk („Zajícův hrad“)(Strettilová a kol., 1953). Libochovice se tak stávají součástí hazmburského panství rodu Zajíců. Přestože Libochovice neležely na žádné tehdejší významnější obchodní cestě, jejich význam byl spojen s protékající řekou Ohří, zejména s jejími břehy a plavbou přímo po řece (Troufar, 2001).

Jak ve skutečnosti vypadala původní středověká zahrada ve své době, dnes bezpečně nevíme. Dají se určit jen všeobecná pojitka a trendy, obecná pravidla či předpoklady, avšak přesná podoba je nám neznámá a o její formě nebo bližším popisu nejsou bohužel žádné záznamy. V bezprostřední blízkosti původního gotického sídla lze pouze předpokládat existenci zahrady minimálních rozměrů, která v té době plnila zejména zásobní funkci pro středověkou kuchyni či lékárnu (Strettilová a kol., 1953).

V období husitských válek byly Libochovice dobyty a vypáleny. Plenění roku 1424 zasáhlo i tvrz a až kolem roku 1558 bylo městečko s pustnoucí gotickou tvrzí prodáno rodu Lobkoviců a stalo se tak součástí nového panství (Špecinger a kol., 1987). Za Lobkoviců byl roku 1594 definitivně opuštěn hrad Hazmburk-Klapý a hazmburské panství bylo přejmenováno na libochovické (Strettilová a kol., 1953). Novým majitelem se stal Jan starší z Lobkovic, pán na Zbirohu a Točnicku, od roku 1554 nejvyšší hofmistr království českého, který pro Libochovice zajistil u císaře Ferdinanda I. povýšení na město. Zakládací listina byla podepsána dne 7. srpna 1560. Na žádost nového majitele, Jana staršího z Lobkovic byly Libochovice povýšeny panovníkem na město (Troufar, 2001).

3.1.3 Období renesance a období baroka

Nástup renesance v českých zemích měl komplikovaný vývoj. Přestože k Itálii, jakož to kolébce renesance, měli Češi za vlády Karla IV poměrně blízko, politická, ekonomická a náboženská situace a ani dvacet let válek a nepokojů po jeho smrti pronikání nového směru a kulturnímu vývoji příliš nepřála (Wagner, Pinc, 1989). Situace se zlepšovala velmi pomalu a prvním významným milníkem v rozvoji renesančního umění na našem území byla až volba Ferdinanda I. Habsburského za českého krále, který zahájil přestavby paláců a stavby nových budov. Souhrou příznivých podmínek se tak Praha stala jedním z významných renesančních center. Do zemí Království českého, v této době, proudilo mnoho významných vlášských sochařů, malířů, stavitelů a dalších řemeslníků, kteří na rozvoj renesance měli významný podíl.

Jan starší z Lobkovic se, pod vlivem nového proudu, pustil roku 1560 do přestavby neudržované gotické tvrže na jednopatrový renesanční zámek, jehož půdorys je zachován i v dnešní podobě zámku. Při renesančním zámku byla vybudována kaple v gotickém slohu, jež si ve zdivu zachovala svou podobu až do současnosti. Gotika tak přežívala, jak bylo v tomto období běžné, zejména u církevních staveb, zatímco světské stavby byly, jako Libochovický zámek, přestavěny do nového stavebního slohu, který do českých zemí postupoval velmi pomalu (Strettilová a kol., 1953).

Zámku však dlouho neužíval a po jeho smrti připadl dalšímu majiteli z rodu Lobkoviců, Janu Popelovi. Ten nechal v roce 1591 v rozlehlých sklepeních zámku zbudovat pivovar a městu Libochovice byla udělena výsada vaření piva. Jan Popel z Lobkovic však zámku neužíval dlouho neboť byl roku 1594 císařem zatčen a zbaven majetku. Správcem a obhospodařovatelem majetku byla do roku 1602 česká komora spadající mezi nejvyšší zemské úřady Koruny české (Troufar, 2001).

Přímočará renesance se navracela nejen k člověku a jeho potřebám, ale přinesla i nový typ zahrad s charakteristickou bohatou uměleckou a sochařskou výzdobou a mnoha stavebními prvky. Běh času přinesl mnoho zvrátů a svoji roli zde zahrála i nepřítel osudu, která přinesla několik dalších změn majitelů zámku. Roku 1613 připadly Libochovice, Hazmburk i panství Budyně do rukou Šternberků (Strettilová a kol., 1953). Během třicetileté války byla velká část města zpustošena a následně téměř zničena několika požáry. Z dalších historických pramenů je možné se dozvědět, že v roce 1676 bylo celé panství prodáno Gundakarovi z Dietrichsteina. Tentýž rok zasáhl celé město, včetně zámku, další požár (Troufar, 2001). Hrabě (později kníže) z Dietrichsteina zareagoval a přistoupil v roce 1682 k velké přestavbě zámku na jeho současnou, ranně barokní podobu. Ke stavbě nového sídla byl přizván proslulý italský architekt Antonio della Porta. Na stavbě a dekoru zámku se podílela řada dalších umělců. Jedním z nich byl sochař Jan Brokoff, který se podílel se na výstavbě Saturnova sálu, ale i italsí štukatéři Jacob

Tencalla a Giuseppe Mattoni, kteří zkrášlili klenbu zámecké sala terreny, spojující nádvoří s parkem. Sala terrena připomíná podmořskou jeskyni a proto je zdobena mušlemi z řeky Ohře (Rublič, 1937).

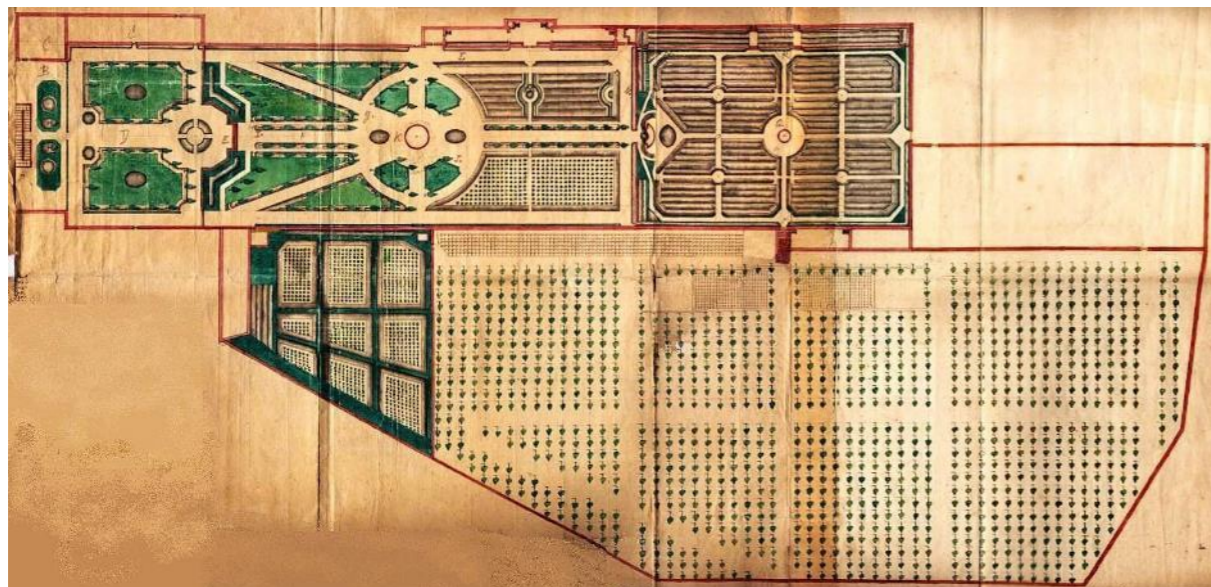
O existenci zámecké libochovické renesanční zahrady, pro kterou byly zejména charakteristické znaky jako např. pravidelnost, vyváženost a zdůraznění os končících na význačných bodech a taktéž jejími součástmi bývaly grotty, voliéry, loubí, lesíky, je možné se v současné době již jen dohadovat a nejsou o její podobě před rokem 1685 žádné dochované zmínky (Rublič, 1937).

3.1.4 Založení francouzské zahrady v 17. století

První dochovaný plán ke zřízení libochovického parku pochází již z roku 1683 (Anděl, 1984). Realizaci tohoto plánu, jehož autorem byl italský architekt Antonio della Porta, byl pověřen velice schopný zahradník s příznačným jménem Jan Tulipán (Otruba, 2007).

Jedna z prvních věrohodných historických a podrobnějších informací o zámecké zahradě byla nalezena také v dopise libochovickému hejtmanovi z roku 1685, který pojednává o plánu na znovuzaložení zahrady. V tomto roce byly práce na nové zámecké zahradě započaty. Jako první se stavěla oranžerie, jednalo se o stavbu s velkými okny a vytápěním, sloužící k přezimování dřevin v malých nádržích a květináčích. Park a jeho okolí mělo být upraveno podle trendů druhé poloviny 17. století, jejímž vzorem byl pro celou Evropu, sloh versailleského zámeckého parku (Rublič, 1937).

Celá koncepce prostoru byla založena na principu těsné vazby zámku a zahrady. Zahrada byla jakýmsi pokračováním zámku. Nádvoří s parkem propojovala nově zbudovaná barokní sala terrena zdobená štukovanou klenbou od již zmiňovaných italských stavitelů (Hieke, 1984). Původní renesanční zahrada, o jejíž podobě nemáme žádné doložené zmínky, byla tedy nahrazena zahradou francouzského stylu se svými typickými prvky, jimiž byly pravidelné trávníky, broderiové záhony rozličných geometrických tvarů napodobující ozdobné koberce, stříhané stěny s nikami se sochami. Celá zahrada byla propojena v jeden komplexní dynamický celek.

Obr. 1 Plán hlavního parteru zámku, kuchyňské zahrady, štěpnice od J. Tulipána z roku 1693. (Zdroj: Archiv NPÚ, Praha)

Projekt byl založen na jednotném celku celé kompozice, kterou byla centrální osa směřující od středu zahradního průčelí zámku ven s průhledy do volné krajiny. Na ose se v těsné blízkosti zámku nacházel propracovaný dekorativní parter s rondelem a fontánou ve své středové části. Celý parter byl lemován stříhanými stěnami, loubím z lip a habrů a pískovcovou balustrádou. Součástí protáhlého parteru byla kromě fontán i nově zbudována oranžerie, letohrádek a skleníky (Otruba, 2007).

Plocha zámecké zahrady měla obdélnou podobu jejíž délka byla 260 m a šíře 80 m a dále byla rozdělena na tři odlišně upravené části. Do zahrady se scházelo schodištěm ze salla terreny, kde byl přiléhající prostor rozčleněn na pravidelná pole lemovaná zimozástrážemi. Uvnitř jednotlivých polí se nalézaly květinové záhony s různými ornamenty. Tento prostor dále doplňovaly a vhodně oživovaly dvě fontány se sochami. Podél jednotlivých polí se přes léto pěstovaly v emailových nádobách pomerančovníky, granátové stromky, vavříny, myrty a fíky.

Do druhé části zahrady vedla hlavní 2 m široká promenádní cesta, uprostřed celé této části byla vyrobena z úzkých pruhů trávníku, ve kterých byly vysazeny tisy sestřihem upravené do tvaru pyramid. Také uprostřed této části byla umístěna centrální kašna s průměrem přibližně 6 m. Cesty protínající tuto část ji upravovaly do pravidelných obrazců. Vysoké zelené stěny z lip, habrů a jilmů zde tvořily intimní prostory a zákoutí. Dále se zde také nacházely architektonicky vystříhané brány a oblouky, které plnily funkci pro široký výhled do kraje.

Za reprezentativní částí zámku s plochami pravidelných broderiových záhonů s květinami, vysypané barevným pískem, lemované zimozástrážemi a volně stojícími nádobovými rostlinami, se nacházela užitková zahrada s fíkovnou. Tato třetí část byla od zbytku zahrady oddělena špalírem ze stříhaných dřevin. Plocha této části byla též geometricky přesně rozdělena na jednotlivé záhony, na kterých se pěstovaly jahody, chřest, listová i kořenová zelenina rybíz, tvarované ovocné stromy a další užitkové rostliny pro zámeckou kuchyni. V této části zahrady byly také umístěny dvě nádherné fontány. V tomto období zde byly vysazeny i tvarované ovocné dřeviny tvořící obrubu užitkové části zahrady (Rublič, 1937).

Na východní straně na užitkovou zahradu dále navazovala štěpnice, chmelnice, poplužní dvůr, vinopalna, bažantnice (tehdy divoký les) a myslivna. Zahrada byla v této části oddělena opěrnou zdí, pod kterou byly založeny ovocné školky a sady, jež sloužily k šlechtění a rozšiřování ovocnářství v celém kraji. Jako novinka, zde byly z Francie dovezeny a na českém území prvně pěstovány zákrsky jabloní.

Štěpnice s ovocnými dřevinami měla význam nejen pro okrasu, ale i pro užitek obyvatel zámku. Ovocné dřeviny se pěstovaly, jak ve štěpnici a užitkové zahradě, tak i v reprezentativní části zámku, a to zapěstované jako špalírované a trpasličí stromky podél zdí a zábradlí. Zámecký zahradník byl pověřen šířit osvětu o ovocnictví i mezi lid po celém panství. Také knížecím nařízením bylo dáno vysazovat plané ovocné dřeviny podél potoků, cest a vinic celého panství. Zahradník Jan Tulipán se svými pomocníky zvládal nejen budování zahrady zámku a edukaci lidu, ale měl i mnohé významné šlechtitelské úspěchy. V roce 1694 hlásí Tulipán knížeti, že se tu pěstují hrušně na podnožích z kdouloní a jabloně z jančat. Tyto výpěstky se prodávaly nejen po českém království, ale slavily úspěchy i v zahraničí (Otruba, 2007).

V této době byl sortiment rostlin zejména v přední části zahrady obohacován o vzácné druhy, kultivary a tvarové formy rostlin. V květinových záhonech byly též vytvářeny různé tvary jako např. knížecí znak s korunou. Do celého areálu byly shromažďovány nejen nové místní šlechtitelské výpěstky, ale i u nás téměř neznámé, rostliny dovážené z cizích zemí. Jednalo se zejména o vzácné cibulové rostliny zahrnující rozmanité druhy tulipánů, irisů, hyacintů, orientálních narcisů, fritilárií a dalších cibulovin z Hamburku a Holandska (SOA, VS Libochovice, kart.137). Mezi dováženými rostlinami z jižních zemí byly zejména takzvané janovské a vlašské byliny (citroníky, pomerančovníky) dále granátovníky, myrty, vavříny, španělské jasmíny, fíkovníky, které byly umísťované do přenosných nádob či skleníků. Zahrada v tomto období získala i mnoho zajímavých dřevin rodu cedrus, cupressus, či *Viburnum americanum*, *Nerium angustifolium*, *Acacia farinifera* a další (Rublič, 1937). Také v průběhu následujících let bylo do Libochovic dovezeno a vysazeno velké množství vzácných dřevin, cibulovin a dalších rostlin. Z dochovaných zápisů z r. 1703 je možné vyčíst, že se v zahradě pěstovalo v rozestavených nádobách např. 170 pomerančovníků, 69 granátových stromků, na záhonech v prostoru zahrady se nacházelo 300 druhů a 24 druhů narcisů.

Celá jižní strana zahrady vedoucí podél toku Ohře byla masivně podezděna proti vybřežení řeky do okolní nivy. Součástí zahrady byl nově vybudován i vodovod, který měl zásobit vodou z řeky také tři nově zbudované fontány. V roce 1689 se v zámeckém parku nalézaly již čtyři fontány, na kterých se podílel kameník Jakub Mitthofer. Z vodovodní věže do nich byla voda vedena nejprve dřevěnými rourami, které však byly z důvodu jejich prosakování, bezprostředně po vyzkoušení vyměněny za olověné.

V těsné blízkosti zámku byl v roce 1695 vybudován dřevěný most přes řeku Ohři, kterým byla pomocí olověných rour dováděna voda z vodárny do zahrady (Rublič, 1937).

3.1.5 Vývoj a úpravy parku v 18. století a 19. století

Vzestup a rozkvět původní francouzské zahrady v Libochovicích bylo možné sledovat po více než půl století. Postupně zde přibývaly i technické novinky této doby, jako například zde byla zbudována oranžerie vytápěná podzemními železnými kamny. V roce 1714 došlo k vybudování skleníku pro „vlašské plody“ a na jaře následujícího roku k postavení pařeniště. V následujících letech 1722-1724 došlo k postavení dalšího skleníku společně s pařeništěm. Z archivních dokumentů se dozvídáme, že v roce 1751 byl postaven další nový vytápěný skleník (SOA kart.28,140).

Na základě výše uvedeného můžeme říci, že za působení zahradníka Jana Tulipána došlo k významnému rozvoji nejen zámecké zahrady, ale také i velkému rozmachu ovocnictví celého kraje.

Až v druhé polovině 18. století zájem o zámecký park poklesl. Důvodem byly válečné strasti, které Libochovice, pro jejich polohu na trase přesunu vojsk zasáhly. Po období sedmileté války a rabování francouzskými a pruskými vojsky byly Libochovice spolu s blízkými vesnicemi značně poškozeny (Troufar, 2001).

Park pustl až do přelomu 19. století, kdy se v Evropě, po vystoupení francouzských spisovatelů a filosofů s rousseauovým heslem „zpět k přírodě a přírodnímu stavu“ a následnou proměnou myšlení a nástupem éry romantismu, vyvinul nový přírodně krajinářský styl – anglický park, který stál v přímém protikladu k francouzské klasicistní zahradě.

Ten se vyvíjel vstříc obrazu volné přírody a krajiny. Kulturní krajina anglických zemí se odlišovala svou atmosférou a podmínkami, jiným pohledem na geometrizované kompozice zahrad a vymezovala se také proti nepřirozené struktuře a zdobnosti zahrad éry baroka (Turner, 2005) Docházelo k zdůrazňování sepětí člověka s přírodou, zvlňování terénu, vzniku velkých trávnickových ploch, napodobování přirozených přírodních scénérií. Příroda se stala člověku nevyčerpatelným a stěžejním zdrojem inspirace (Baridon, 1986). Nešlo jen o pouhou imitaci přírody, pokusy napodobit efekty přírody mechanickou či jinou „umělou“ cestou, ale připravit situaci nebo scénérie, kterými jsou efekty vytvářeny. Projekty měly být založeny na znalosti místní situace a podmínek, na základních uměleckých principech (proporce, rozmanitost, spletnost, harmonie, jednota) a zejména zákonech přírody (Nolen, Repton, 2018).

Po sedmileté válce se celá kompozice libochovického parku rozpadala vlivem nedostatečné údržby, která je pro park francouzského stylu, se svými základními motivy vysokých stříhaných stěn a špalírovaných dřevin, zcela zásadní a nepostradatelná. V této době, bylo možné zámeckou zahradu nazvat spíše „houštinou“. Následně se z dochovaných zpráv můžeme dozvědět, že již v roce 1814 byly předloženy knížeti Janu Karlovi čtyři plány na přeměnu zanedbaného libochovického parku francouzského stylu na park anglického slohu (Rublič, 1937).

S přebudováním parku bylo započato až v roce 1822. Realizací jeho nové podoby byl pověřen zahradník Seigerschmigt. Nový přístup k zahradní tvorbě pocházející z Anglie však nemohl být na stávající ploše parku úspěšně realizován. Pro zamýšlené rozsáhlé přírodně krajinářské scénérie bylo zapotřebí celou zámeckou zahradu rozšířit. Z části byl využit a parkově upraven prostor kuchyňské zahrady, bažantnice a dále také zatím nevyužitý prostor podél řeky Ohře se zbytky původních lužních porostů. V rámci tohoto projektu byl celý park finálně zvětšen na 25 ha (Hieke, 1984).

V tomto období došlo také k prodeji a přesazení velké části přerostlých špalírovaných dřevin do odlehlých částí zahrady a za její okraj (tj. za skleníky vedle vrchnostenských polí a luk a do aleje za poplužní dvůr), jelikož pro podobu, kompozici anglického parku neměli vhodné využití. Dále byly zakulaceny původně ostré hrany trávníků, strženy některé zdi, schodiště a balustry, vyrovnán rozdíl dvou úrovní výšek zahrady do jedné svažující se linie. Květinové výsadby v zahradě byly rozvolněny, zbořena fíkovna, opravena grotta a její výmalba. V této etapě přestavby byly vysázeny kaštanové a topolové aleje (Rublič, 1937).

Za období rozkvětu zámecké zahrady můžeme považovat 50. léta 19. století, kdy byly modernizovány stávající a nově postaveny další zámecké skleníky s množirnou pro pěstování rostlin. Měnil se i sortiment

zámecké flóry, který nevyhovoval novým trendům. Zredukovány byly například citrusové stromky, které byly nahrazeny novými rostlinami, a to zejména tropickými (Rublič, 1937).

V letech 1853 až 1858 byl k parku zahrnut i lužní les, který se stal základem nové bažantnice. V zámecké bažantnici, ve které byla nasazena i srnčí zvěř, v roce 1872 vznikl samovolně ostrůvek, který byl parkově upraven a pojmenován „Sv. Františka“ (Rublič, 1922).

Za vlády rodu Dietrichsteinů vzkvétala nejen zahrada a její okolí, ale také město hospodářsky posílilo. V roce 1849 se dcera knížete Josefa Dietrichsteina provdala za Jana Bedřicha Herbersteina, který v roce 1858 panství převzal a v majetku tohoto rodu zůstal libochovický zámek až do konce druhé světové války (Holec, 1984).

Po roce 1958, kdy panství přešlo do rukou Herbersteinů, pokračovalo dendrologické obohacování skladby parku vysazováním nových druhů stromů a keřů. Zejména hraběnka Terezie byla velkou milovnicí přírody a zámecký park si oblíbila. Nechala zřídit moderní vodní vytápění v palmovém skleníku, velký pravidelný květinový parter před zámkem a západním směrem od zámku založila novou část parku tzv. „Nový park“. Celému zámku a především jeho zahradě věnovala nemalou péči i finanční prostředky. Velkou péči zámku i zahradě věnoval i její syn. Ten navázal na svou matku a na její započatý záměr, navrácení zahrady a části parku do francouzského zahradního stylu. (Otruba, 2007). Hrabě stejně jako jeho otec hodně cestoval a dále obohacoval zámecké rostlinné sbírky skleníků o nové exempláře rostlin jako např. kávovníky ze Srí Lanky, sukulentní rostliny ze Súdánu, indické banánovníky, chlebovníky, mnoho druhů orchidejí a dalších exotických rostlin. Přivezl ze svých cest také řadu exotických dřevin, ze kterých mimo jiné vznikla sbírka tropických a subtropických rostlin (Rublič, 1925).

3.1.6 Vývoj a úpravy parku ve 20. století

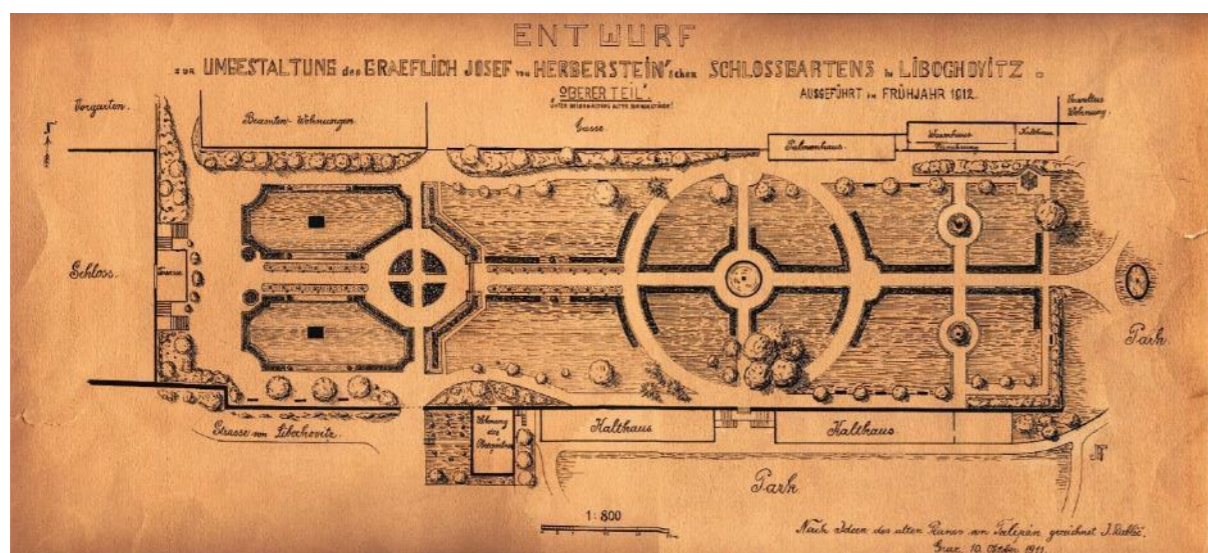
První světová válka nezanechala na zámeckém parku žádné výrazné škody a park byl stále udržován a dále upravován. Mezi významné změny, které byly na počátku 20. století v zahradě provedeny, patřilo zřízení nového bazénku v západní části zahrady, vyrovnání prostoru před vchodem do zámku a také zrušení nesourodých prvků narušujících jednotnost parteru. Byla dokončena celková renovace původně krajinářské přední části parku podle návrhu Josefa Rubliče, komplexní návrat podoby zpět na park pravidelného francouzského stylu včetně snížení obvodových zdí. V roce 1912 byla část zahrady před zámkem geometricko-architektonicky přeměněna, tak aby opět odpovídala slohu zámku podle původních plánů Antonia della Porty z roku 1685, kdy snahou bylo působit velkými plochami. V rámci tohoto projektu byl nově postaven balkon se schodištěm umožňující vchod do parku ze sala terreny, čímž došlo k napojení na obnovenou osovou kompozici s dalekými průhledy navazujícími na okolní krajinu. Z krajinářských úprav byly ponechány pouze hodnotné vzrostlé dřeviny lemující zámecký parter. Zadní partie zámeckého parku zůstala nezměněna a byla tak ponechána ve stylu původním, rozvolněným krajinářským. Znovu byly prořezány a tím vytvořeny průhledy na krásné okolí. Po první světové válce v zahradě přibýlo nové rozárium a alpinium (Hieke, 1984).

V období třicátých let 20. století byla provedena regulace přilehlého vodního toku řeky Ohře. Důvodem byla snaha o usměrnění jejího proudu, stabilizaci říčního koryta a celkové zlepšení povodňových poměrů. Při regulaci byl upravován tok v přibližné délce 1,5 km. Přeloženo bylo řečiště a v místě původního jezu, v blízkosti kostela, byl zasypán ostrý meandr. Tyto úpravy vedly ke vzniku slepého ramene (zátoky) pod zámkem. V tomto období došlo také k rozebrání ocelového mostu a k jeho přemístění na místo výše proti

proudu řeky, kde stojí až do současnosti. Z dochovaných záznamů je patrné, že zadní část zahrady a pozemky těsně přiléhající k řece Ohři byly jako pozůstatek lužních lesů, po celou dobu existence parku značně přemokřeny (Hieke, 1984).

Po roce 1945 bylo celé toto panství patřící rodu Herbersteinů zkonfiskováno a rozděleno podle zásad nově zavedené pozemkové reformy. Zámek s parkem byl převzat do správy Národní kulturní komise a byl v něm zřízen Památník Jana Evangelisty Purkyně. V tomto období byl zámek jen minimálně udržován a zámecká zahrada se nedočkala ani nutných oprav a financí na údržbu.

Teprve v letech 1953-1958 se park dočkal dalších úprav, které byly prováděny pod odborným dohledem tehdejšího správce zahrad Josefa Rubliče, který se věnoval také různému šlechtění a sbírkové činnosti.

Obr. 2 Plán hlavního parteru zámku od J. Rubliče z roku 1911. (Zdroj: Archiv NPÚ, Praha)

Další významnější úpravy parku byly provedeny až v roce 1964 zahradnickým podnikem v Ústí nad Labem. Postupně zde byly také opraveny jednotlivé partery a o šest let později proběhla i poslední celková inventarizace dřevin v parku. Spolu s ní byly navrženy další renovační záměry. Rekonstrukci parku včetně revitalizace zeleně provedlo v 70. letech Středisko sadovnických a krajinářských úprav Sempra n.p. v Litoměřicích.

V současné době je zámek Libochovice pod správou Národního památkového ústavu, územní památkové správy v Praze a od 1. ledna 2002 byl prohlášen Národní kulturní památkou.

3.2 Ochrana a obnova památek zahradního umění

Kulturní a přírodní památky byly a jsou významnými doklady historického vývoje, způsobu života v konkrétním prostředí společnosti od nejstarších dob až do současnosti. Byly a jsou nekončícím projevem práce a tvůrčích schopností člověka v nejrůznějších oborech lidské činnosti a nositelem významných hodnot historických, uměleckých, vědeckých a technických.

Dochované umělecké a historické kulturní, přírodní a další památky po staletí obohacují životní prostředí nejen lidských sídel, krajiny, ale i dokládají úroveň a podobu obecné vzdělanosti národa.

Bezpochybně každá zahrada i park má svoji jedinečnost i své další příznačnosti, které vycházejí jak z přírodních podmínek, tak i ze svého svébytného historického vývoje.

Snad nejvýstižněji obnovu historických parků a zahrad včetně všech s tím spojených úskalí popsal český krajinářský architekt profesor Ivar Otruba, který významně ovlivnil vývoj svého oboru. Jeho myšlenku je možné konkrétně shrnout do následujícího přirovnání. Je snadné najít starý obraz a podle něj udělat nově starobyloou zahradu či park, mnohdy je tomu říkáno rekonstrukce, i když doopravdy nevíme, zda to tak ve skutečnosti vypadalo. Skutečně obtížnější je vše lokalizovat, ověřit, odhalit, odkopat, najít skutečné stopy průběhu staletí, a teprve ty obnovit.

V evropském kontextu obdobnou filozofii můžeme nalézt také například v tvorbě Kima Wilkieho, jehož jméno se stalo synonymem anglické krajinářské architektury a který pracoval také jako zahradní architekt pro britskou královskou rodinu. Kim Wilkie velice zajímavým způsobem rekonstruuje a obnovuje historické zahrady, dává jim nový význam, ale zároveň zachovává harmonii s původními prvky. Prvek historie ve své tvorbě využívá zejména pro analýzu prostoru a snaží se nalézt rovnováhu mezi praktičností a designem v propojení s estetickým vnímáním. Jeho primární myšlenky v tvorbě směřují od detailního pochopení historie a až poté dochází k citlivým zásahům do krajiny. Všechny své projekty koncipuje v dokonalém souznění s historickými prameny, ale také v souladu s praktičností a funkčností daného prostoru.

Z dodnes zachovaných zbytků zahradního umění a archivních pramenů můžeme rekonstruovat jen přibližně, hledat stopy o původním vzhledu a pozdějších přestavbách, jelikož kořeny zahradnictví sahají až do pravěku, kdy lovecko-sběratelské komunity začaly žít usedlým způsobem života. V té době vznikla potřeba pěstovat základní potraviny u svých příbytků a prvotní základ pozdějších užitkových zahrad.

V kulturně-společenském kontextu si postupem času vydobily větší uznání a pozornost okrasné zahrady, které vznikaly již od středověku. Za světoznámé byly zejména ty starověké egyptské a perské a z novověkého zahradního uměleckého slohu je nezbytné do vývojové linie zařadit zejména zahrady renesanční (italské), barokní (francouzské) a romantické (anglické). Neméně výraznou součástí zahradního kulturního dědictví jsou i zahrady produkční, které byly využívány přímo ve městech či na jejich okrajích k pěstování ovoce i zeleniny a staly se dodnes jejich neoddelitelnou součástí a živým odkazem bohaté zahradnické kultury.

S ohledem na výše uvedené, lze jednoznačně považovat zahradnictví a tvorbu zahrad za jedno z nejstarších nehmotných kulturních dědictví lidstva, které ve vzájemné souvislosti s urbanistickým rozvojem osídlení vtisklo v průběhu svého vývoje našemu životu jedinečný charakteristický krajinný ráz, který se částečně zachoval i dodnes.

Zejména na konci 18. století, v souvislosti s rozvojem průmyslu a velkoměst, který byl velmi často doprovázen rozsáhlými demolicemi starých staveb, se začal v Evropě formovat vážnější veřejný zájem vyzdvihující důležitost cílené a provázané ochrany hmotného i přírodního kulturního dědictví. Již tehdy si lidé začali uvědomovat jedinečnost památek, dokládajících tvořivou práci a způsob myšlení předchozích generací, a nutnost jejich zachování jako nenahraditelného zdroje poznání národních dějin.

Na základě zvýšeného zájmu o péči a zachování přírodního a kulturního dědictví v globálním měřítku, ale také z důvodu uvědomění si společné odpovědnosti laické i odborné veřejnosti, docházelo k postupné formulaci a upřesňování jednotných definic, zásad stanovujících péči o kulturní památky. Tyto kroky položily základy v procesu sjednocování pozdějších legislativních pravidel na úrovni mezinárodních úmluv a dohod.

3.2.1 Mezinárodní úmluvy a dohody

Úroveň péče o památky a jejich soubory indikuje v dnešní Evropě obecné znaky vyspělosti společenského systému příslušného státu. Součástí právního řádu České republiky se stala řada mezinárodních dokumentů a úmluv platných v rámci Evropské unie, které hrají důležitou metodickou a inspirativní roli v péči o kulturní krajinu, prostředí kulturních památek či městskou krajinu.

3.2.1.1. Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy

V Granadě byla dne 3. 10. 1985 Radou Evropy přijata Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy. Tento dokument definuje kromě stavebních památek a skupin objektů také pojem „míst“ jako kombinovaných děl člověka a přírody, která jsou „pozoruhodná svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem“.

3.2.1.2. Athénská charta

Athénská charta představuje významný dokument zahrnující zásady památkové péče a pojetí restaurátorské práce. Jedná se o soubor zásad „moderního urbanismu“, který byl sestaven a přijat v roce 1933 na konferenci CIAM (**Congrès International d'Architecture Moderne**), ale souhrnně byl dokument vydán až v Paříži v roce 1943. Na mezinárodní úrovni tak byly poprvé zformulovány principy konzervace a restaurování památek směřující k jejich zachování v plné autenticitě. Na tvorbě tohoto dokumentu se výrazně podílel významný švýcarský architekt a urbanista Le Corbusier, který svým radikálním dílem ovlivnil vývoj moderní architektury a je dodnes považován za největšího architekta 20. století. Charta mimo jiné doporučila, aby předmětem zvláštního studia byly také otázky spojení architektury s přírodou. Bylo zde formulováno a zdůrazněno, že příroda jako „vegetační doprovod“ má být přizpůsobena památkám nebo jejich souborům s tím záměrem, aby byl zachován jejich původní charakter.

3.2.1.3. Benátská charta

Benátská charta (Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídel) je mezinárodní listina, která stanovuje pravidla pro památkovou péči. Tato listina navazovala na Athénskou chartu, která již v roce 1931 stanovila jedny ze základních principů pro památkovou péči. Tento dokument upravuje zásady pro konzervaci a restaurování památek s mezinárodní vahou. Vznikla na základě potřeb sdružení odborníků architektů, urbanistů, historiků, archeologů a restaurátorů oborech, které byly definovány na jejich konferenci v Benátkách v roce 1964. Charta kodifikuje základní principy péče o památky a historická sídla tak, aby zůstaly uchovány jejich kulturní hodnoty. Za Československo se na přípravě této listiny podílel historik umění a památkář Jakub Pavel.

Závěry konference v Benátkách byly o rok později ve Varšavě pohnutkou pro vznik Mezinárodní rady pro památky a sídla zkratka ICOMOS-IFLA (International Council on Monuments and Sites). Jedná se o organizaci, která sídlí v Paříži a je od roku 1972 hlavním poradcem pro UNESCO v otázkách kulturního dědictví. ICOMOS pečlivě sleduje proces vědeckého poznání i praxe péče o kulturní dědictví a zajišťuje výzkum památek, sídel a krajiny a vydává odborné posudky k jejich ochraně a péči (ICOMOS, 2014). Organizace se podílí na šíření osvěty a popularizuje péči o kulturní dědictví, organizuje nebo zaštiťuje veřejné kampaně za záchranu ohrožených památek. Své poznatky promítá do postupně vydávaných mezinárodních chart.

3.2.1.4. Florentská charta

V roce 1981 byla na zasedání ICOMOS přijata Florentská charta (Charta o historických zahradách) rozvíjející chartu Benátskou, kterou doplňuje o ustanovení týkající se historických parků, zahrad a sadů.

Jedná se o další významný oborový dokument, který se zabývá pravidly, principy a doporučeními při obnově a péči o památky zahradního umění a ochraně kulturního dědictví. V dokumentu je zdůrazňována zejména autenticita památek a důležitost korektní interpretace pro zachování jejich původnosti a historické hodnoty. Charta předkládá definici historických zahrad a parku, dále formuluje zásady údržby a konzervace, restaurování, konkretizuje jejich možnosti využití a dále upravuje jejich právní a správní ochranu.

Její česká verze byla přijata a schválena jako významný podklad pro tvorbu v oboru až v roce 1996, na konferenci SZKT (Společnosti pro zahradní a krajinnou tvorbu). Florentská charta není normou jako součást legislativy, přesto je důležitým dokumentem, kterým se řídí zejména orgány státní památkové péče.

Je třeba zmínit, že mezinárodní smlouvy tohoto typu není možno brát jako plnohodnotná normativní ustanovení na úrovni zákonů, ale stávají se po svém schválení nedílnou součástí legislativy. Oproti zákonům a prováděcím vyhláškám jsou to dokumenty, kterými se legislativní orgány zavazují řídit při přijímání změn či nových zákonů.

3.2.2 Legislativní východiska v péči o kulturní památky v ČR

Ochrana a postupy obnovy kulturních památek mezi které patří též památky zahradního umění mají svoji velkou důležitost a svá specifika určená mnoha legislativními úpravami, které se stále vyvíjí ve vzájemné interakci se společenskou a hospodářskou situací.

Celá řada památek zahradního umění je projevem mnohasetletého vývoje. Novodobá historie, zejména pak od poloviny 20. století, u nás významně zasáhla do organismu mnoha těchto památek nepříznivě. Stalo se tak důsledkem nepravdivé údržby nebo zcela její absence, doprovázené značným úbytkem autenticity, narušením historické celistvosti, případně včleněním nové zástavby do historických areálů, při kterých nebylo postupováno v harmonii s dochovaným stavem a skrytým odkazem minulosti.

Z těchto důvodů je při každé památkové obnově nutná nejenom vlastní ochrana dochovaného stavu, ale zejména identifikace původních hodnot historických sídel, parků a zahrad a citlivá a kontrolovaná

rehabilitace toho, co bylo v minulosti nějakým způsobem porušeno a následně uchovat a předat v plnohodnotném stavu a neztenčené míře celistvosti dalším generacím.

V rámci problematiky ochrany památek zahradního umění v České republice se střetávají zájmy řady oborů, které musí být současně respektovány. Jedná se zejména o zájmy z oboru památkové péče, ochrany přírody a krajiny i z oblasti územního plánování a oblasti stavební. Nezbytným východiskem by měla být jednotná teoretická formulace zásad jimiž se mají řídit práce na zachování a restaurování památek v mezinárodním rozsahu a jejich následné efektivní uplatňování v praxi.

Přestože proces obnovy a ochrany kulturních památek je svázán s širokým spektrem legislativních dokumentů a synchronizovat řadu odborných parametrů, vždy je nutné ke každé kulturní památce přistupovat především s individuální péčí. Nalezení optimálního výsledného řešení je mnohdy složitou cestou, která by měla vždy přijmout daná specifika prostoru, snažit se pochopit jeho historický vývoj a hledat rovnováhu mezi ekonomickými, ekologickými, estetickými a dalšími faktory, případně eliminovat jeho negativní vliv na okolí.

Z důvodu širokého rozsahu a složitosti obsahu jednotlivých zákonů, nařízení, dokumentů a odborných textů se v další části práci zaměřím jen na ty poskytující základní teoretická východiska nezbytná k této práci.

3.2.2.1 Zákon o státní památkové péči

Jako první výchozí legislativní nástroj pro ochranu kulturních památek, jak movitých, tak nemovitých v České republice je možné v obecné rovině považovat **zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1988 a po mnoha novelizacích platí dodnes.

Základní právní rámec ochrany kulturních památek v České republice definuje kulturní památky jako movité i nemovité: nemovitými kulturními památkami jsou pozemky, jejichž součástí jsou i stavby, ostatní kulturní památky jsou movité.

Zákon o státní památkové péči i stavby prohlašuje za nemovité kulturní památky. Ochrana poskytnutá kulturním památkám před 1. lednem 2014 zůstává beze změny. Pokud byla za kulturní památku prohlášena stavba bez pozemku, nestává se pozemek, jehož se stavba stala součástí, kulturní památkou. Rovněž byl-li pozemek prohlášen kulturní památkou, není kulturní památkou stavba, která s ním splynula v jednu věc v právním slova smyslu. Ministerstvo kultury může z moci úřední nebo na základě žádosti rozhodnout, že stavba vzniklá na pozemku po 1. lednu 2014, který je prohlášen kulturní památkou, jež je součástí pozemku, kulturní památkou není. Nemovitými kulturními památkami jsou tedy například hrady a zámky, kostely, kapličky, měšťanské domy či stavby lidové architektury, ale také třeba boží muka, pomníky nebo sochy, jsou-li pevně spojeny se zemí.

Kulturní památky a národní kulturní památky jsou jednotně evidovány v Ústředním seznamu kulturních památek, který vede Národní památkový ústav v elektronické databázi MonumNet <http://pamatkovykatalog.cz>. (<http://monumnet.npu.cz/>). V tomto systému evidence s online přístupem může široká veřejnost i pracovníci NPÚ, orgány státní památkové péče a další spolupracující instituce, dohledat ucelené informace o památkách (nemovitých i movitých), památkově chráněných územích i ochranných pásmech (<http://pamatkovykatalog.cz>).

Zámek Libochovice se svými součástmi je zapsán do státního seznamu jako nemovitá kulturní památka pod katalogovým číslem úřední číslo v rejstříku ÚSKP 45669/5-2131 a památkově chráněn a registrován jako kulturní památka od 1.1.1965 a jako národní kulturní památka od 1.1.2002.

Ministerstvo kultury ČR rozhoduje o prohlašování věcí za kulturní památky a uplatňuje zásadu, podle níž jsou za kulturní památky prohlašovány věci mimořádných hodnot (vymezené v § 2 odst. 1 zákona o státní památkové péči), jejichž zachování je v celospolečenském zájmu.

Taktéž památky zahradního umění jako součást památkového fondu jsou spravovány systémem státní památkové péče, který je v základních rysech definován zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů a praktikován působením orgánů státní památkové péče v součinnosti s odbornou organizací – Národním památkovým ústavem.

3.2.2.2 Stavební zákon

Vlastníkovi památky je ukládáno pečovat, udržovat a obnovovat či ji jinak upravovat pouze s vědomím pověřeného obecního úřadu s rozšířenou působností a v souladu s jím vydaným závazným stanoviskem a vyjádřením NPÚ. Jedná-li se o hrubé terénní úpravy, stavební zásahy, demolici apod. Dále je nutné mít k předešlému stanovisku i souhlas příslušného stavebního úřadu a jednat také v souladu se **stavebním zákonem č.183 /2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu** dle jeho pozdějších úprav, který umožňuje ochranu kulturních hodnot prostřednictvím územního plánování. V této oblasti nalézají praktické využití zejména pasporyt památek zahradního umění. Tyto pasporyty jsou definovány jako oborový dokument, který slouží jako nástroj pro výkon správy kulturních památek, mezi které patří i historické zahrady a parky, ale i zároveň jako analytický podklad v procesu zpracování příslušného územního plánu.

V rámci harmonizace s Úmluvou o ochraně architektonického dědictví Evropy jež byla podepsána v Granadě dne 3. října 1985, promítá výše zmíněný stavební zákon do svých ustanovení i cíle pro územní plánování, které ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví, mezi úkoly územního plánování definuje mj. zjišťování a posuzování stavu území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty a dále uplatňování poznatků zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče (§18, §19 zákona 183/2006 Sb.).

3.2.2.3 Zákon o ochraně přírody a krajiny

Významným poznávacím znakem památek zahradní a krajinářské architektury jsou vegetační prvky se svou výraznou proměnlivostí v čase a prostoru. Tyto přírodní prvky ovšem, pro své biologické, estetické, ekologické podléhají pravidlům o ochraně přírody a krajiny Z tohoto důvodu jsou parametry jejich ochrany dány podle **zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny**, ve znění pozdějších předpisů, kterou zajišťují orgány ochrany přírody.

Zákon definuje v obecné rovině velice široké spektrum forem ochrany přírody a v řadě svých částí obsahuje též transpozici evropského unijního práva. Vzhledem k tomu, že zákon o ochraně přírody

a krajiny, včetně jeho úpravy ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, je jedním z nejtradičnějších a nejstarších v oblasti ochrany životního prostředí prošel řadou podstatných aktualizací.

Ve svém obsahu zákon zakotvuje také možnosti ochrany přírodních hodnot historických zahrad a parků, které mohou být registrovány jako významný krajinný prvek, který může být vyhlášen za přírodní kulturní památku. Může se jednat např. o přírodní útvar menší rozlohy, jež vedle přírody formoval svou činností člověk.

3.2.2.4 Související zákony a vyhlášky spojené s obnovou památek

S výše uvedenou problematikou ochrany a obnovy památek v ČR je provázána řada dalších legislativních dokumentů. Jedná se o zákony a vyhlášky:

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)

- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
- Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb
- Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavbu

V oblasti praxe je velice složité nalézt řešení některých problematických aspektů souvisejících s praktickou aplikací jednotlivých výše uvedených zákonů a vyhlášek, kdy se do kolize mohou dostávat odbory památkové péče se zájmy ochrany přírody a stanovisky dalších odborných orgánů.

4 Podkladové údaje a jejich vyhodnocení

4.1 Charakteristika území a širší vztahy

Areál zámeckého parku s rozlohou 26 ha, se nachází ve výšce 166 m.n.m. v jižní části katastrálního území obce Libochovice, asi 50 km severovýchodně od Prahy, v okrese Litoměřice v Ústeckém kraji. Libochovice se rozprostírají mezi městy Louny a Roudnice nad Labem. Nejbližšími sídelními útvary jsou severozápadním směrem obec Klapý, východním směrem město Budyně nad Ohří, jižním směrem městyš Peruc. Celý historický park se nalézá v hodnotném přírodním prostředí v údolí řeky Ohře. Okolní krajina s kvalitními ornými půdami je převážně intenzivně využívána pro zemědělskou výrobu a k rekreačním aktivitám. Mimořádnou ekologickou hodnotu mají také lužní lesy, které se nacházejí zejména na levém břehu řeky Ohře.

4.1.1 Územní plán obce

Územní plán města Libochovice nabyt účinnosti poslední změny 31. 3. 2014 a řeší administrativní území města Libochovice zahrnující katastrální území Libochovice, Dubany a Poplze.

Obr. 3 Územní plán obce Libochovice, výřez. (Zdroj: www.libochovice.cz)

Schválený územní plán vytváří předpoklady směřující ke komplexní obnově města a přidružených venkovských sídel. Plán počítá také s přirozenou integrací původní i nově vznikající výstavby a s uchováním a rozvojem hospodářského potenciálu území města. V rámci dopravní infrastruktury plán navrhuje do zastavěného území obce nové dopravní spojení, které tvoří vedle železniční trati č.095 Vraňany-Libochovice, především dvě silnice II. třídy - č.237 a 246. Rozšíření stávajících významných

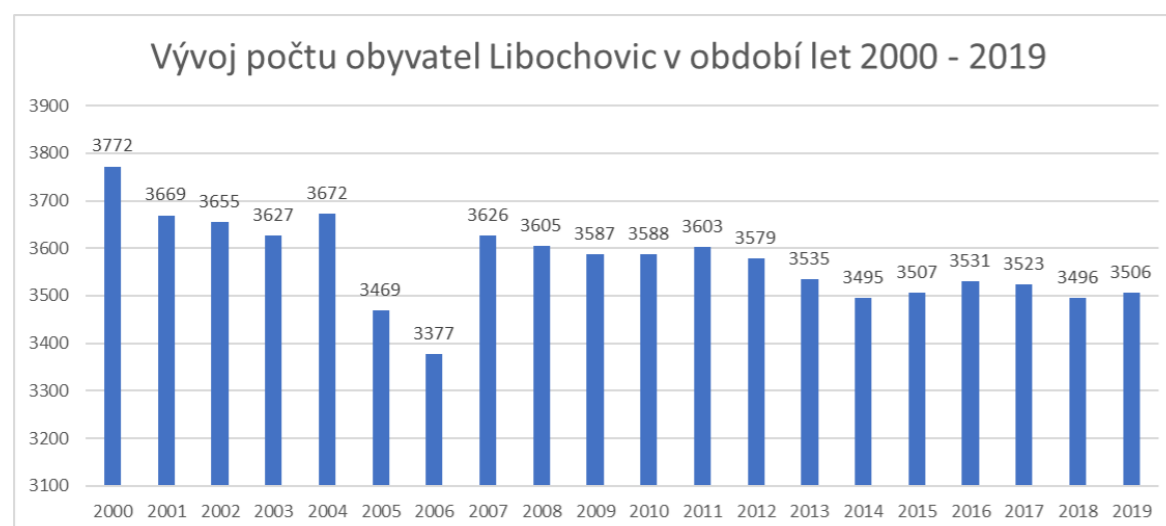
dopravních tras je spojeno s vytvářením dobrých předpokladů nejen pro další rozvoj bydlení ve městě, ale také pro dlouhodobý rozvoj podnikatelských aktivit a zvyšování atraktivity města a nejbližšího okolí.

Důležitým prvkem územního plánu je ochrana historických hodnot města a krajiny, která je jednoznačně propojena s existencí Přírodního parku Dolní Poohří. Plán plně respektuje přírodní hodnoty města a zahrnuje také ochranou břehových porostů podél řeky Ohře, která zde plní funkci nadregionálního biokoridoru, a dále také počítá s ochranou zemědělského půdního fondu.

4.1.2 Demografie

Podle posledních dostupných údajů z České statistického úřadu z roku 2019 je počet evidovaných obyvatel Libochovic 3 496. Z analyzovaných údajů za posledních deset let je možné vysledovat postupný úbytek obyvatel. Mortalita ve sledovaném období výrazně převyšuje natalitu. Celková tendence úbytku obyvatel je zmírněna díky přílivu nově přistěhovaných obyvatel.

Graf č.1: Vývoj počtu obyvatel Libochovic

(Zdroj dat: ČSÚ, 2020; www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr)

4.1.3 Turismus a okolí

Město Libochovice a jejich okolí mají výjimečný historický význam a pro oblast turismu jsou ideální lokalitou. Sama poloha města, které se nachází v přírodním a historicky osídleném území v údolí řeky Ohře, na území Přírodního parku Dolní Poohří, s nádhernými výhledy na panorama Českého středohoří je již předurčena k zajímavým toulkám a výletům. Například přímo z Libochovic se mohou turisté vydat po modré turistické značce, která vede údolím řeky Ohře s krásnými výhledy na krajinu Loun do Peruce přes tzv. Pěknou vyhlídku, ze které maloval své obrazy významný český malíř Emil Filla. V nedaleké Peruci se nachází i památný „Oldřichův dub“, který je známý z pověsti o přemyslovském knížeti Oldřichovi a pradleně Boženě. Jedna z dalších zajímavých vycházek vede také do nedalekého Panenského

Týnce, kde se nachází nedokončený kostel Panny Marie se zachovaným jižním portálem z doby před rokem 1400.

Celé území je protkané širokou sítí turistických cest i cyklostezek. Přímo Libochovice se nacházejí na oblíbené cyklostezce nazývané se „Ohře“, která protíná Karlovarský a Ústecký kraj. Trasa cyklostezky, která vede z Loun do Litoměřic a je lemována mnoha zajímavými kulturními i přírodními památkami.

V nejbližším okolí se nalézají i jedinečné geologické úkazy jako např. Přírodní park Dolní Poohří, přírodní památka Kamenná slunce a čedičové varhany hradu Hazmburk. Mezi další přírodní zajímavosti přímo v intravilánu města patří zámecký park a městský park. Ve městě je možné obdivovat i jeho zachovalé historické jádro včetně náměstí s fasádami měšťanských domů (AUA, 2014).

4.1.4 Doprava

Libochovice leží na významné křižovatce železniční trati ČD Lovosice-Libochovice-Louny, Vraňany-Libochovice a silnic II. Třídy, číslo 237 a číslo 246. Samotné město Libochovice i jeho bezprostřední okolí je lehce dostupné ze všech směrů.

V současné době je v územním plánu navržena celá řada úprav cest pro pěší turistiku i cyklisty, např. trasy vedené z Duban podél Ohře do Libochovic. Také vzhledem k rozvojovým záměrům města navrhuje územní plán rozšíření počtu parkovacích míst (AUA, 2014).

4.2 Charakteristika přírodních podmínek

4.2.1 Klima

Celý areál zámeckého parku spadá podle E. Quitta do teplé klimatické oblasti označované jednotkou T2, která představuje jednu ze dvou nejteplejších a nejsušších oblastí na našem území. Oblast je charakterizována dlouhým, teplým a suchým létem (Quitta, 1971).

Podle dat z nejbližší meteorologické stanice se nacházející se 15 km severovýchodně od Libochovic v obci Doksany byl průměrný počet tropických dní 14 (dle dostupných dat od 1.1.1961). Přejídná období mezi mírně teplým až teplým jarem a podzimem jsou velmi krátká. Oblast se dále vyznačuje krátkou, mírně teplou a suchou až velmi suchou zimou s průměrně 23 ledovými dny a s 32 dny se sněhovou pokrývkou.

4.2.2 Hydrologie

Celé území vodopisně spadá do povodí řeky Ohře. Jedna z největších českých řek začíná svou 316 kilometrů dlouhou pout' v bavorské přírodní rezervaci Smrčiny a pokračuje přes Českou kotlinu do Labe, kam se vlévá na Litoměřicku. Při své cestě našim územím je řeka Ohře v horní a střední části toku sevřena Krušnými horami, z levé strany Slavkovským lesem a Doupovskými vrchy ze strany pravé. Tok řeky se vyznačuje velkou rozkolísaností průtoků, jejich rychlými změnami a velkým transportem splavenin a plavenin. Protéká většinou otevřenou zemědělskou krajinou dolního Poohří, jedním z nejurodnějších

území Čech – přes Libochovice až do Litoměřic. Toto území bylo od nepaměti sužováno povodněmi. Podél břehů se doposud zachovala místa s fragmenty tvrdých i měkkých lužních lesů. Jedná se o původní zachovalé a ekologicky vysoce hodnotné lužní lesy a břehové porosty. Řeka je v těchto úsecích většinou neregulovaná, s písčinami, šterkovými náplavami a meandry.

Ohře je hlavním tokem protékajícím jižní částí města Libochovice, které protíná od jihozápadního cípu severovýchodním směrem. Úsek řeky na území města měří necelých 6 km. Její hladina dosahuje při břehu sousedícím s parkem přibližně 160,5 m n.m. Zámecký park je s řekou v těsném kontaktu a výška hladiny vodního toku má zásadní vliv na stanovištní podmínky v celém parku. Řeka byla v úseku přiléhajícím k parku v minulosti několikrát regulována. V roce 1936 byl, v rámci regulace toku, zavezen meandr při zámku a ze starého řečiště zůstala jen tzv. Zátoka pod zámek. Zavezena byla i velká část dalšího meandru řeky tvořícího její jižní hranici parku z jehož části vzniklo slepé rameno. V rámci regulace bylo z břehů odstraněno mnoho vzrostlých a hodnotných dřevin. Významný negativní vliv na vodní režim půdy a vegetaci v parku mělo v minulosti zbudování a opakované navyšování jezu u vodní elektrárny nacházející se v nejvýchodnější části zámeckého parku. Režim podzemních vod není ovlivňován žádnou další vodotečí.

Obr. 4 Letecký snímek Libochovic z roku 2016. Zachycuje současný stav koryta řeky Ohře (tyrkysově modrá), pro srovnání je na snímku též vyznačen původní tok řeky před regulací patrný z map II. vojenského mapování (tmavě modrá). (Zdroj: vlastní zpracování, podklad podle www.archivnimapy.cuzk.cz)

Území zámeckého parku bylo vlivem své polohy a částečně charakteru lužního lesa v minulosti opakovaně přirozeně zaplavováno. K eliminaci záplav územní plán v současné době nenavrhuje žádná nová trvalá protipovodňová opatření (Tomášek, 2009).

4.2.3 Pedologie a geologie

Půdy lužních lesů jsou těžší jílovitohlinité až jílovité, živinami a pravidelně nebo občas zaplavované, místy však pouze při vysokých vodách. Na místech vzdálených od toků leží průměrná hladina podzemní vody asi 1 m pod povrchem půdy, u regulovaných toků až 2–3 m hluboko; její výkyvy během roku často přesahují rozmezí dvou metrů.

Obr. 5 Výsek půdní mapy. (Zdroj: www.mapy.geology.cz/pudy)

Převládajícím půdním typem v prostoru libochovického zámeckého parku jsou fluvizemě, které jsou zrnitostně pestré, vzniklé naplavením na podložních šterkopiscích. Půdy jsou minerálně dobře zásobené, s obsahem skeletu do 10 % a mírně kyselou až neutrální reakcí a příznivou humifikací. Tyto půdy se vyznačují střední rychlostí infiltrace i při úplném nasycení, zahrnující převážně půdy středně hluboké až hluboké, středně až dobře odvodněné, hlinitopísčité až jílovitohlinité.

Na základě bonitace půdně ekologických jednotek (BPEJ) legislativně spadá, dle Vyhlášky o stanovení tříd ochrany č. 48/2011 Sb., do I. třídy ochrany zemědělského půdního fondu, její aktuální základní cena podle Vyhlášky k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhlášky) č. 441/2013 Sb. Bodová výnosnost této půdy je na stupnici od 6 do 100 vyjádřena hodnotou 65, jedná se o méně produkční půdy (VÚMOP, 2019).

Z geologického hlediska řadíme území Libochovic pod geologický celek Český masiv, do středočeské oblasti. V první polovině prvohorního období byla většina území pod hladinou oceánu až v druhé polovině prvohor. V devonu, vznikala díky Variskému vrásnění mohutná pohoří. Následně v karbonu docházelo ke vzniku středočeských uhelných pánví a na Libochovicku se objevila velká vulkanická činnost. Období permu dalo vzniku písčitých půd s červeným zbarvením. Nejvíce rozšířeny jsou zde usazeniny z počátku spodní křídy. Druhohorní sedimenty České křídové pánve zakrývají většinu území Libochovicka. Na začátku třetihor dochází na Libochovicku k významné sopečné činnosti. V tomto období vznikla přírodní památka Kamenná slunce. Čtvrtohory jsou typické střídáním dob ledových a meziledových. V tomto období nad hladinou vystupovaly nejvyšší vrcholky jako například vrch Klapý, Rohatec, Jiřetín (Mísař, 1983).

4.2.4 Typologie české krajiny

Podle mapového serveru CENIA leží zájmové území, podle svého využití v lesozemědělské krajině, je typem Staré sídelní typy Hercynica a podle reliéfu typem Krajiny širokých říčních niv.

Územní systém ekologické stability (dále jen ÚSES) je vymezován na základě zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. ÚSES můžeme charakterizovat jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých, ekosystémů, který umožňuje uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivě působí na okolní, méně stabilní části krajiny a vytváří tak základ pro její mnohostranné využívání. Vymezení ÚSES stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství (Sklenička, 2003).

Na administrativním území města Libochovice byla vymezena soustava jednoho nadregionálního biocentra, dvou regionálních biocenter, tří nadregionálních biokoridorů a dvou regionálních biokoridorů (prvky regionálního ÚSES byly převzaty z ÚPVÚC okresu Litoměřice). Územní plán vymezuje soustavu 8 lokálních biocenter a jednoho lokálního biokoridoru (Tomášek, 2009).

Rozsahem nejvýznamnějším stabilizujícím prvkem na území Libochovic je niva řeky Ohře, s břehovými porosty a s přílehlými pozemky. Podél Ohře a zejména kolem lužního lesa na pravém břehu Ohře bylo vymezeno nadregionální biocentrum NRBC 2 „Oharský luh“ (na jihovýchodě správního území města). Do jihozápadní části města okrajově zasahuje regionální biocentrum Šebín RBC 30, rozkládající se také na pravém břehu Ohře. Nejbližším lokálním prvkem ÚSES je lokální biocentrum (LBC) a to městský park (LBC 3) a zámecký park (LBC 4).

Lokální biocentrum (LBC 3) o celkové rozloze 11,97 ha, je tvořeno na levém břehu řeky vlastním městským parkem, přiléhajícím úsekem toku Ohře a úzkým pruhem pravého břehu. Park je na většině své plochy, po převážnou část roku, využíván extenzivně. Jeho sadovnická kompozice je nevýrazná, málo strukturovaná.

Na řešeném území je vymezeno biocentrum Zámecký park – bažantnice o rozloze 26,2 ha, které zahrnuje vedle podstatné části zámeckého parku, která byla v minulosti označována jako bažantnice, přiléhající úsek koryta Ohře a úzký pruh jejího pravého břehu s doprovodnými porosty. Většinu vymezeného území lze pokládat za funkční a jen omezeně navštěvovanou, a to zejména návštěvníky parterové části zámeckého parku. Podle typizace STG (skupiny typů geobiocénů) druhová skladba dřevin povětšinou odpovídá, až na několik typických parkových soliterů, vymezené STG habrojilmové jasenině (Ulmi-fraxineta carpini inferiora)

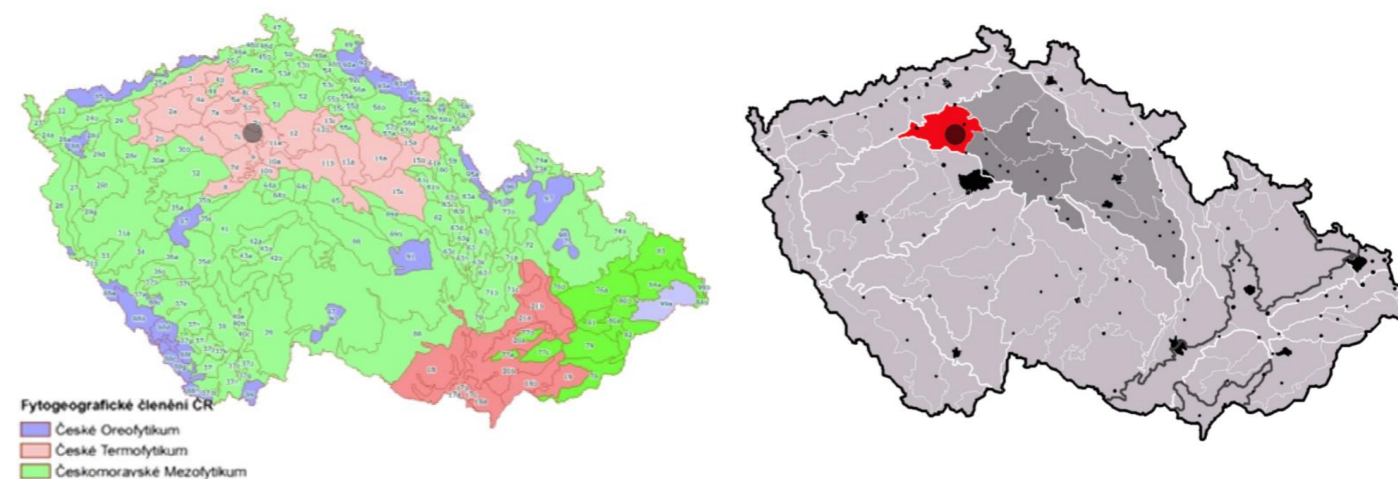
Nejbližší lokalitou Soustavy Natura 2000 je evropsky významná lokalita Ohře a evropsky významná lokalita Vrch Hazmburk (cca 4 km severovýchodně od areálu zámeckého parku). Nejbližší ptačí oblastí je Ptačí oblast - Krušné hory vzdálená cca 40 km severně od Libochovického zámeckého parku.

4.2.5 Fytogeografie, biogeografie a potenciální přirozená vegetace

Dle fytogeografického členění je oblast součástí Českého termofytika, rozkládající se na souvislém pásu od Poohří až po východní Polabí, na rozhraní fytogeografickém okrese Dolní Poohří (5a) a Libochovická tabule (7a) (Neuhäuslová, 2001).

Pro které je charakteristický výskyt převážně teplomilných druhů rostlin. Zahrnuje planární (nížinný) a kolinní (pahorkatinný) výškový vegetační stupeň.

Lokalita leží na rozhraní Polabského bioregionu (1.7), jehož typickým rysem je katéna niv, nízkých a středních teras. Biota patří do bukovo-dubového vegetačního stupně, vlivem substrátu ovšem bez buku, Zájmové (řešené) území patří do soustavy Česká tabule, podsoustavy Středočeská tabule, celku Dolnooharská tabule. Leží na rozhraní podcelků Tereziánská kotlina a Řípská tabule, okrsku Perucká tabule, Budyňská pahorkatina, severně od hranic území je pak vymezena Oharská niva (Demek, Netopil, 1984).

Obr. 6 Fytogeografické členění ČR – české termofytikum. (Zdroj: www.geoportal.cenia.cz)

Obr. 7 Geomorfologické členění ČR – celek Dolnooharská tabule. (Zdroj: www.wikiwand.com)

Potenciální přirozená vegetace vyskytující se na sledované lokalitě je zejména Jilmová doubrava (Quercus – Ulmetum). Jilmové doubravy jsou tvořeny zpravidla třípatrově rozvrstvenou fytoocenózou. Ve stromovém patře s dominantním dubem letním (*Quercus robur*) nebo jasanem (*Fraxinus excelsior*). Podíl jilmů (*Ulmus minor*, *U. laevis*), typických dřevin tvrdého luhu, v poslední době mírně poklesl v důsledku grafiozy. Častou příměs tvoří lípa srdčitá (*Tilia cordata*), ve vlhčí variantě též olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a další typické dřeviny měkkého luhu. V sušší variantě bývá zastoupen habr (*Carpinus betulus*) a javor babyka (*Acer campestre*). Druhově pestré bývá keřové patro zahrnující zmlazené dřeviny stromového patra se svídou (*Cornus sanguinea*), ve vlhčích typech se střemchou (*Padus avium*) a černým bezem (*Sambucus nigra*). Bylinné patro tvoří nejčastěji jarní geofyty s dominancí orseje jarní (*Ficaria bulbifera*), sasanky hajní (*Anemone nemorosa*), česnekem medvědí (*Allium ursinum*), bledulí jarní (*Leucojum vernum*), dymnivkou (*Corydalis cava*), sněženkou (*Galanthus nivalis*) a ladoňkou vídeňskou (*Scilla vindobonensis*). Nejčastějšími složkami letního aspektu jsou bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*) nebo kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*) (Kaplan, 2012).

Podle skupiny typů geobiocénů (STG) řadíme území do habrojilmové jaseniny vyššího stupně (Ulmi-fraxineta carpini superiora, 2-3 BC-C 4). Jedná se o nejrozšířenější skupiny typů geobiocénů širokých říčních niv v Polabí, v Hornomoravském úvalu, v Pobečví a Poodří. Pro tento ekotop jsou charakteristické rysy nadmořské výšky do 250 m v teplé klimatické oblasti T 2 a mírně teplé oblasti Trvání záplav je omezeno na krátké období, většinou se záplavy vyskytují jen zcela výjimečně při extrémních průtocích. Tam, kde v důsledku vodohospodářských úprav poklesla hladina podzemní vody, dochází

k posunu ekologických podmínek původně vlhčích skupin typů geobiocénů topolo-jilmové jaseniny a dubové jaseniny do habrojilmových jasenin. Habrojilmové jaseniny jsou druhově bohatým společenstvem charakteru lužního lesa na přechodu do okolních listnatých lesů na hydricky normálních stanovištích.

V druhově velmi bohatém podrostu hájové druhy jako ptačinec hajní (*Stellaria nemorum*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), knotovka červená (*Melandrium rubrum*).

4.3 Zhodnocení výchozího stavu zámeckého parku

Parkový prostor kolem zámecké budovy je velmi rozsáhlý, zahrnuje přibližně 25 ha půdy. Pro účel tohoto popisu tento parkový prostor můžeme rozdělit s pomocí světových stran na severní, východní a západní parter.

Severní parter s obdélníkovou dispozicí sloužící jako čestný dvůr. Podél západní hrany vede zpevněná asfaltová cesta zaujímající funkci hlavní přístupové komunikace z náměstí, branou k zámku. Hlavní prostor této plochy je rozčleněn do šesti travnatých polí, které mají v každém rohu vysazeny tvarované tisy a mezi nimi se v centrální části nalézá obdélný bazén s plastikou čtyř listů s vodotryskem uprostřed. V jižní části tohoto parteru jsou záhony růží.

Východní parter je nejrozsáhlejší a nejvýznamnější částí parkové úpravy, kterou můžeme dále rozčlenit na pravidelnou francouzskou zahradu a na přírodně krajinářský anglický park. Francouzská zahrada se rozkládá před východním průčelím zámku a je propojena s budovou zámku sala terrenou. Francouzská zahrada je umístěna na terénně vyšší úrovni než anglický park. Výškový rozdíl je řešen terasou. Středovou částí zahrady vede komunikační osa, kolem které se symetricky rozkládají travnaté plochy a záhony, které

jsou v souladu se symetrií zámeckého průčelí, balkónu a schodiště. Od prostoru schodiště je vedena hlavní kompoziční osa od které se plocha zahrady dále symetricky člení do dvou travnatých obdélníků s typicky prolamovanými třemi rohy. Povrch cest a přilehlých prostorů je mlatový, nově a citlivě provedený. U vnitřních rohů v západní části travnatých obdélníků se nalézají dva osmiúhelníkové záhony. Na konci východní části travnatých obdélníků vede kolmá komunikace ke středové ose, spojující obvodové zahradní cesty a brány v obvodových zdech. Ve středu průsečíku těchto dvou os se rozkládá osmiúhelníková plocha se čtyřmi geometrickými záhony. Terénní nerovnost v těchto místech je do dalšího prostoru zahrady překonána dvěma pískovcovými stupni a jejichž stranách jsou situovány dva boční záhony. Výraznou dominantou této části zahrady je kruhový bazén s plastikou chlapce s rybou a vodotryskem po jehož stranách jsou vždy dvě travnaté nepravidelné plochy. Středová osa na konci francouzské zahrady volně navazuje komunikaci, která prochází anglickým parkem.

V anglickém parku jsou jeho hranice v severní části vymezeny pouze pískovcovými opracovanými bloky. Hranici východní části parku tvoří neprostupný porost stromů a křovin a zčásti navezená zemina. Jižní prostor anglického parku ohraničuje koryto řeky Ohře, jejíž břeh je zde zpevněn zdí. Jižní hranici mezi francouzskou zahradou a anglickým krajinářským parkem tvoří terasa ve které je vedena vertikální komunikace spojující francouzskou zahradu s jižní částí parku.

Západní parter je možné rozčlenit do dvou terénně odlišných prostor. Horní část parteru je ve středu rozdělena na čtyři čtvercová pole s prolomenými rohy. Na jižní straně jsou vytvořeny dva obdélné záhony a na severní straně také dvě travnatá pole. Tento pravidelný koncept koresponduje s umístěním na sebe

kolmých cest, které jsou vysypány hrubým štěrkem. Severní část terasovitého parteru je vymezena zdí z bosovaných pískovcových kvádrů s kamenným balustrádovým zábradlím. Celá spodní část západního parteru je tvořena travnatou plochou, pouze v severním cípu je keřový porost. V současné době není západnímu parteru věnována dostatečná péče a pozornost. Tato část zámeckého parku je pro návštěvníky nepřístupná. Jeho údržba je minimalizovaná a chybí zde prvky, jež by tuto část zámecké zahrady oživily a zatraktivnily pro návštěvníky.

4.3.1 Zhodnocení a porovnání historických situací

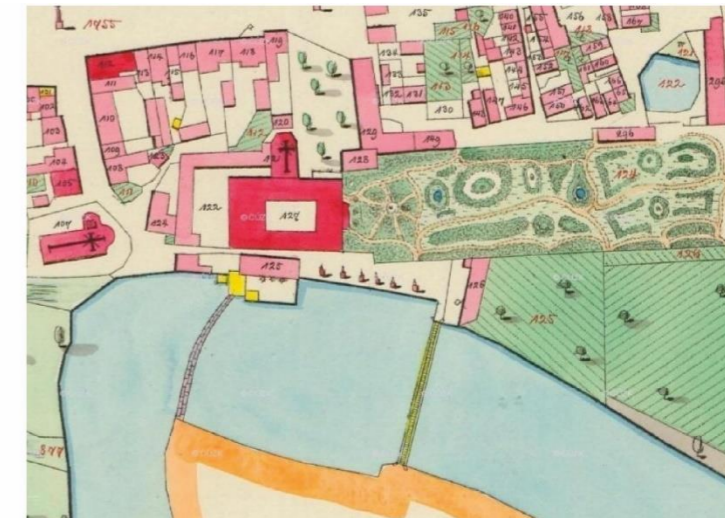
4.3.1.1 Historické mapování

Obr. 8 **Mapa I. vojenského mapování** (Josefské, 1764-1783). Z ručně kolorovaných map s barevným rozlišením jednotlivých složek je možné názorně identifikovat rozvoj komunikací, podrobně jsou zakresleny koryta řek, potoků i umělých struh, ale také využití půdy (orné, luk, pastvin atd.), dále také poloha významných budov (kostely, sídla, mlýny). V této době dochází k významnému rozvoji nejen zámecké zahrady, ale též i k velkému rozmachu ovocnářství celého kraje. (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)

Obr. 9 **Mapa - II. vojenského mapování** (Františkovo 1836-1852). Vzniká v době nástupu průmyslové revoluce, jež přinesla rozvoj intenzivních forem zemědělství. V tomto období dochází k významnému nárůstu výměr orné půdy na úkor lesních ploch, které v této době dosáhly u nás historicky nejmenšího rozsahu. Zámecký park zaujímá v této době plochu současných hlavních parterů a bažantnice, ale nedosahoval své maximální rozlohy. (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)

Obr.10 **Mapa Císařské povinné otisky stabilního katastru** mapují podobu zámeckého parku kolem roku 1843. Tyto kolorované mapy se vyznačují velkou přesností, kde je možné spatřit vyznačené jednotlivé sochy na nábřeží při zámku, cestní síť i vegetační prvky včetně význačných stromů. Zámecký park je v tomto období již přebudován na rozvolněný park anglického stylu. (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)

Obr. 11 **Orthofotomapa 50. léta 20. století**. Mapa byla vytvořena snímkem z historicky prvního plošného leteckého snímkování na našem území. Od doby pořízení snímku se již rozloha areálu zámeckého parku nezměnila. Dobře patrný je stále průhled k řece Ohři, jihovýchodně od zámku, který již na další mapě není tak markantní. (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)

Obr. 12 **Orthofotomapa z roku 2003**. Na mapovém snímku, který zachycuje libochovický park je možné sledovat úbytek vzrostlých dřevin na jednotlivých parterech při zámku. V této době došlo též k menším změnám na dekoru parteru. (<https://mapy.cz>)

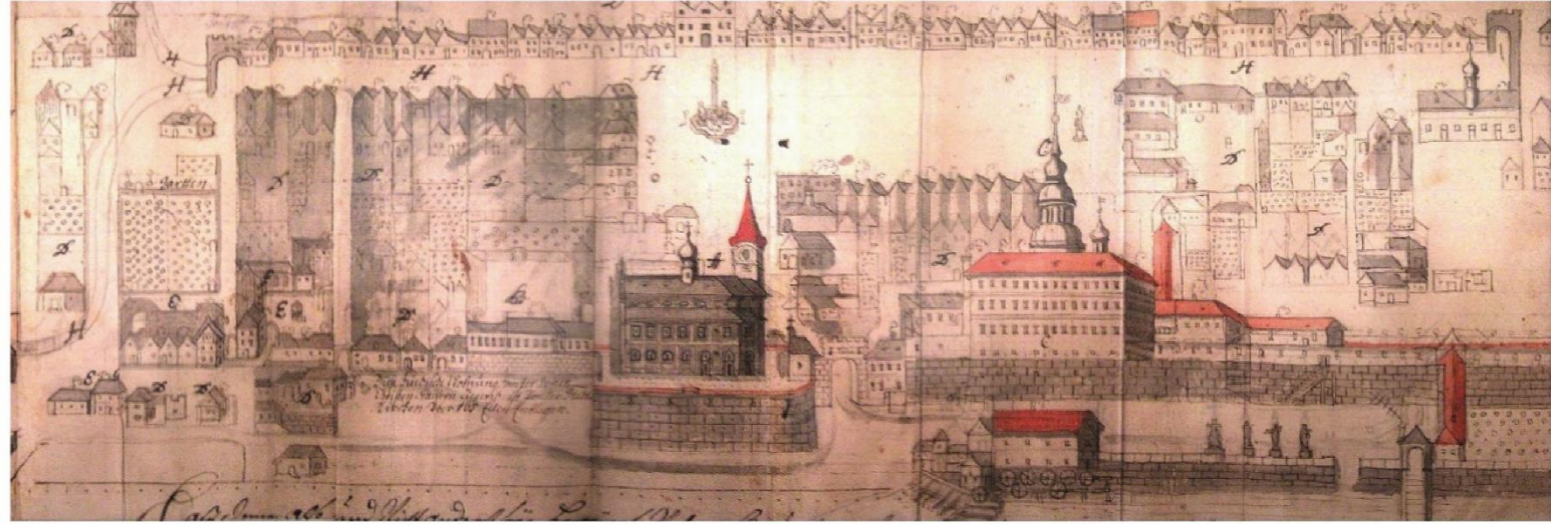

Obr. 13 **Orthofotomapa z roku 2013**, stav po povodních. kdy došlo k vylití koryta a zaplavení přírodně krajinářské části parku. V důsledku povodni došlo k poškození abiotických (cestní síť) i vegetačních prvků v parku. Přistoupeno bylo ke stabilizačním opatřením, kácení a novým výsadbám. (<https://cuzk.cz>)

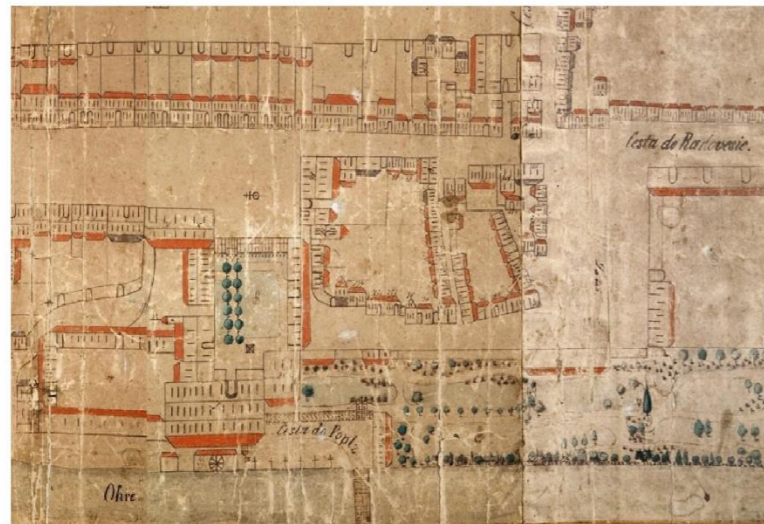
4.3.1.2 Dobové snímky I.

Obr. 14 Obr. xx Votivní obraz Libochovic z roku 1738, neznámý autor. Výřez, na němž je zachycena část děkovného obrazu vyjadřující vděčnost za záchranu města před požárem. Obraz se nachází na libochovickém děkanství. (Zdroj: vlastní)

Obr. 15. Veduta města Libochovice z roku 1727. Toto výtvarné vyjádření pohledu na město bylo pořízeno v návaznosti na reskript Karla IV. Plán schematicky znázorňuje městský kostel, děkanství, zámek, křesťanské a židovské domy, synagogu, knížecí sýpku a další. Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>

Obr. 16 Mapa města z roku 1864. Snímek zachycující historickou podobu parku, včetně význačných parkových dřevin. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr.17 Projekt na úpravu toku řeky Ohře roku 1914 ke kterému bylo přistoupeno v roce 1936.(Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 18 Dobová pohlednice zámku z roku 1925, v popředí socha J.E.Purkyně, brána a část čestného dvora se vzrostlými stromy a zámek v pozadí. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

4.3.1.3 Dobové snímky II.

Obr. 19 Rytina z roku 1808 od A. Puchery. Pohled od venkovských polí, přes zámek, hrad Hazmburk do romantické krajiny kopců Českého středohoří. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 20 Litografie z roku 1837. Grafické umělecké dílo zobrazující krajinu okolí Libochovic, aleje ovocných dřevin a zemědělskou krajinu. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

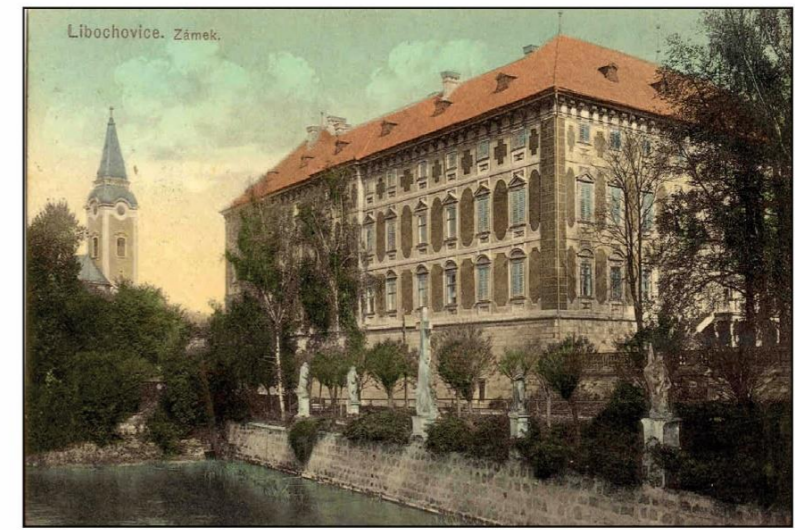
Obr. 21 Pohled na zámek s dřevěným mostem, litografie z roku 1850. Historický snímek zachycuje též dřevěný most na dřevěných pilotách, který byl vždy při tání ledu rozebírán a sloužil mnoho let s několika obnovami až do jeho nahrazení mostem ocelovým. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 22 Dobová fotografie 30.léta minulého století. Pohled na zátoku při zámku a ocelový most, který byl zbudován v roce 1893 a nahradil původní dřevěný most přes řeku Ohří (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 23 Dobová fotografie 1936, kdy byla započata regulace řeky Ohře a nahrazen ocelový most přes řeku Ohří novým železobetonovým mostem. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 24 Dobová pohlednice z libochovicka 1936. Pohled na zámek a masivní zeď z pískovcových kvádrů, na jejíž horní hraně vznikla v letech 1715 až 1729 galerie soch světců, jimž uprostřed vévodilo sousoší Krista na kříži. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

4.3.1.4 Dobové snímky III.

Obr. 25 **Obr. xx Dobová fotografie z roku 1887.** Pohled z náměstí před vchodem do libochovického zámku. Vznikla u příležitosti odhalení nově postaveného pomníku významného rodáka J. E. Purkyně. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

Obr. 26 **Dobová fotografie zachycující secesní úpravu parteru na počátku 20. století.** (Zdroj: zámecký archiv)

Obr. 27 **Dobová fotografie z první poloviny minulého století zachycující pohled z hlavního parteru na původní březový háj.** (Zdroj: zámecký archiv)

Obr. 28 **Dobová fotografie úpravy prostoru u bazénu pod terasou - stav na začátku 20. století.** (Zdroj: zámecký archiv)

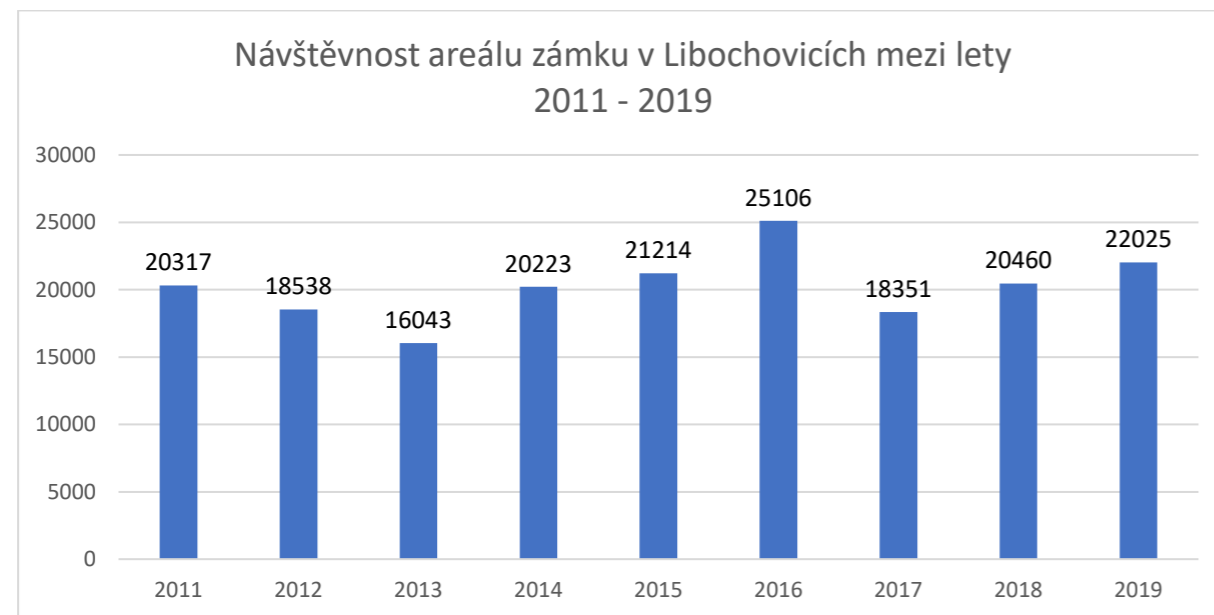

Obr. 29 **Pohled na hlavní parter zámecké zahrady v Libochovicích z roku 1931.** (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

4.3.2 Návštěvnost parku a jeho řád

Zámecká zahrada a park jsou přístupné celoročně, bez poplatku. Skleník, jež je součástí zámecké zahrady je možné navštívit v době konání výstav nebo po domluvě. Zpoplatněn je pouze vstup do interiérů zámku. Celkovou návštěvnost parku nelze jednoznačně určit, dle odhadu byl minimální počet návštěvníků kolem 20 000 ročně. Podrobnější vývoj návštěvnosti v jednotlivých letech je možno vyčíst z dat v následujícím grafu.

Graf č.2: Vývoj návštěvnosti zámku v Libochovicích

Zdroj dat: (NPU Státní zámek Libochovice 2020)

Návštěvní řád zámeckého parku:

- Zámek Libochovice se nachází v areálu zámecké zahrady a parku, které jsou během celého roku návštěvníkům zpřístupněny zdarma.
- Do celého areálu zámku, včetně historických interiérů není povolen vstup se zvířaty.
- V celém areálu zámku není povoleno jezdit na kole, kolo je možné pouze vést nebo umístit do stojanu.
- Do celého areálu zámku je zákaz vjezdu automobilů.
- V celé areálu zámecké areálu je zakázán vstup na trávník a trhání květin.

Výše uvedený návštěvní řád parku byl pro účel této práce uveden pouze ve zkrácené podobě (Zámek-Libochovice, 2020).

4.3.3 Významné stavby parku– zhodnocení na fotografiích

4.3.4 Vegetační prvky parku– zhodnocení na fotografiích

Obr. 30 Nejvýznamnější stavbou parku je samotná budova raně barokního zámku a přilehlé zámecké kaple, které spolu tvoří úchvatný prostor severního parteru. (Zdroj: <https://npu.cz>)

Obr. 31 Sbírkový palmový a zásobní skleník s litinovou konstrukcí a sedlovou střechou. Skleníky se nacházející při zadním cípu hlavního parteru a čekají na nutnou rekonstrukci. (Zdroj: vlastní fotografie)

Obr. 32 Torzo vytápěné oranžerie pro zimování exotických dřevin z konce 17. stol. Snímek zachycuje pouze dochované stupňovité zídky připojené k ohradní zdi na zvýšeném soklu s kamennou deskou na koruně a systémem hranolových, kanelovaných sloupů v čelní části. Zdroj: vlastní fotografie)

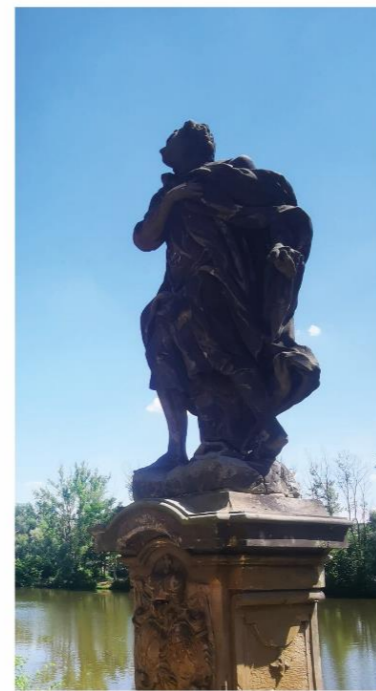
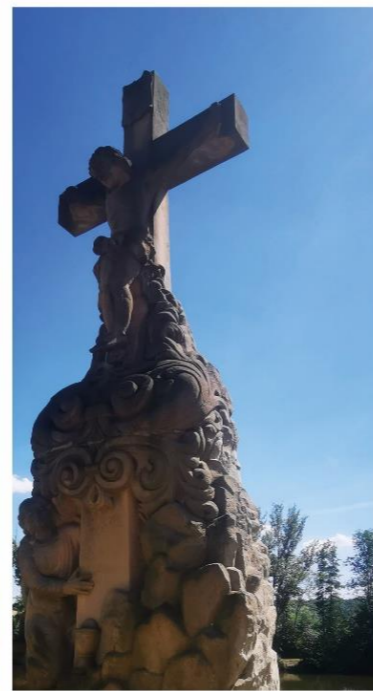
Obr. 33 Zámeckému parku dominují tři vodní stavby. První z nich je kruhový bazén ve středové části hlavního parteru, který je typickým vodním prvkem barokní zahrady z konce 17. stol. V jeho centru se nachází socha putti, též velmi oblíbený dekorativní prvek v období baroka, která stojí na soše delfína se zdviženým ocasem. (Zdroj: vlastní fotografie)

Obr. 34 Fotografie obdélného bazénu ze 17. stol. v centrální části čestného dvora s dlážděným kamenným dnem vymezený kamennými deskami s převýšenou profilovanou hranou a květinovou plastikou vodotrysku. (Zdroj: vlastní fotografie)

Obr. 35 Fotografie bazénu kvadrilobového tvaru. Poslední ze trojice dochovaných zámeckých bazénů, který je pozůstatkem původního rozsahu francouzské zahrady z konce 17. stol. a nachází se pod terasou hlavního parteru, v anglické části parku. (Zdroj: vlastní fotografie)

Obr. 36 - 43 **Nábřežní opěrná zeď** zpevňuje břeh řeky Ohře před jižním průčelím zámku. Zeď byla vyzděná z pískovcových kvádrů a bylo na ní umístěno šest pískovcových plastik v tomto pořadí od západu (zleva): sv. Josef, sv. Jan, Ukřižovaný Kristus, Bolestná Panna Marie, sv. Václav a sv. Jan. V roce 1719 zde byla umístěna první socha Ukřižovaného Krista a jako poslední v roce 1729 socha sv. Jana Nepomuckého. (Zdroj: vlastní fotografie)

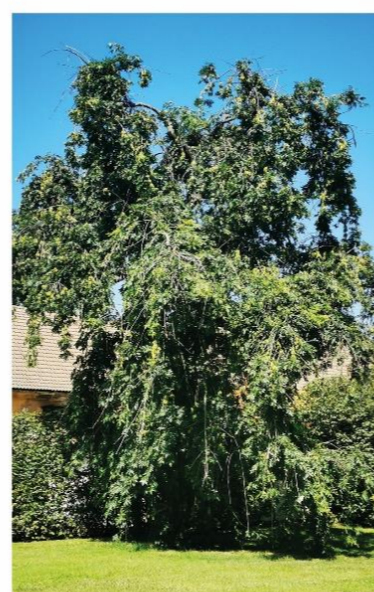
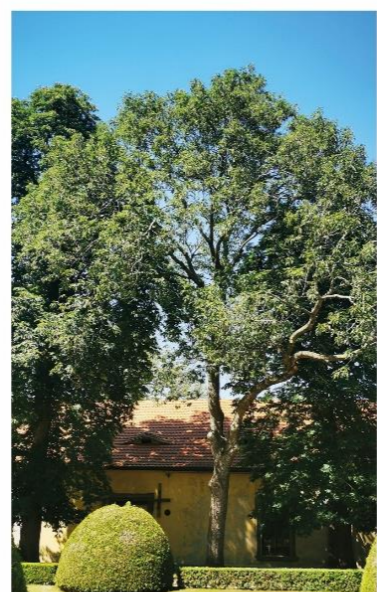

Obr. 44 - 45 Úprava vegetace v bezprostřední blízkosti zámku je pravidelná a čistě formální. Na severním parteru (čestný dvůr) převažuje travnatá plocha, která pokrývá většinu jeho vegetačního krytu. Dalšími vegetačními prvky jsou stříhané tisy a růžové záhony, které by zasloužily obměně. Jednoduchému parteru dominuje vzrostlá lípa (*Tilia cordata*). Nedořešené a neuspořádaně působí i stinný záhon pod lípou a keřová skupina při zdi pozdně gotické kaple.

Obr. 46 Západní parter je pro veřejnost nepřístupný. Většinu plochy zaujímá nepřítliš udržovaná zahrada terasovitěho charakteru. Vegetační prostor pod terasou lze charakterizovat jako minimálně udržovaný.

Horní terasa je pravidelně uspořádaná, avšak vegetační prvky čekají na obnovu a nový koncept. Chybí části ornamentálních stříhaných buxusových stěn, které vyžadují dosadbu. Tisy (*Thuja plicata*) po obvodu jsou nově zmlazeny. S absencí zeleně je prostor mezi zámekem a kaplí, propojující západní parter s čestným dvorem.

Obr. 47 - 54 Na východ od zámku se rozprostírá symetricky koncipovaný hlavní parter. Základem je travnatá plocha s pravidelnými ornamentálně tvarovanými buxusy (*Buxus sempervirens*) a thujemi (*Thuja plicata*). Prostor je doplněn ornamentální výsadbou letniček. Všechny vegetační prvky se váží k hlavní ose a symetricky se od ní odvíjejí. Průhled ve směru od zámku umocňují dvě vzrostlé zeravy (*Thuja plicata*).

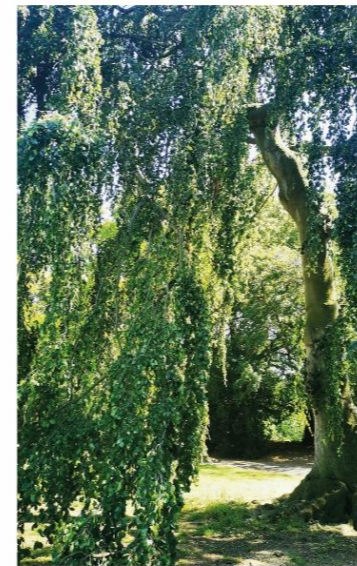
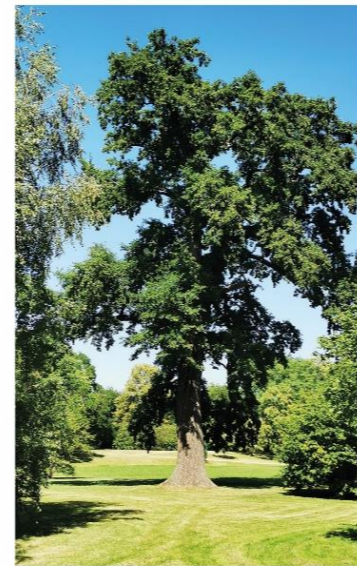
Osová souměrnost a jednotnost celého parteru je narušena pouze v obvodových částech, kde byly ponechány na dožití vzrostlé dřeviny z původní krajinářské úpravy.

V obvodových liniích hlavního parteru chybí jednotnost vegetace a pevné kontury, které rozstřížená výsadba keřů a malých skupin vzrostlých stromů nezajišťuje. Část keřových porostů, v blízkosti zámku, je nově zmlazena. Rušivě působící je keřová skupina (*Cotoneaster horizontalis*, *Potentilla fruticosa*, *Cornus mas*, *Hibiscus syriacus*, *Buddleja davidii*) při obvodové zdi táhnoucí se až k zámeckým skleníkům. Keřovým záhonům s letničkovou podsadbou chybí jednota a koncept.

Vzrostlé stromy je možné nalézt zejména v odlehlější, přírodně krajinářské části parku. Při zámku nacházíme ojedinělé skupiny vzrostlých dřevin (*Acer platanoides* a *Acer pseudoplatanus*, *Aesculus hippocastanum* a *Fraxinus excelsior* 'Diversifolia'), které jsou na svém stanovišti ponechány na dožití z původní anglické úpravy parteru. Kompozičně se na své stanoviště nehodí. V předních partiích chybí nastupující dobře zvolení stromoví jedinci, kteří by měli být základem kompozice parku. Při zadní hraně hlavního parteru nacházíme cenný tisový porost, senescentní jasaný (*Fraxinus excelsior* 'Pendula' a *Fraxinus excelsior* 'Nana'). Tato partie tvoří přechod mezi pravidelným parterem a přírodně krajinářskou částí parku.

Obr. 47 - 65 Skladba vegetace v dolní část parku, severně od parteru, pod terasou je odlišná od formální části parku. Její významnou část zaujímá stromové patro. Vizuálně poutavý je zejména březový hájek s 73 jedinci a několik cenných soliter, jako např. dub letní (*Quercus robur*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*) a převislý kultivar buku lesního (*Fagus sylvatica* 'Pendula'). V této části parku došlo po povodních v roce 2013 k velkému podmáčení a v rámci nápravy vzniklých škod bylo zde nutné přistoupit k asanačním a arboristickým zásahům včetně dosady dřevin. Vysazen byl stříbrný javor (*Acer saccharum* 'Wierii'), jírovec žlutý (*Aesculus lutea*), jasan úzolistý (*Fraxinus angustifolia* 'Raywrod'), dub šarlatový (*Quercus coccinea*) a další dřeviny podporující sbírkový charakter parku s ohledem na spodní zamokření.

Keřové patro také prošlo mírnou obnovou, avšak stále se potýká s neúplností, místy se samovolným rozvojem. V některých partiích, zejména pod korunami stromů nedochází k požadovanému zapojení keřového patra. Keře jsou nekompaktní a prorůstají agresivními náletovými dřevinami. Břehový porost tvoří zejména sortiment přestárých, ale biologicky cenných lip, jírovců a akátů. Z jehličnatých dřevin je zde zastoupeno jen několik jedinců jedlovce kanadského (*Tsuga canadensis*) a tisu (*Taxus baccata*).

Podstatnou část této partie parku tvoří hlavní parková louka trpící z velké části zamokřením. Na centrální louce se pod terasou nachází jeden ze tří bazénů, který je po obvodu osazován letničkami. Torzo oranžerie popíná v místě schodiště letitá vistárie (*Wisteria floribunda*) a porost keřových růží (*Rosa* 'Centifolia parvifolia' a *Rosa* 'The bishop')

4.3.5 Fotografie z ptačí perspektivy (dron)

Obr. 66 Severní pohled zachycuje raně barokní úpravu předpolí zámku charakteristického pro čestné dvory ze 17. stol. s travnatou plochou a centrálním obdélným bazénem. (Zdroj: Vlastní snímek)

Obr. 68 Nadhledový snímek zachycující obdélný čtyřkřídlý zámek s uzavřeným vnitřním nádvořím s arkádami. Fasáda zámku je zdobena raně barokními frontony a dělením v původní barevnosti. (Zdroj: Vlastní snímek)

Obr. 67 Průhled skrz hlavní osu jedné z nejhodnotnějších částí zámeckého parku, kterou je východní parter. Přísná geometrická kompozice je rozvolněna vzrostlými stromy a krajinářským parkem v závěru průhledu (Zdroj: Vlastní snímek)

Obr. 69 Pohled z ptačí perspektivy na východní parter francouzského stylu s bývalou štěpnicí pod terasou a zátokou řeky Ohře, před jižním průčelím zámku. (Zdroj: Vlastní snímek)

4.4. Dřeviny a jejich inventarizace

Po dendrologické stránce je zámecký park značně bohatý. Najdeme zde jak zajímavé exempláře statných domácích dřevin, tak i dřevin cizokrajných.

Dendrologický průzkum byl proveden v období vegetačního klidu roku 2019 v měsících září až prosinec. Podrobný dendrologický průzkum dřevin byl realizován z důvodu rozsahu této práce pouze na ploše parterů přiléhajících k historickému objektu zámku a v prostoru bývalé štěpnice V rámci šetření byl hodnocen stav veškerých dřevin na pozemcích parcelní číslo 112/2, 124, 125/3, 129, 130, 1755/20 v obci Libochovice, katastrální území Libochovice.

4.4.1 Inventarizace a dendrologický rozbor současného stavu dřevin v parku

U každého stromového jedince a keřového porostu byla v rámci dendrologického průzkumu, prvotně provedena taxonomická determinace zahrnující rodové, druhové a dle potřeby kultivarové určení. Následně byly jednotlivým dřevinám a dřevinným porostům naměřeny a přiřazeny jednotlivé hodnotící parametry. Všechny určené taxony byly zaneseny botanickým a českým názvem do inventarizační tabulky. Každému taxonu bylo přiřazeno číslo, jež je shodné s číslem (písmenem) dřevin zaneseným do inventarizační mapy. Keřové porosty byly vedené v samostatné tabulce a v mapových podkladech označeny velkým písmenem – K s pořadovým číslem. Stávající dřeviny byly posuzovány a vyhodnoceny podle metodiky prof. J. Machovce a Ing. D. Šonského s doplněním vlastností jednotlivých taxonů o kritéria kategorie dlouhověkosti s přihlédnutím k nadmořské výšce dřevin, tvar koruny, nároky na světlo, schopnost regenerace z Metodiky oceňování trvalé zeleně vegetačních prvků (Machovec., Grulich., Vacek., 2013).

Tato metodika byla zvolena s přihlédnutím k charakteru práce a možné srovnatelnosti s předchozím dendrologickým průzkumem, který byl proveden Ing. Pavlem Huškem v roce 1970, pro Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem.

Pro účel inventarizace bylo zaznamenáváno 11 hodnot a specifík, ke kterým byla v případě nutnosti připsána poznámka zpřesňující hodnocení.

Ze základních hodnot, jež metodika sleduje byl zaznamenán průměr kmene, šířka koruny (interpolovaný průměr), výška dřeviny a u keřových porostů byla uváděna plocha. K vyhodnocení bylo provedeno určení sadovnické hodnoty, která byla posuzována podle níže uvedené stupnice. Uvedeno bylo přibližné stáří dřevin a pro upřesnění informace byly doplněny zpřesňující poznámky, další fakta o stavu dřevin, případně návrh ošetření či v nutném případě její odstranění.

V dendrologickém průzkumu byly zhodnoceny obvyklé biometrické údaje dřevin za použití laserového výškoměru Vertex Laser VL5 a geodetického pásma. Následně byla pořízena fotodokumentace stávajících dřevin s jistým defektem. Všechny údaje dendrologického průzkumu byly přehledně uspořádány do příložených tabulek, fotodokumentace a zpracovaných mapových podkladů. Dřeviny byly zaneseny do mapy dendrologického průzkumu dle předaných podkladů (Zeměměřiči Zastoupil a Král). Na ploše bylo zhodnoceno celkem 181 stromových jedinců a 139 keřových porostů. Po důkladném zhodnocení stávajícího stavu veškerých hodnocených dřevin byl proveden návrh opatření.

4.4.2 Metodika hodnocení dřevin

U stromů bylo průzkumem zjišťováno a hodnoceno následujících 11 parametrů:

1. Sadovnická hodnota se uvádí v bodech podle upravené stupnice inventarizace dřevin (Machovec, Šonský., 1982).

5 bodů - dřeviny absolutně zdravé, nepoškozené, tvarem i celkovým habitem koruny odpovídající druhu, zavětvené až k zemi, velikostně již plně rozvinuté, avšak ještě v plném růstu a vývoji. Do této kategorie patří dřeviny, u nichž je vzhledem k předpokládané délce dosahovaného stáří předpoklad, že mohou svou sadovnicko-krajinářskou funkci plnit ještě po řadu desetiletí. Při řešení prostoru se takto vyhodnocené dřeviny snažíme zachovat v maximální možné míře, i za cenu změny kompozice projektu, popř. přerušení plánované zástavby.

4 body - zdravé dřeviny, typického tvaru, odpovídající příslušnému druhu nebo kultivaru, v celkovém habitu nejvýš jen nepatrně narušené nebo poškozené. Velikostně rozvinuté alespoň tak, aby dosahovaly přibližně poloviny těch rozměrů, které jsou nadaném stanovišti schopny maximálně vytvořit. Stejně jako v předcházející kategorii, musí mít dřeviny předpoklad rozvoje pro řadu dalších desetiletí, při udržení dosažené kvality. Rovněž tyto stromy se musí chránit v maximální možné míře a k jejich odstranění přistupujeme jen zcela výjimečných případech.

3 body - dřeviny zdravé, resp. jen nepatrně proschlé, ale bez chorob a škůdců, kteří by se mohly rozšiřovat. Dřeviny v této kategorii se mohou tvarově lišit i velmi podstatně od původního typu. Tato odlišnost však nesmí ohrožovat statickou bezpečnost stromu. Patří sem rovněž dřeviny tvarově i vzhledově typické, avšak dosud menšího vzrůstu, který nedosahuje poloviny normálních rozměrů daného druhu na posuzovaném stanovišti. Také u této kategorie musí být předpoklad dlouhodobého rozvoje. Je u nich možno předpokládat, že svoje zařazení dlouhodobě udrží nebo se budou rozvíjet a dosáhnou i vyššího počtu bodů. Při řešení kompozice z těchto dřevin vycházíme, avšak v případě nutnosti je podřídíme kompozici.

2 body - dřeviny značně poškozené na habitu bez předpokladu zlepšení situace, dřeviny staré a málo vitální, postupně prosychající, s dutinami, případně i jinak poškozené. Předpoklady dalšího vývoje jsou značně omezené, jak v čase, tak v kvalitě a nelze u nich předpokládat zlepšení jejich stavu. Nesmí to být dřeviny ohrožující bezpečnost lidí nebo porostů. Při výhledových úpravách porostů se počítá s jejich postupným odstraněním. Výjimky tvoří dřeviny mimořádné dendrologické hodnoty, památné dřeviny, chráněné stromy, popřípadě malebná torza odumírajících stromů, které jsou bezpečné a nechávají se na dožití. Toto ohodnocení by měli dostat i stromy invazivních druhů, u kterých hrozí nekontrolované šíření v krajině.

1 bod - dřeviny velmi silně poškozené, nemocné, silně napadené škůdci, zvláště takovými, kde hrozí jejich nebezpečí šíření na ostatní porosty, dřeviny odumírající a odumřelé, dřeviny bezprostředně ohrožující bezpečnost lidí nebo majetku, dřeviny, které svou existencí poškozují kvalitu cennějších exemplářů. Takovéto dřeviny je nezbytné okamžitě nebo v nejbližší době odstranit.

Na grafickém půdorysném zakreslení mohou být jednotlivé dřeviny odlišeny barevně podle výše uvedené bodové stupnice takto:

Tabulka č.1 Grafické znázornění sadovnické hodnoty

Sadovnická hodnota	Grafické označení	Barevné značení
5 bodů	dvě silné čáry na obvodu koruny (v měřítku plánu)	zelená
4 body	vnější čára silná, vnitřní slabá	modrá (je možno označovat i jiný odstínem červené)
3 body	jedna silná čára na obvodu koruny	žlutá
2 body	dvě slabé čáry na obvodu koruny	hnědá
1 bod	jedna slabá čára na obvodu	červená

(Zdroj: vlastní zpracování podle J.Machovec, J.Grulich, O.Vacek, 2013. *Metodika oceňování trvalé zeleně vegetačních prvků*. Praha)

2. Výška dřeviny změřená optickým výškoměrem, udává se v metrech odhadem s přesností +/-2 m.

3. Obvod kmene udáván v centimetrech, ve výšce 130 cm nad zemí, není-li to možné, je měřen v jiné výšce a toto je výška uvedena v poznámce. Má-li strom více kmenů, pak je udávána pro každý kmen, množství kmenů je uvedeno v poznámce. Průměr kmene nebývá měřen u jehličnanů hustě větvených až k zemi nebo u stromů rostoucích keřovitě s mnoha kmeny.

4. Průměr koruny (půdorysný průmět na terén) Průměr koruny je udáván v metrech měřením, příp. interpolován ze dvou nebo více průměrů.

5. Výška nasazení koruny (vzdálenost od báze stromu k průměrné spodní úrovni koruny, po kterou zasahují větve vytvářející její obrys) - u vzrostlejších dřevin měřena laserovým výškoměrem s přesností na 1 m, u nižších dřevin odhadována.

6. Fyziologické stáří stromu

Použitá stupnice hodnocení

- 1 - výsadba ve stadiu aklimatizace
- 2 - aklimatizovaná výsadba, jedinec v období dynamického růstu.
- 3 - mladý strom dorůstající rozměru dospělého jedince.
- 4 - dospělý strom, projevuje se stagnace růstu.
- 5 - starý jedinec, ústup koruny.

7. Kategorie dlouhověkosti stromu

Použitá stupnice hodnocení

- 1 - krátkověké dřeviny 50 (100) – 120 let.
- 2 - středněvěké dřeviny 100–200 (250) let.
- 3 - dlouhověké dřeviny nad 200 let.

8. Nárok na světlo

Použitá stupnice hodnocení

- 1 - světlomilná dřevina.
- 2 - polostinná dřevina.
- 3 - stínomilná dřevina.

9. Regenerovatelnost

Použité zkratky hodnocení

- V - vysoká.
S - střední
N – nízká

10. Tvar koruny

Použitá stupnice hodnocení

- 1 - kuželovitá koruna.
- 2 - zaoblená koruna.
- 3 - kulovitá koruna.

1. Poznámka

V poznámce jsou komentovány skutečnosti, které nelze zachytit v tabulkových položkách. Zaznamenány jsou významné defekty (např. dutiny, suché větve, plodnice hub, poškození terminálu). U hodnocených skupin dřevin je v poznámce uvedeno zastoupení druhů dřevin ve skupině. Zkratkou je v inventarizační tabulce uvedeno navržené opatření. OD – odstranění dřeviny RZ – zdravotní řez RV – výchovný řez RB – bezpečnostní řez VK – vazba koruny RL-LR – lokální redukce z důvodů stabilizace RO – obvodová redukce koruny RT - řez tvarovací RT-ZP – řez živých plotů a stěn RT-HL – řez na hlavu kontrola vazby.

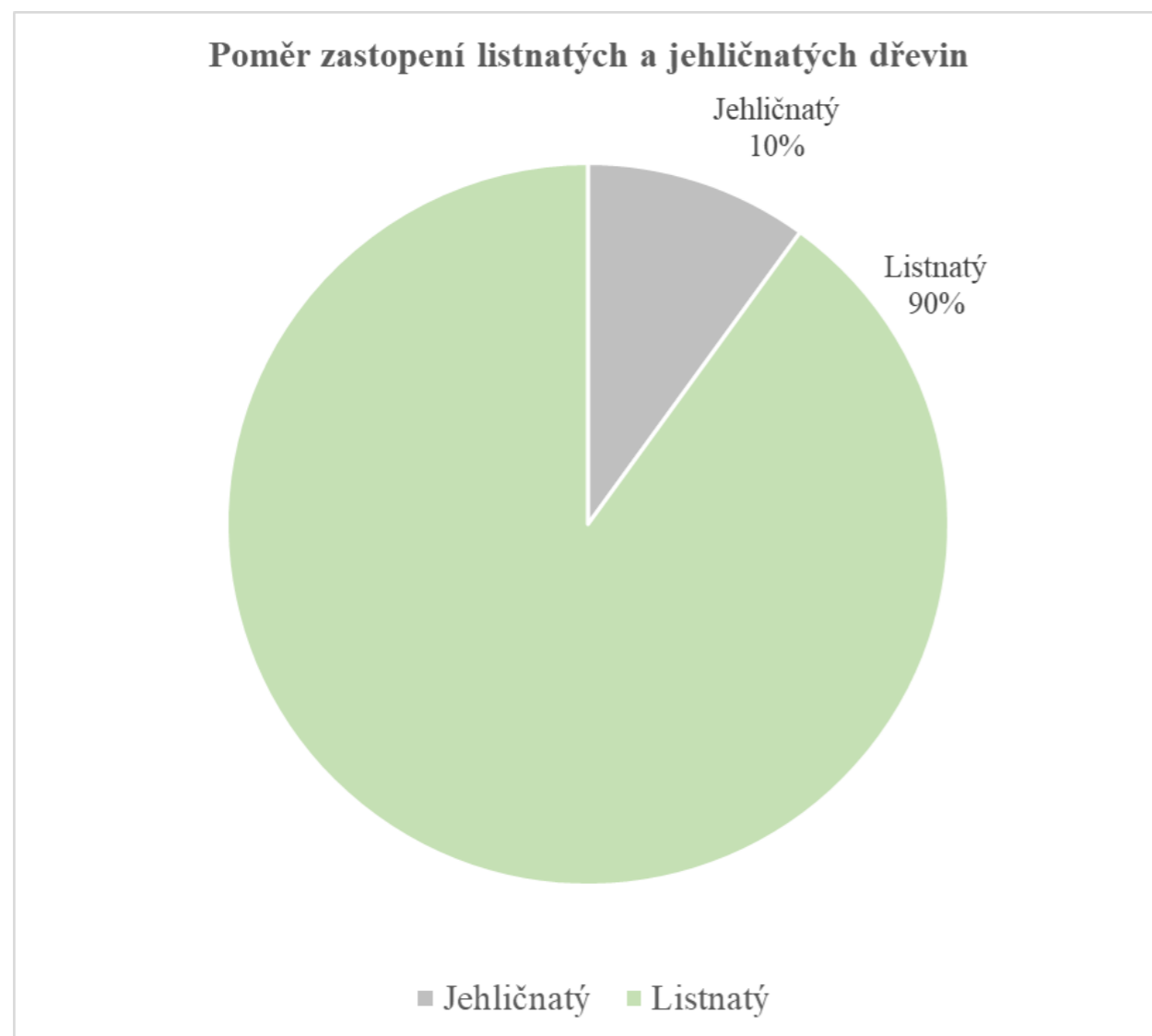
4.4.3 Výsledky inventarizace

Provedená inventarizace, která byla součástí praktické části této práce měla za cíl zjistit a zhodnotit vlastnosti dřevin dle daných hledisek metodiky. Primární data byla zaznamenána nejprve do hodnotících tabulek. Ze získaných souborů dat byly vytvořeny následující grafy, které umožní monitorovat základní sledované faktory a provést jednotlivá podrobnější vyhodnocení.

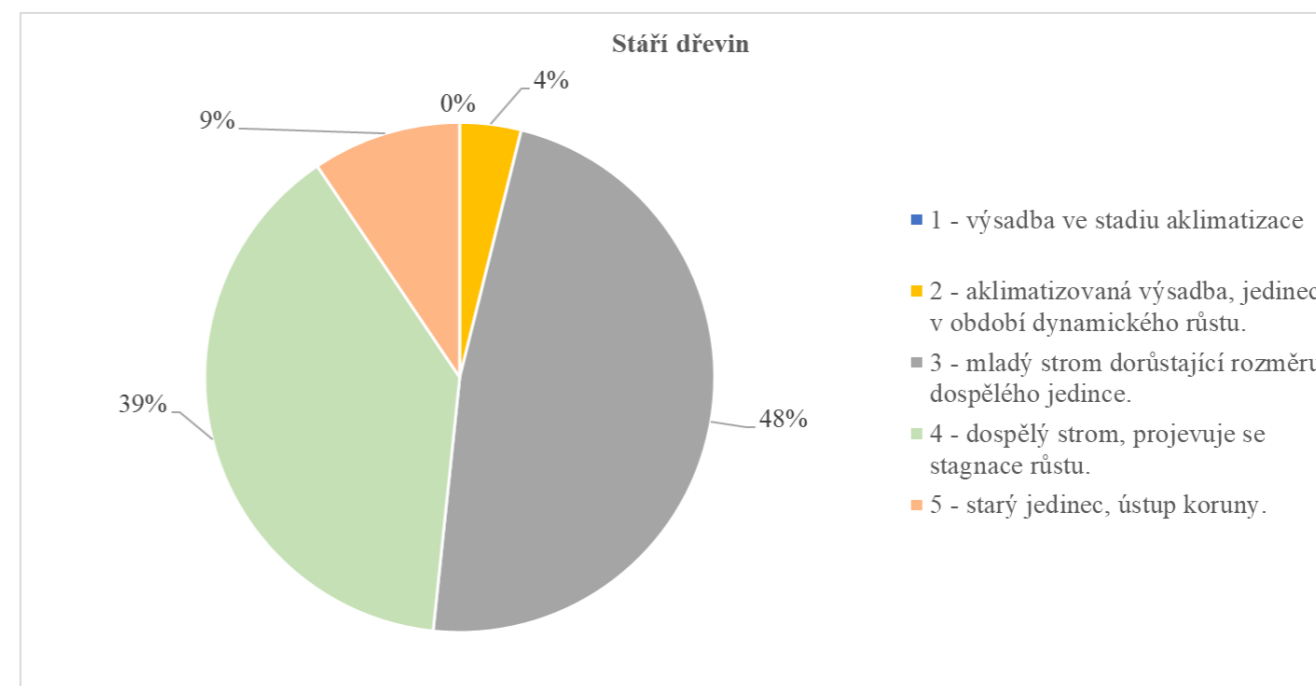
Z analyzovaného souboru byla zjištěna následující data: keřové a stromové patro je v inventarizované části parku poměrně vyrovnané. Nejvíce dřevin se nachází v obvodových částech parku. Převládají dřeviny listnaté (90%) nad dřevinami jehličnatými (10%).

Celkem bylo při inventarizaci zaneseno 180 stromových jedinců skládající se z 25 taxonů. Nejčastěji zde jsou zastoupeni jedinci druhu břízy bělokoré (*Betula pendula*) (41 %) tvořící více než třetinu, stromového patra. Dále se zde hojně vyskytuje lípa srdčitá (*Tilia cordata*) zahrnující (9 %) stromového porostu a jírovec maňal (*Aesculus hippocastanum*) s (4 %).

Graf č.3: Procentuální zastoupení listnatých a jehličnatých stromů (vlastní zdroj šetření, 2020)

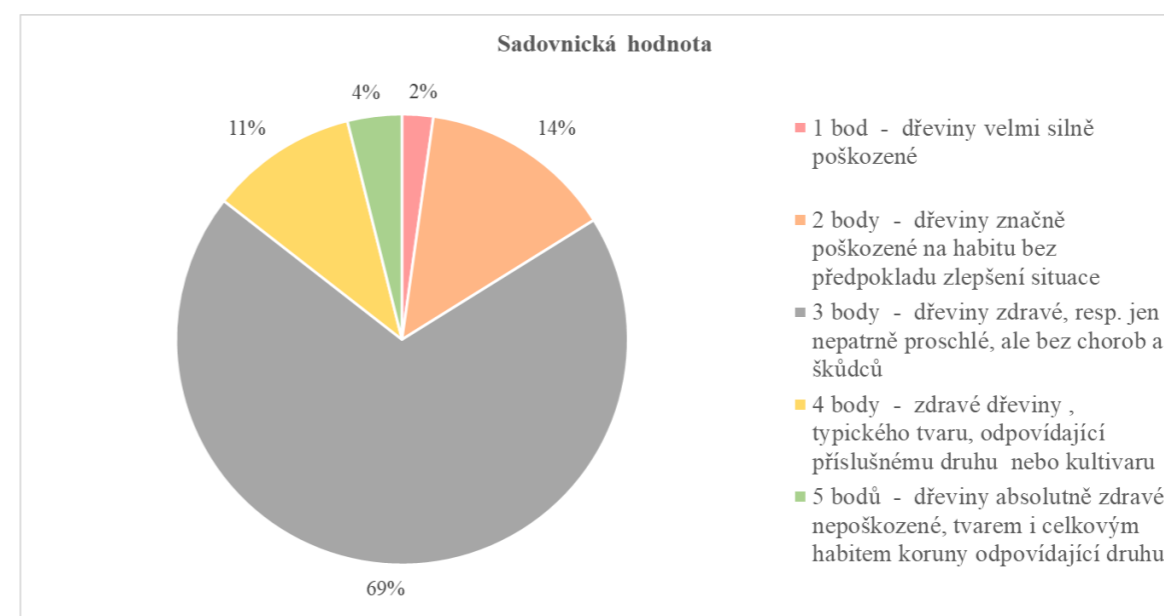

Graf č.4: Stáří dřevin (vlastní zdroj šetření, 2020)

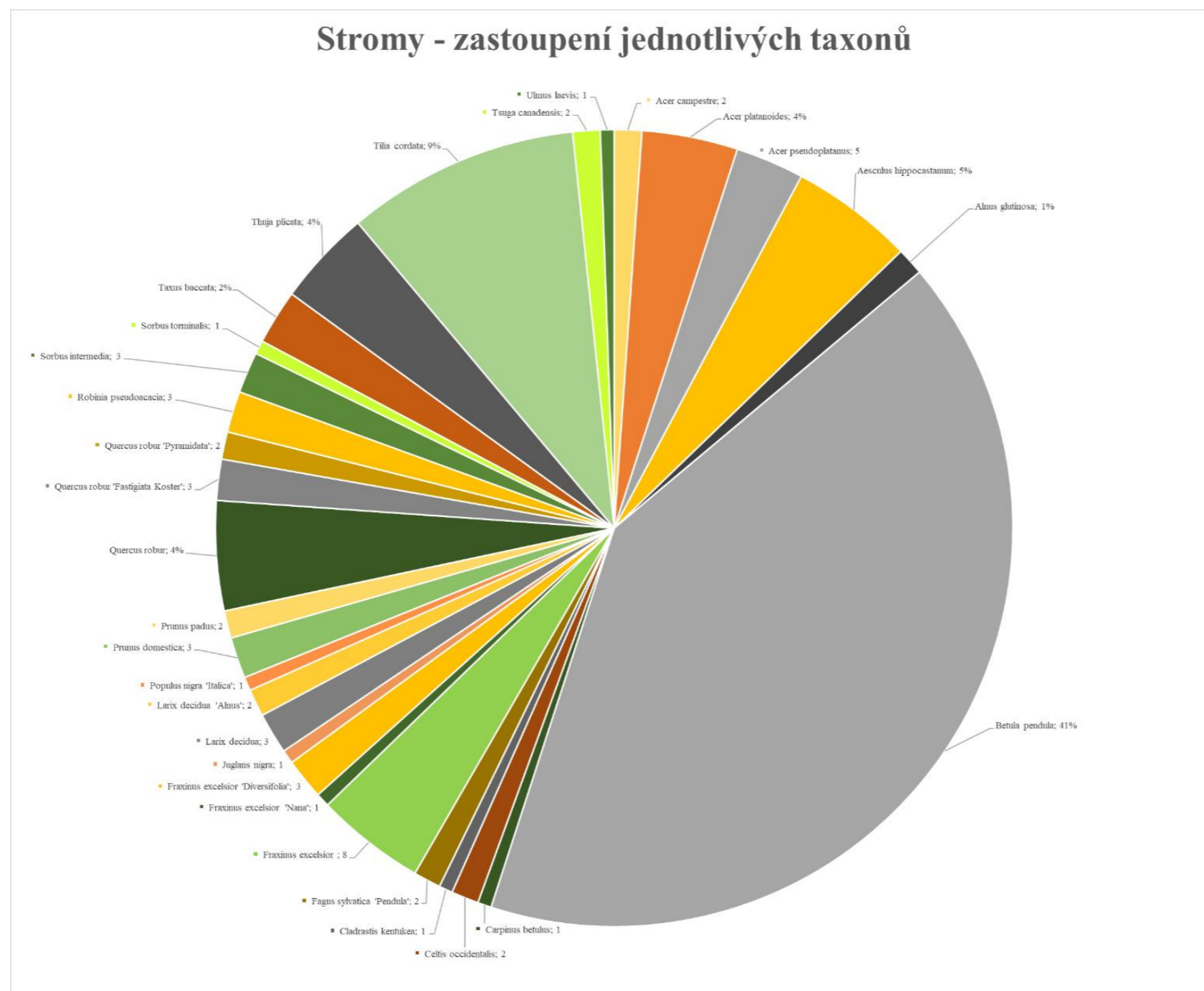

V rámci zjišťování sadovnické hodnoty (graf č. 6) je patrné, že jsou zde nejvíce (69 %) zastoupeny dřeviny zdravé, popřípadě nepatrně proschlé, ale bez chorob a škůdců jež by se zde mohli dále šířit. Nejlepší hodnocení náleží dřevinám absolutně zdravým, nepoškozeným, plně rozvinutým, v plném růstu a vývoji, které představují pouhá (4 %), z celkového počtu stromů. Počet dřevin se sadovnickou hodnotou 1 je minimální, jejich poškození jsou tak závažná že již nemají v kompozici parku zásadní sadovnický význam. Jejich potenciál spočívá v jejich ekologické hodnotě, kdy mohou posloužit ve formě torza jako útočiště hmyzu, ptákům a dalším živočichům.

Graf č.5: Sadovnická hodnota (vlastní zdroj šetření, 2020)

Graf č.5: Procentuální zastoupení jednotlivých taxonů stromů (vlastní zdroj šetření, 2020)

V parku senachází mnoho dnotných dřevin, mezi význačné jedince řadíme solitérní dubletní (*Quercus robur*) nacházející se na zámecké louce, jihovýchodně od zámku. V jeho blízkosti se nachází pozoruhodný senescentní jedinec křehovětve žlutého (*Cladrastis kentukea*). Z jehličnanů je možno zmínit letité zeravy (*Thuja ocidentalis*) a tisy (*Taxus baccata*) nalézající se na hlavním parteru zámku. V obvodových částech zámeckého parku při břehu řeky Ohře, je možné spatřit mezi hustě zapojenými porosty hned několik statných jedinců, dubů letních (*Quercus robur*) a trnovníku akátu (*Robinia pseudoacacia*). Z celkového počtu, dřevin v parku tvoří velmi staré, senescentní dřeviny (9 %), nejběžnější jsou mladé stromy dorůstajících rozměrů dospělého jedince. Dospělých stromů, projevující stagnaci růstu je (39 %) stromů.

4.4.4 Inventarizační tabulky

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Název dřeviny česky	Výška dřeviny (m)	Průměr koruny (m)	Výška nasazení koruny (m)	Obvod kmene (cm)	Sadovnická hodnota	Stáří dřeviny (fyziologické)	Kategorie dlouhověkosti	Nárok na světlo	Regenerovatelnost	Tvar koruny	Poznámka
1	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	166	15	7	320	5	4	3	o ●	V	∩	odstranit výmladky
2	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	13	5	2	125	2	4	2	o (●)	N	△	nevhodná kompozice
3	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	11	3,5	2,5	80	2	4	2	o (●)	N	△	nevhodná kompozice
4	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	9	3,5	2	90	2	4	2	o (●)	N	△	nevhodná kompozice
5	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	11	5	2,5	75	1	4	2	o (●)	N	△	nakloněná, nevhodná kompozice
6	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	12,5	7	1,5	(107,90,100)	2	4	2	o (●)	N	△	vícekmenný (3), nevhodná kompozice
7	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	17	9	7	185	2	4	3	o ●	S	○	nevhodná kompozice
8	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen	17	8	4,5	170	2	4	2	o ●	S	∩	nakloněný, nevhodná kompozice
9	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	17	8	4	100	2	4	3	o ●	S	○	nevhodná kompozice
10	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen	16	13	8	200	2	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
11	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen	17	11	11	200	3	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
12	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen	17	10	7	140	2	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
13	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen	17	11	8	200	2	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
14	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	16	15	1,7	220	3	4	3	o ●	S	○	nevhodná kompozice
15	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	16	9	3	260	3	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
16	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	jasan ztepilý	16	17	4,5	210	2	4	2	o ● ●	V	∩	nevhodná kompozice, jednostranně redukován
17	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	16	8	2,5	205	3	4	2	o ●	S	∩	nevhodná kompozice
18	<i>Celtis occidentalis</i>	břestovec západní	15	10	2	165	3	4	2	o ●	N	∩	jednostranná koruna, dutinky
19	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	17	10,5	3	240	3	4	2	o ●	S	∩	tlaková vidlice
20	<i>Celtis occidentalis</i>	břestovec západní	12	9	2,5	110	3	4	2	o ●	N	∩	
21	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	9	10	2,5	230	2	5	2	o ● ●	V	∩	korunkový řez senescentní jedinec
22	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	15	14	1	195	3	4	2	o ● ●	V	∩	polehavé větve
23	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	22	17	4,5	290	4	4	2	o ● ●	V	∩	
24	<i>Taxus baccata</i>	tis červený	8	7	0	*	4	4	3	o ● ●	V	△	(41,90,30,30,45,30,20,20)
25	<i>Taxus baccata</i>	tis červený	8	7	0	*	4	4	3	o ● ●	V	△	(60,12,70,35,50,70,75,40,40,40)
26	<i>Taxus baccata</i>	tis červený	8	7	0	*	4	4	3	o ● ●	V	△	(50,30,30,30,20,20,40,50,20,40,40,60,50,60,30,40)
27	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	15,5	30	0		5	4	2	o (●)	N	△	
28	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Nana'	jasan ztepilý	10	9	1,8	195	3	5	2	o ● ●	V	∩	postupně nahradit
29	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	22	20	7,7	270	3	4	2	o ● ●	V	∩	
30	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	21	17,5	3,5	230	3	4	2	o ● ●	V	∩	
31	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	20	13,5	2,3	215	3	4	2	o ● ●	V	∩	
32	<i>Quercus robur</i> 'Pyramidata'	dub letní	6,5	2,5	1	230	3	4	3	o ●	V	○	
33	<i>Quercus robur</i> 'Pyramidata'	dub letní	6,5	2,5	1,5	240	3	4	3	o ●	V	○	
34	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	14	5,5	0	170	4	4	2	o (●)	N	△	
35	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	14	5,5	0	170	4	4	2	o (●)	N	△	
79	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	jasan ztepilý	11	7	6	140	3	5	2	o ● ●	V	∩	napadeno xylofágním hmyzem, prosychá, od periferií, zahojené rány
80	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	jasan ztepilý	18,5	13	6	170	3	4	2	o ● ●	V	∩	napadeno xylofágním hmyzem, prosychá, od periferií, zahojené rány
81	<i>Robinia pseudoacacia</i>	trnovník akát	20	10	6	285	2	5	2	o	V	∩	houby na kmeni, od báze výmladky
82	<i>Robinia pseudoacacia</i>	trnovník akát	35	4	2	110	1	4	2	o	V	∩	torzo odstranit

Tabulka č. 2 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Název dřeviny český	Výška dřeviny (m)	Průměr koruny (m)	Výška nasazení koruny (m)	Obvod kmene (cm)	Sadovnická hodnota	Stáří dřeviny (fyzilogické)	Kategorie dlouhověkosti	Nárok na světlo	Regenerovatelnost	Tvar koruny	Poznámka
83	<i>Carpinus betulus</i>	habr obecný	17	10	6	190	4	4	3	o ● ●	V	○	
84	<i>Prunus domestica</i>	slivoň švestka	6	4,5	2,5	190	2	4	2	o ●	N	∩	
85	<i>Prunus domestica</i>	slivoň švestka	5	4,5	2,5	40	1	4	2	o ●	N	∩	u domu, mrazem porušený
86	<i>Prunus domestica</i>	slivoň švestka	4	3,5	1,5	25	1	4	2	o ●	N	∩	u zdi
87	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	26	18	5	230	4	4	2	o ● ●	V	∩	
88	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý	25	13	7,5	130	2	4	2	o ● ●	V	∩	jednostraný
89	<i>Juglans nigra</i>	orešák černý	19	17	4,5	220	4	5	2	o ●	S	∩	
90	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata Koster'	dub letní	6	1,2	0,5	15	3	2	3	o ●	V	○	mladý povolit
91	<i>Populus nigra</i> 'Italica'	topol bílý	26	4	1,6	380	2	4	1	o ●	V	∩	
92	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata Koster'	dub letní	6,5	1	0,3	15	3	2	3	o ●	V	○	povolit úvazky mladý usychá
93	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata Koster'	dub letní	6	1	0,2	12	3	2	3	o ●	V	○	proschlý
94	<i>Larix decidua</i>	modřín opadavý	21	9,5	2,5	1,2	3	4	2	o	S	△	proschlý
95	<i>Larix decidua</i>	modřín opadavý	6	5	2	0,5	2	3	2	o	S	△	proschlý
96	<i>Larix decidua</i>	modřín opadavý	8	5	1,6	0,5	2	3	2	o	S	△	
97	<i>Larix decidua</i> 'Alnus'	modřín opadavý	13,5	5,5	4	65	3	3	2	o	S	△	
98	<i>Larix decidua</i> 'Alnus'	modřín opadavý	15	5	1,6	70	3	3	2	o	S	△	
99	<i>Thuja plicata</i>	zerav obrovský	17	6,5	0	170	4	4	2	o (●)	N	△	nálet
100	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	4,5	3	2	10	3	2	2	o ●	S	∩	
101	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	27	15	7	160	2	4	1+	o ●	N	∩	proschlé
102	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	24	11	2,1	250	4	4	2	o ●	S	∩	zdravý
103	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč	14,5	8	1,8	120	4	4	3	o ●	S	○	
104	<i>Fagus sylvatica</i> 'Pendula'	buk lesní	16	15	6	330	5	4	2	o ● ●	N	∩	
105	<i>Cladrastis kentukea</i>	křehovětvec žlutý	10+9	11	6+4	120+170	5	2	2	o	N	∩	dvojkmen, dutý
106	<i>Quercus robur</i>	dub letní	29	14	4	340	5	4	3	o ●	V	○	
107	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4,5	1,5	50	3	3	1+	o ●	N	∩	skupina
108	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4	1	50	3	3	1+	o ●	N	∩	
109	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14,5	4	1,4	45	3	3	1+	o ●	N	∩	
110	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	4	2	60	3	3	1+	o ●	N	∩	
111	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	5	4	60	3	3	1+	o ●	N	∩	
112	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	5	1,8	50	3	3	1+	o ●	N	∩	
113	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	4	1,3	45	3	3	1+	o ●	N	∩	
114	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14	4	1,2	60	3	3	1+	o ●	N	∩	
115	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	5	1,3	40	3	3	1+	o ●	N	∩	
116	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14	4	1,1	40	3	3	1+	o ●	N	∩	
117	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16,5	6	1	85	3	3	1+	o ●	N	∩	
118	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	17	4	1,1	20+35	3	3	1+	o ●	N	∩	
119	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	13	5	1,2	55	3	3	1+	o ●	N	∩	
120	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14	6,5	1,3	70	3	3	1+	o ●	N	∩	
121	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14	5	1,4	60	3	3	1+	o ●	N	∩	
122	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4	1,4	35	3	3	1+	o ●	N	∩	

Tabulka č. 3 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Název dřeviny český	Výška dřeviny (m)	Průměr koruny (m)	Výška nasazení koruny (m)	Obvod kmene (cm)	Sadovnická hodnota	Stáří dřeviny (fyziologické)	Kategorie dlouhověkosti	Nárok na světlo	Regenerovatelnost	Tvar koruny	Poznámka
123	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	5	1,4	55	3	3	1+	o●	N	∩	
124	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	17	5,5	1,3	60	3	3	1+	o●	N	∩	
125	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	5	1,6	50	3	3	1+	o●	N	∩	
126	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	5,5	1,3	40	3	3	1+	o●	N	∩	
127	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14,5	6,5	1	50	3	3	1+	o●	N	∩	
128	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4	1	40	3	3	1+	o●	N	∩	
129	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	6,5	1,5	70	3	3	1+	o●	N	∩	
130	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,5	1,4	50	3	3	1+	o●	N	∩	
131	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4,5	1,1	55	3	3	1+	o●	N	∩	
132	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	6	1,1	60	3	3	1+	o●	N	∩	
133	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	3,5	1,1	40	3	3	1+	o●	N	∩	
134	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4,5	1,7	35	3	3	1+	o●	N	∩	
135	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	6,5	1,1	60	3	3	1+	o●	N	∩	
136	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	6	1,3	55	3	3	1+	o●	N	∩	
137	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	6,5	1,5	70	3	3	1+	o●	N	∩	
138	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4,5	1,3	50	3	3	1+	o●	N	∩	
139	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4	1,2	40	3	3	1+	o●	N	∩	
140	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	5,5	1,2	60	3	3	1+	o●	N	∩	
141	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	6,5	1	60	3	3	1+	o●	N	∩	
142	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4	2	60	3	3	1+	o●	N	∩	
143	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	14	3	2	35	3	3	1+	o●	N	∩	
144	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	6	1,1	70	3	3	1+	o●	N	∩	
145	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	6	1	60	3	3	1+	o●	N	∩	
146	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	16	3,5	2	40	3	3	1+	o●	N	∩	
147	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	4	1,3	40	3	3	1+	o●	N	∩	
148	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15	4,5	1,8	55	3	3	1+	o●	N	∩	
149	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5	1,8	60	3	3	1+	o●	N	∩	
150	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,3	5,0	1,5	55	3	3	1+	o●	N	∩	
151	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,3	5,0	1,5	70	3	3	1+	o●	N	∩	
152	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,3	5,1	1,6	60	3	3	1+	o●	N	∩	
153	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	35	3	3	1+	o●	N	∩	
154	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	55	3	3	1+	o●	N	∩	
155	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	60	3	3	1+	o●	N	∩	
156	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	50	3	3	1+	o●	N	∩	
157	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	40	3	3	1+	o●	N	∩	
158	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	50	3	3	1+	o●	N	∩	
159	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	40	3	3	1+	o●	N	∩	
160	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	70	3	3	1+	o●	N	∩	
161	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,4	5,1	1,6	50	3	3	1+	o●	N	∩	

Tabulka č. 4 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Název dřeviny česky	Výška dřeviny (m)	Průměr koruny (m)	Výška nasazení koruny (m)	Obvod kmene (cm)	Sadovnická hodnota	Stáří dřeviny (fyziologické)	Kategorie dlouhověkosti	Nárok na světlo	Regenerovatelnost	Tvar koruny	Poznámka
162	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	55	3	3	1+	○●	N	∩	
163	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	60	3	3	1+	○●	N	∩	
164	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	40	3	3	1+	○●	N	∩	
165	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	35	3	3	1+	○●	N	∩	
166	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	60	3	3	1+	○●	N	∩	
167	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	55	3	3	1+	○●	N	∩	
168	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	70	3	3	1+	○●	N	∩	
169	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,5	5,1	1,7	50	3	3	1+	○●	N	∩	
170	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,7	40	3	3	1+	○●	N	∩	
171	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,7	60	3	3	1+	○●	N	∩	
172	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	60	3	3	1+	○●	N	∩	
173	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	60	3	3	1+	○●	N	∩	
174	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	35	3	3	1+	○●	N	∩	
175	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	70	3	3	1+	○●	N	∩	
176	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	60	3	3	1+	○●	N	∩	
177	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	40	3	3	1+	○●	N	∩	
178	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	15,6	5,1	1,8	40	3	3	1+	○●	N	∩	
179	<i>Taxus baccata</i>	tis červený	7	8	2	250	3	4	3	○●●	V	△	Výrazný řez
180	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	6,5	3,5	2,5	10	3	2	3	○●	V	∩	
181	<i>Sorbus intermedia</i>	jeřáb prostřední	16,5	7	2,2	120	4	4	2	○●	N	∩	mírně nakloněný
182	<i>Sorbus intermedia</i>	jeřáb prostřední	15	6	3	150	3	4	2	○●	N	∩	nakloněný
183	<i>Sorbus intermedia</i>	jeřáb prostřední	16	7	3	150	3	4	2	○●	N	∩	nakloněný
184	<i>Quercus robur</i>	dub letní	33	20	7	490	5	5	3	○●	V	○	krásný soliter
185	<i>Sorbus torminalis</i>	jeřáb břek	5,5	4	0,5	40+40+10	2	3	2	○●	N	∩	více kmenů mírně prorostlý
186	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	27	20	5	300	4	5	3	○●	V	∩	
187	<i>Prunus padus</i>	střemcha obecná	7,5	3	2	20	3	3	2	○●	N	∩	
188	<i>Alnus glutinosa</i>	olše lepkavá	26	10	7	155	3	4	2	○●	V	○	
189	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	23	10	3,5	160	4	4	3	○●	V	∩	
190	<i>Alnus glutinosa</i>	olše lepkavá	24	10	2,5	150	3	4	2	○●	V	○	
191	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá		19	2,5	220	4	4	3	○●	V	∩	
192	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	30	9,5	7	190	4	4	3	○●	V	∩	
193	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	29	12	4	150	4	4	3	○●	V	∩	
194	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	33	11,5	9	170	3	4	3	○●	V	∩	
195	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	33	13	10	210	3	4	3	○●	V	∩	
196	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	30	8	2,5	130	3	4	3	○●	V	∩	
197	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	29	5	7	90	3	4	3	○●	V	∩	
198	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	30	6	4,5	120	3	4	3	○●	V	∩	
199	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	28	8,5	5	150	3	4	3	○●	V	∩	
200	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	29	7	3,2	180	3	4	3	○●	V	∩	

Tabulka č. 5 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Název dřeviny český	Výška dřeviny (m)	Průměr koruny (m)	Výška nasazení koruny (m)	Obvod kmene (cm)	Sadovnická hodnota	Stáří dřeviny (fyzilogické)	Kategorie dlouhověkosti	Nárok na světlo	Regenerovatelnost	Tvar koruny	Poznámka
201	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	22	6,5	4	160	3	4	1+	○●	N	∩	
202	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	23	11	6	90+90+100	3	4	3	○●	S	○	
203	<i>Tsuga canadensis</i>	jedlovec kanadský	7	5	0	20	3	3	2	○●	N	△	
204	<i>Tsuga canadensis</i>	jedlovec kanadský	7	5	0	30	3	3	2	○●	N	△	
205	<i>Quercus Robur</i>	dub letní	24	10	5	340	4	5	3	○●	V	○	
206	<i>Quercus Robur</i>	dub letní	26	17	7	530	4	5	3	○●	V	○	
207	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	17	7	2	100	2	3	2	○●	S	∩	
208	<i>Fagus sylvatica</i> 'Pendula'	buk lesní	18	8	2	50	3	3	2	○●●	N	∩	
209	<i>Quercus Robur</i>	dub letní	28	6	5,5	305	3	5	3	○●	V	○	
210	<i>Quercus Robur</i>	dub letní	15	7	7,5	260	3	5	3	○●	V	○	
211	<i>Quercus Robur</i>	dub letní	21	10	7	320	3	5	3	○●	V	○	
212	<i>Ulmus laevis</i>	jilm vaz	17	7	200	100	2	3	3	○●	S	○	
213	<i>Robinia pseudoacacia</i>	trnovník akát	33	12	4	130	2	4	2	○	V	∩	
214	<i>Quercus robur</i>	dub letní	31	20	4	380	3	5	3	○●	V	○	
215	<i>Acer campestre</i>	javor babyka	17	7	2	110+140+70	2	5	3	○●	V	○	
216	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	25	10,5	2,2	220	3	5	3	○●	V	∩	
217	<i>Acer campestre</i>	javor babyka	16	16	180	250	3	5	3	○●	V	○	
218	<i>Prunus padus</i>	střemcha obecná	17	8	170	120	5	2	2	○●	N	∩	proschlá
219	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	25	10	3	160	2	5	3	○●	S	○	
220	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	7	5	200	40	3	3	2	○●	S	∩	
221	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	27	11	300	225	3	4	3	○●	V	∩	
222	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	25	10	170	210	4	3	2	○●	S	∩	
223	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jírovec maďal	14	4	160	60	3	3	2	○●	S	∩	
224	<i>Acer platanoides</i>	javor	25	10	4	130	3	4	3	○●	S	○	proschlá
225	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	27	9	4	180	3	4	3	○●	V	∩	

Tabulka č. 6 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Průměrná výška (m)	Celková plocha (m ²)	Průměrná výška nasazení koruny (m)	Sadovnická hodnota	Zastoupení druhu (%)	Poznámka
K1	<i>Cotoneaster intergerimus</i>	1,7	1,8	0	2	100	odstranit nevhodná kompozice
K2	<i>Rosa polyantky</i>	0,7		0	3	100	celkem 125 ks, dosadit chybějící 10 ks
K3	<i>Rosa polyantky</i>	0,7		0	3	100	
K4	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,15	0,2	3	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K5	<i>Taxus baccata</i>	1,4	1,15	0,3	3	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K6	<i>Taxus baccata</i>	1,3	1,3	0,1	3+	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K7	<i>Taxus baccata</i>	1,6	1,3	0,1	3+	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K8	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,2	0	2-	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K9	<i>Taxus baccata</i>	1,6	1,2	0	3+	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K10	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,2	0,2	4	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K11	<i>Taxus baccata</i>	1,6	1,2	0	4	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K12	<i>Taxus baccata</i>	1,4	1,15	0,2	2	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K13	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,3	0,1	2+	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K14	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,2	0	3-	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K15	<i>Taxus baccata</i>	1,6	1,3	0	3+	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K16	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,2	0	3-	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K17	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,1	0	3-	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K18	<i>Taxus baccata</i>	1,5	1,2	0,2	3	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K19	<i>Taxus baccata</i>	1,4	1,2	0,2	2	100	tvarované, nově zmlazeno na jaře 2020
K20	<i>Rosa polyantky</i>	0,7		0	4-	100	u plotu 80ks 1 ks jiný druh
K21	<i>Rosa polyantky</i>	0,7		0	3	100	celkem 100 ks, chybí dosadit 15ks
K22	<i>Rosa polyantky</i>	0,7		0	3	100	celkem 52 ks, dosadit 5ks
K23	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	1,7	1,8	0	4	100	
K24	<i>Viburnum rhytidophyllum</i>	4	1,5		4	60	lehce tvarovat, zakrátit
	<i>Prunus laurocerasus 'Otto Luyken'</i>	4	1,5		4	40	lehce tvarovat, zakrátit
K25	<i>Azalea japonica</i>	1	5,4	0,2	2	100	
K26	<i>Aucuba japonica</i>	0,4	2,4	0,3	3	80	celkem 5ks, nevhodná kompozice
	<i>Rhododendron 'Astrid'</i>					20	
K27	<i>Mahonia aquifolium</i>	1,2	6,3	0,2	3	60	
	<i>Rhododendron</i>					30	
	<i>Viburnum rhytidophyllum</i>					10	
K28	<i>Paeonia suffruticosa</i>	1,3	6	0	4	100	
K29	<i>Mahonia aquifolium</i>	1,3	6	0	3-	100	
K30	<i>Paeonia suffruticosa</i>	1,1	1,5	0	3	100	chloroza
K31	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	0,8	10	0	3	100	
K32	<i>Taxus baccata</i>	3,5	50	0,3	3	100	11 ks, výška 0,8 - 4m
K33	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	1	7,5	0	3	100	neperspektivní, nevhodná kompozice
K34	<i>Potentilla fruticosa</i>	1	5	0,2	2	100	nahradit vhodnějším sortimentem
K35	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	1	7	0	3	100	nahradit vhodnějším sortimentem
K36	<i>Hibiscus syriacus</i>	4	7,5	0	3	100	
K37	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	1	4	100	
K38	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,7	2,5	0,9	4	100	
K39	<i>Rosa 'Felicia'</i>	3,5	6,25	0	3	100	tvarovat přerostlé výhony
K40	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	1	4	100	
K41	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	1	4	100	
K42	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,7	2,5	1	4	100	
K43	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	0,8	4	100	
K44	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,5	2,5	1	4	100	
K45	<i>Rosa 'Felicia'</i>	3,5	6,25	0	3	100	tvarovat přerostlé výhony

Tabulka č. 7 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Průměrná výška (m)	Celková plocha (m ²)	Průměrná výška nasazení koruny (m)	Sadovnická hodnota	Zastoupení druhu (%)	Poznámka
K46	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	1	4	100	
K47	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,5	2,5	1	4	100	
K48	<i>Hibiscus syriacus</i>	1,6	2,5	0,9	4	100	
K49	<i>Chaenomeles japonica</i>	2,8	32	0	2+	70	nevhodná kompozice
	<i>Buddleja davidii</i>					30	
K50	<i>Cornus mas</i>	4,5	20	0	2+	100	
K51	<i>Rosa 'Felicia'</i>	3,5	4	0	3	100	tvarovat přerostlé výhony
K52	<i>Cornus mas</i>	2	10,5	0,2	2	20	Nálety
	<i>Hibiscus syriacus</i>					60	(8)
	<i>Buddleja davidii</i>					30	(1)
K53	<i>Campsis radicans</i>	2	12,5	0	3	100	(5)
K54	<i>Syringa vulgaris</i>	3	35	0	3	100	
K55	<i>Cornus mas</i>	4	64	0	2	70	
	<i>Cotoneaster intergerimus</i>					10	
	<i>Ribes rubrum</i>					20	
K56	<i>Rosa 'Celsiana'</i>	1,5	12	0	2	100	
K57	<i>Taxus baccata</i>	12	60	0	2+	100	
K58	<i>Cornus mas</i>	3,5	90	0	3	100	
K59	<i>Viburnum pragense</i>	3	20	0	3	100	
K60	<i>Crataegus</i>	3,5	16	0	3	100	
K61	<i>Kerria japonica</i>	1,8	9	0	3	100	
K62	<i>Aesculus parviflora</i>	3	30	0	4	100	(5)
K63	<i>Viburnum pragense</i>	4	105	0	3	100	
K64	<i>Rubus idaeus</i>	1	5	0	2+	100	
K65	<i>Prunus laurocerasus</i>	2,5	20	0	3	100	
K66	<i>Mahonia aquifolium</i>	1,5	10,5	0	3	40	nevhodná kompozice, odstranit
	<i>Cotoneaster intergerimus</i>					60	
K67	<i>Viburnum rhytidophyllum</i>	3	10,5	0	3	90	
	<i>Mahonia aquifolium</i>					10	
K68	<i>Symphoricarpos albus</i>	4	24	0	2	100	
K69	<i>Taxus baccata</i>	1,8	13,5	0	3	100	
K70	<i>Wisteria floribunda</i>		30		4	98	Celtis vrůstá ajlantus, Robinia, parthenocis
K71	<i>Rosa 'The Bishop'</i>	2	12		3	100	
K72	<i>Rosa 'Centifolia parviflora'</i>	0,8	4		2	100	
K73	<i>Rosa 'Centifolia parviflora'</i>	2,5	3		2	100	
K74	<i>Rosa 'The Bishop'</i>	2,5	7,5		2	100	
K75	<i>Corylus avellana</i>	5,5	130		3	100	3 rostliny
K76	<i>Amelanchier lamarckii</i>	3	9		3	100	5 ks
K77	<i>Amelanchier lamarckii</i>	2	1		2	100	1ks
K78	<i>Symphoricarpos albus</i>	2	5		1	100	u kmene stromu
K79	<i>Symphoricarpos albus</i>	4	93		2	20%	velká skupina
	<i>Lonicera xylosteum</i>				2	75%	
	<i>Amelanchier lamarckii</i>				2	5%	
K80	<i>Viburnum plicatum</i>	1	6		3	95%	4 ks + 1 robinia pseudoacacia
K81	<i>Populus nigra</i>	1,8	0,4		2	100%	
K82	<i>Lonicera xylosteum</i>	3	12		1	100%	u plotu
K83	<i>Corylus maxima purpurea</i>	5,5	31,5		3	100%	5 ks
K84	<i>Lonicera xylosteum</i>	2,5	4,8		1	100%	5 ks lonicera tatarica
K85	<i>Viburnum pragense</i>	1,6	2,5 x 2		3	50%	3ks (přisadit) mladé + nálet
	<i>Acer pseudoplatanus</i>				3		

Tabulka č. 8 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)

Inventarizační číslo	Název taxonu latinsky	Průměrná výška (m)	Celková plocha (m ²)	Průměrná výška nasazení koruny (m)	Sadovnická hodnota	Zastoupení druhu (%)	Poznámka
K86	<i>Corylus maxima</i> 'Purpurea'	5	10		3	100%	u betonové desky
K87	<i>Corylus maxima</i> 'Purpurea'	5	10		3	100%	u betonové desky
K88	<i>Corylus maxima</i> 'Purpurea'	4,5	91		3	100%	5 ks
K89	<i>Cornus alba</i>	3	12,25		2+	100%	2 ks
K90	<i>Corylus avellana</i>	6	18		3	100%	2 ks
K91	<i>Taxus baccata procumbens</i>	1,5	22,5	0,2	3	100%	zmladit
K92	<i>Taxus baccata procumbens</i>	1,5	22,5	0,2	3	100%	
K93	<i>Taxus baccata procumbens</i>	1,5	22,5	0,2	3	100%	
K94	<i>Taxus baccata procumbens</i>	1,5	22,5	0,2	3	100%	
K95	<i>Buxus sempervierens</i>	0,4	11	0,1	3	100%	
K96	<i>Buxus sempervierens</i>	0,4	11	0,1	3	100%	
K97	<i>Buxus sempervierens</i>	0,4	11	0,1	3	100%	
K98	<i>Buxus sempervierens</i>	0,4	11	0,1	3	100%	
K99	<i>Cornus alba</i>	1,5	3	0,4	2	100%	odstranit kompozičně nevhodné
K100	<i>Forsythia suspensa</i>	1,8	7	0,3	2	100%	odstranit kompozičně nevhodné
K101	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	5	0	3	100%	stříhaný
K102	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	5	0	3	100%	stříhaný
K103	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	54	0	3	100%	stříhaný
K104	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	54	0	3	100%	stříhaný
K105	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	6	0	3	100%	stříhaný dvojitý
K106	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	6	0	3	100%	stříhaný dvojitý
K107	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	6	0	3	100%	stříhaný dvojitý
K108	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	6	0	3	100%	stříhaný dvojitý
K109	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	9	0	3	100%	stříhaný
K110	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	9	0	3	100%	stříhaný
K111	<i>Buxus sempervierens</i>	0,7	30	0	3	100%	stříhaný
K112	<i>Buxus sempervierens</i>	0,7	30	0	3	100%	stříhaný
K113	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	26	0	3	100%	stříhaný
K114	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	26	0	3	100%	stříhaný
K115	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	24	0	3	100%	stříhaný
K116	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	24	0	3	100%	stříhaný
K117	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	55	0	3	100%	stříhaný
K118	<i>Buxus sempervierens</i>	0,3	55	0	3	100%	stříhaný
K119	<i>Thuja plicata</i>	1,8	5,5	0,2	3	100%	stříhaný
K120	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K121	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K122	<i>Thuja plicata</i>	1,7	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K123	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K124	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K125	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K126	<i>Thuja plicata</i>	1,7	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K127	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K128	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K129	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K130	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K131	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K132	<i>Thuja plicata</i>	1,8	4,5	0,2	3	100%	stříhaný
K133	<i>Pyracantha coccinea</i>	2	7	0,3	2	100%	
K134	<i>Symphoricarpos albus</i>	1	20	0,1	2	100%	
K135	<i>Aesculus parviflora</i>	1	52	0,6	4	100%	
K136	<i>Taxus baccata</i>	2	70	0,4	3	100%	
K137	<i>Corylus avellana</i>	2,3	21	0,5	3	100%	
	<i>Corylus avellana</i>	2,2	18	0,4	3	100%	
K139	<i>Philadelphus coronarius</i>	2	89	0,3	3	100%	

Tabulka č. 9 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)

4.4.5 Inventarizační plán

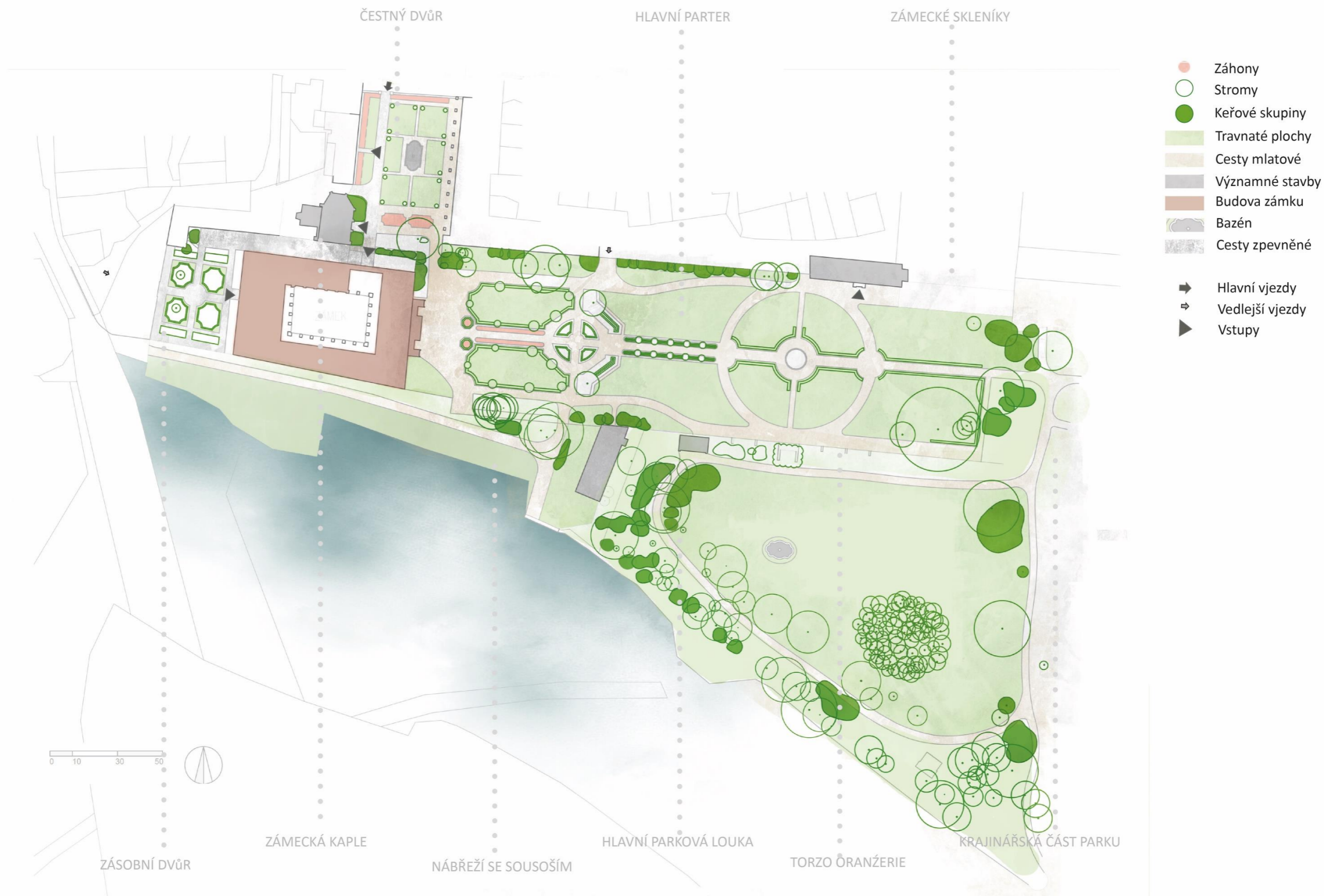
4.4.6 Kompoziční analýza

- Významné průhledy v parku
- Důležité výhledy do krajiny
- Hlavní osa kompozice
- Architektonicky významné objekty
- Číselné značení výhledu/průhledu pro přiřazení k fotografii

4.4.7 Výchozí stav zámeckého parku

5 Vlastní návrh

5.1 Vlastní návrh jednotlivých částí parků

5.2 Požadavky

Vlastní projektová část vychází primárně ze stanovisek a principů uvedených v literární rešerši a dále také z výsledků zpracovaných analýz, terénních průzkumů a šetření. Návrh respektuje pravidla nakládání s nemovitými kulturními památkami, památkami zahradního umění, přírodními hodnotami a přirozeným potenciálem dané lokality.

Prvotní snahou návrhu bylo vycházet nejen z historických pramenů a respektovat přírodní i historickou hodnotu parku, ale zároveň zvýšit jeho atraktivitu, zachovat důležité a jedinečné prvky daného místa, ale současně koncept doplnit o moderní a praktické pojetí s využitím současných trendů a nároků na jeho funkčnost.

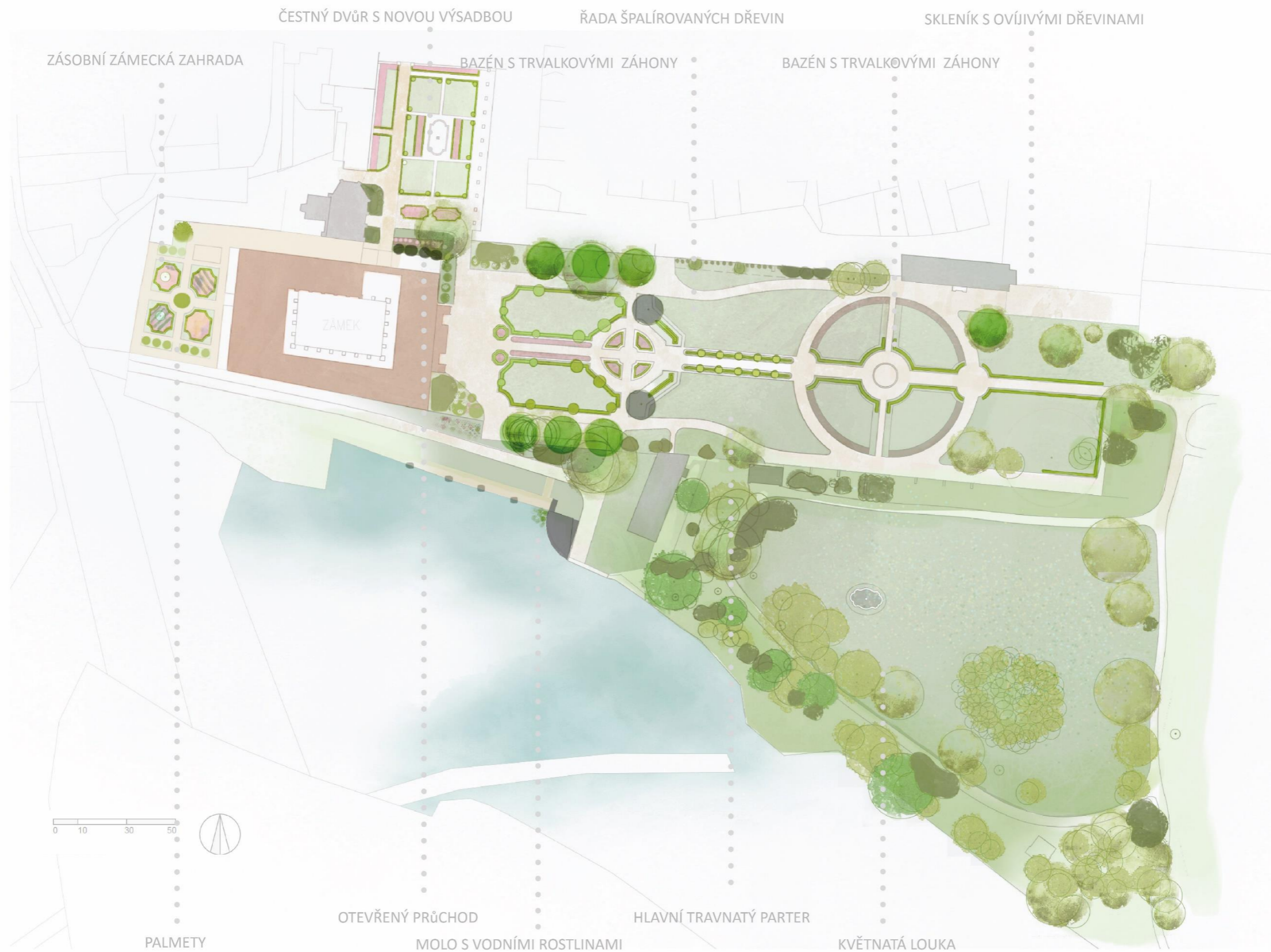
Návrh zohledňuje předchozí již realizovanou dílčí obnovu, která v parku proběhla v posledních letech a dále také akceptuje informace o plánovaných stavebních rekonstrukcích. Jedná se například o obnovu mlatových cest na hlavním parteru, rekonstrukci tropických skleníků atd. V návrhu byly zahrnuty též výsledky z provedené dendrologické a kompoziční analýzy prostoru zámeckého parku, ze kterých vyplývá odstranění kompozičně nevhodných a dendrologicky neperspektivních dřevin. Návrh zahrnuje zejména obnovu porostu a jeho další vhodné doplnění, dále také ošetření dendrologicky, kompozičně, biologicky a esteticky cenných dřevin, ale současně i obnovení původní druhové skladby zeleně s přihlédnutím k soudobým trendům a další změny např. sjednocení parkového mobiliáře.

Na základě výše uvedené bylo mým stěžejním východiskem využití širokého potenciálu zdejší nádherné přírody a zejména dendrologicky cenných dřevin, dále také vytvoření nové a rozšíření stávající rostlinné skladby na reprezentativní částech zahrady, ale také k navrácení sadovnických a ovocnářských prvků a pěstování praktického bylinkového sortimentu.

Dalším neméně důležitým parametrem, který bylo nutné v návrhu zohlednit, byla náročnost následné údržby vzhledem k rozsáhlosti zámeckého parku. Bylo nutné se taktéž vyrovnat s požadavky na šetrné zakomponování historických objektů se stávající parkovou zelení, současně nalézt vhodné estetické propojení areálu zámeckého parku s nivou řeky Ohře pro návštěvníky.

Vzhledem k rozsahu této práce nemohla být provedena širokospektrální analýza, která by zahrnovala samozřejmě řadu dalších ekonomických, ekologických i legislativních parametrů, které je nutné v zájmu vytvoření stabilního prostoru a kvalitní architektonické kompozice zahrady respektovat a současně harmonizovat.

5.3 Studie zámeckého parku

5.4 Vlastní návrh – dřeviny v park, osazovací plán

- Stávající keřové porosty
- Záhony růží, letniček a trvalek
- Budovy a architektonické celky
- Dřeviny navrhované k dosadbě

5.4.1 Čestný dvůr (severní parter) - půdorys, řez, osazovací plán

- Strom - *Tilia cordata*
- Tvarované tisy
- Kvetoucí keře
- Obdélný bazén
- Zastíněný záhon s keři a bohyškami
- Cesty mlatové
- Lem z tvarovaných buxusů
- Cesty
- Růžový záhon

Tulipa liliiflora 'Trés chic'

Leucojum aestivum

Hosta fortunei 'Carol'

Viburnum plicatum 'Lanarth'

Zařazení	Taxon	Plocha	Doba květu	Barva květu	Počet
Cibuloviny	<i>Tulipa liliiflora</i> 'Trés chic'	50m ²	IV.-V.		240
	<i>Leucojum aestivum</i>	7m ²	IV.-V.		90
Trvalky	<i>Hosta fortunei</i> 'Carol'	20m ²	VI.-VII.		16
Letničky	<i>Begonia semperflorens</i>	5,5m ²	V.-X.		180
	<i>Ipomea batata</i>	5,5m ²	0	okrasná listem	192
Keře	<i>Rosa</i> 'Crested Moss'	55m ²	VI.-VIII.		220
	<i>Rosa</i> 'Maiden's Blush'	55m ²	VI.-VIII.		220
	<i>Rosa</i> 'Frau Karl Druschki'	49m ²	VI.-VIII.		196
	<i>Viburnum plicatum</i> 'Mariesii'	15m ²	V.-VI.		6
	<i>Prunus laurocerasus</i> 'Novita'	15m ²	0	nevýrazné	5
	<i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle'	20m ²	VII.-IX.		6
	<i>Buxus sempervierens</i>	viz.výměry	0	nevýrazné	1507

Rosa 'Frau Karl Druschki'

Rosa 'Maiden Blush'

Rosa 'Crested Moss'

Hosta fortunei 'Francee'

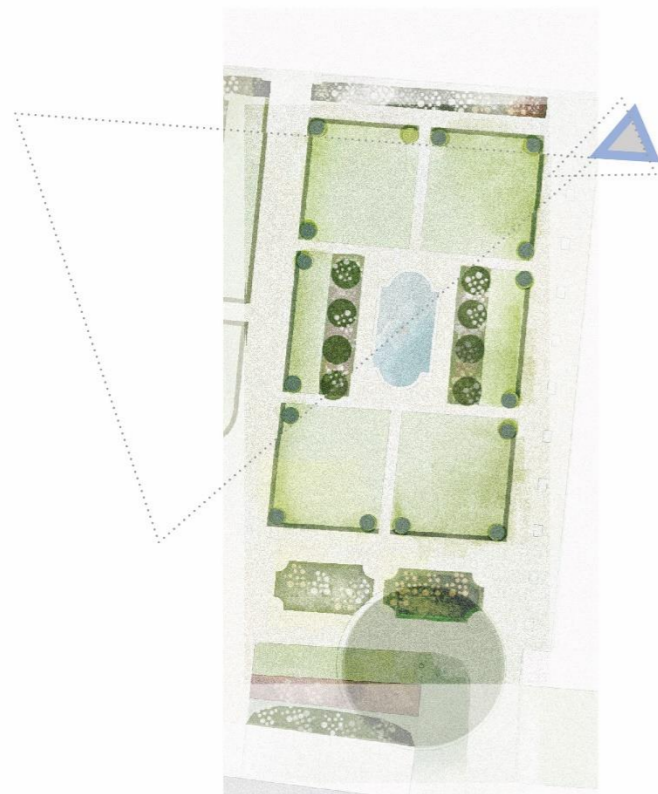

Laurocerasus officinalis

Hydrangea arborescens 'Annabell'

5.4.2 Čestný dvůr (severní parter) – vizualizace

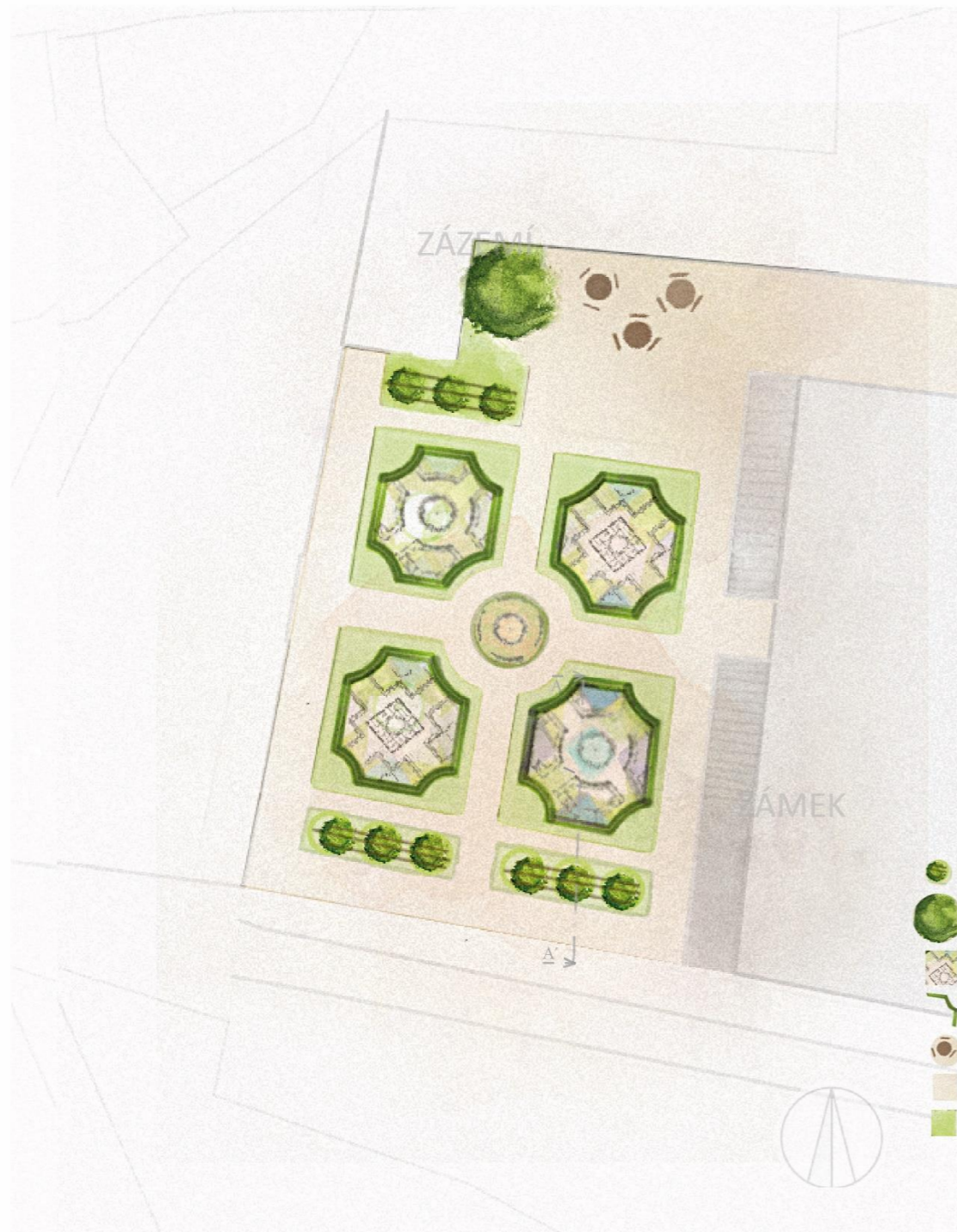
Čestný dvůr je zahradnický upraven jako čistě reprezentační vstupní prostor z města do zámku a zahrady. Podporuje reprezentativní charakter dvora, v projektu dochází k osazení stávajících záhonů a navržení nových.

Nové záhony jsou navrženy podél obdelníkového bazénu v centrální části čestného dvora. Tento lem z kvetoucích záhonů bude osázen kombinací mýnkových chrůzů a letničkové podsady, které orámují nízké stříhané plůtky zimozrázu.

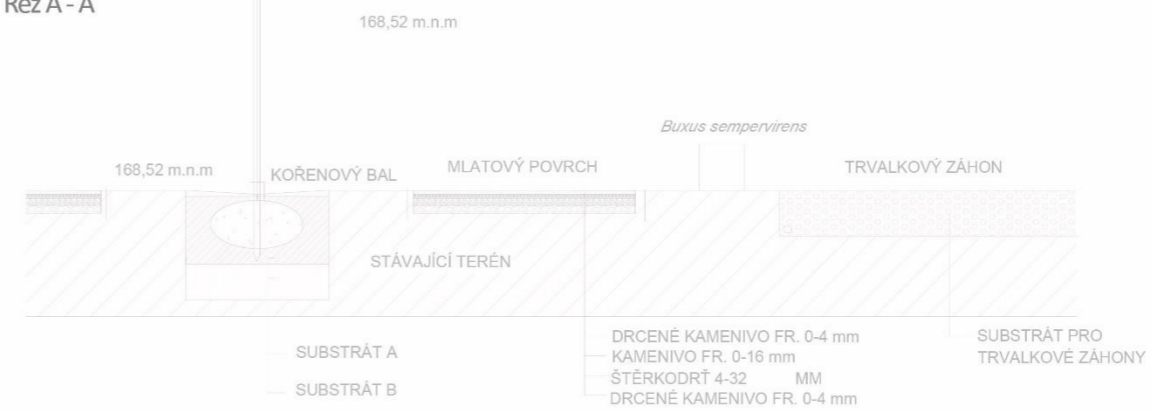
Kompoziční propojení Čestného nádvoří se zámečnou zahradou zajišťuje obdobná skladba navrhovaných a ponechaných rostlin. Nově je řešen i stínomilný záhon pod vzrostlou lípou v levém zadním rohu čestného dvora. Parkování aut zde bude vyloučeno.

5.4.3 Zásobní dvůr s kuchyňskou zahradou (západní parter) - půdorys, řez, osazovací plán

Řez A-A'

Zařazení	Taxon	Kvete	Barva květu
B1	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>		nevýrazné
B2	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>acephala</i>		nevýrazné
B3	<i>Daucus carota</i> var. <i>carota</i>	VII. - VIII.	
B4	<i>Matricaria chamomilla</i>	V. - X.	
B5	<i>Origanum vulgare</i>	VII. - VIII.	
B6	<i>Thymus serpyllum</i>	VI.-VIII.	
B7	<i>Artemisia absinthium</i> 'Argentea'	VII. - IX.	
B8	<i>Borago officinalis</i>	V.-IX.	
B9	<i>Ocimum basilicum</i> 'Red rubin'	V.-IX.	
B10	<i>Ocimum basilicum</i>	V.-IX.	
B11	<i>Rosmarinus officinalis</i>	V.-IX.	
B12	<i>Hyssopus officinalis</i>	VII. - IX.	nevýrazné
B13	<i>Salvia officinalis</i>	VIII.-IX.	
B14	<i>Paeonia suffruticosa</i>	VI.	
B15	<i>Digitalis purpurea</i>	VII.-IX.	
B16	<i>Fragaria vesca</i>	VI.-VIII.	
B17	<i>Allium cepa</i>	VII.	
B18	<i>Echinacea purpurea</i>	VII.-IX.	
B19	<i>Asparagus officinalis</i> 'Mary Washington'	VI.-VII.	nevýrazné
B20	<i>Calendula officinalis</i>	VI.-X.	

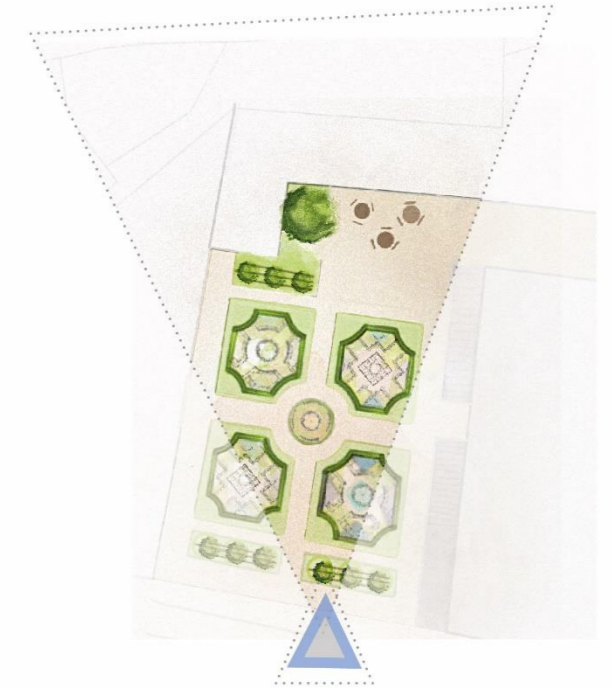

5.4.5 Zásobní dvůr s kuchyňskou zahradou (západní parter) – vizualizace

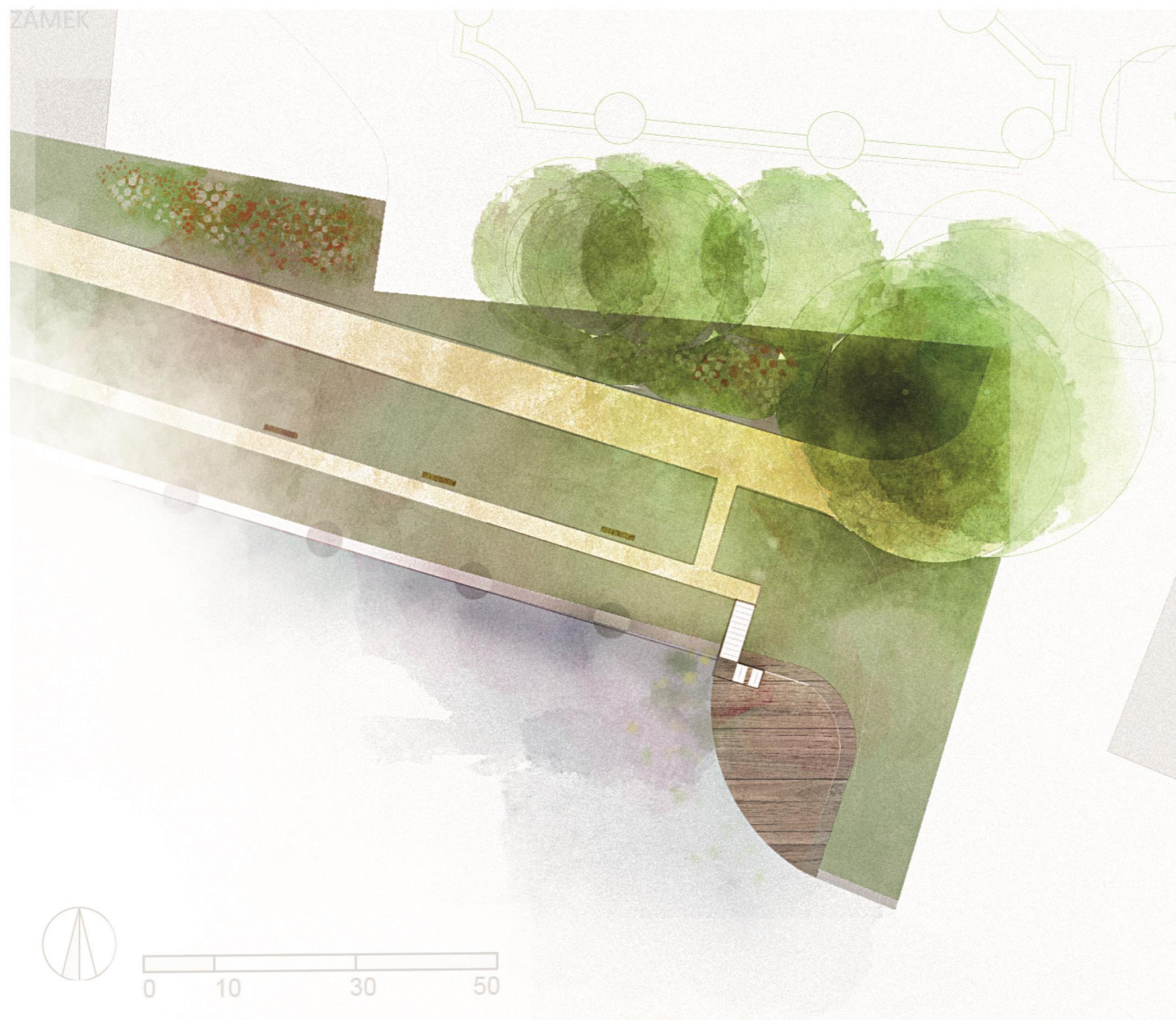
Návrh areálu západního parteru vzájemně doplňuje rozvržení hlavního, východního a severního parteru s okrasnou zelení v okolí zámku dle původního návrhu Antonia della Porty, kterou započal realizovat již již v roce 1912 zahradník Jan Tulipán, dle předloh zahrad ve Versailles. Západní terasa se nově otevře veřejnosti. Vznikne zde prostorná bylinková zahradní terasa umožňující posezení k plánované kavárně, která by měla vzniknout v přízemní domu s hospodářským křídlem.

Prostor je v novém návrhu určen pro kuchyňskou zahradu, která se v minulosti v areálu zámku nacházela. Inspirací byla původní barokní zásobní zahrada, avšak v novém návrhu byla uzpůsobena, jak velikostí, tak sortimentem a lokací. Záhony jsou geometricky členěny a skladba rostlin je sestavena z rostlin typických pro lékárenskou a kuchyňskou zahradu (tj. lékárenských bylin, zeleniny, drobného ovoce).

Po obvodu je navržena výsadba špalírovaných ovocných dřevin (jabloní, hrušní) ve formě volně rostoucích palmet. Vzniklý prostor bude jednoduchý přitom elegantní a plný zajímavých, praktických informací blízkých pro každého návštěvníka. K vysazenému sortimentu rostlin je navrženo vyhotovit informační panely, které současně poslouží jako vzdělávací prvek pro návštěvníky.

5.4.6 Jižní parter (prostor při říční nivě)

Nuphar lutea

Iris pseudacorus 'White'

Iris pseudacorus

Keřová výsadba *Potentilla fruticosa* 'Daydawn'

Vzrostlé stromy

Travní plochy

Cestní síť

Molo

Vodní plocha

Schodiště k vodě

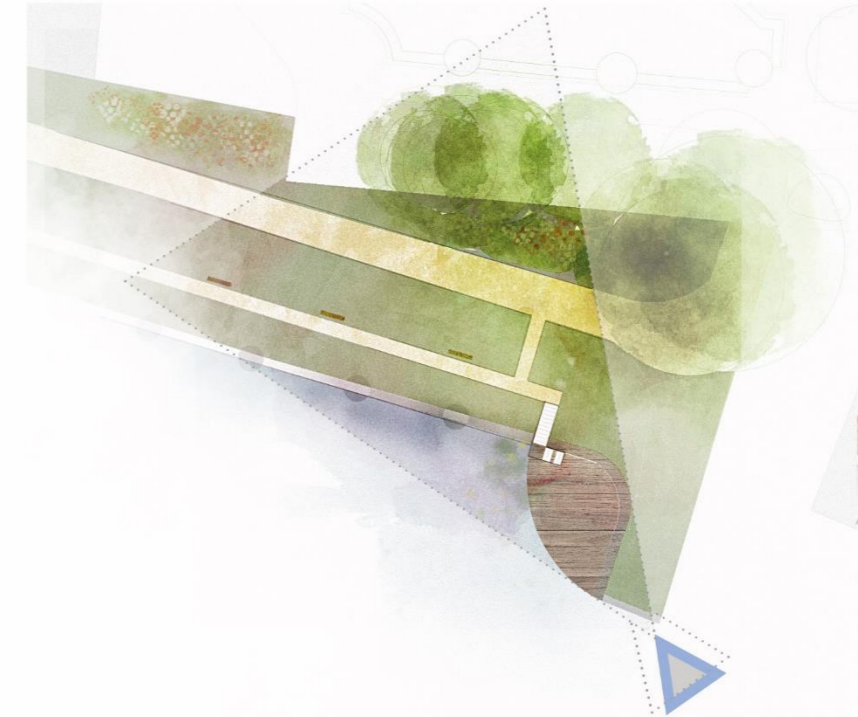
Lavičky

Sousoší

Vodní rostliny (*Nuphar* sp., *Iris* sp.)

5.4.7 Jižní parter (prostor při říční nivě) - vizualizace

Mezi atraktivní a vysoce ceněné pobytové místo patří nábřeží. Voda lidi láká a v Libochovicích patří mezi neoddělitelnou součást zámku. Záměrem bylo návštěvníky přivést nejen k nábřeží, ale přímo k řece Ohři. V konceptu jsou navrženy schody s molem, které by měly návštěvníky zavést přímo k vodě a umožnit jim zhlédnout zámek z jednoho z nejromantičtějšího pohledu, to je spolu s odrazem barokního sousoší na vodní hladině přímo v malebné zátocy řeky Ohře. Při molu byla navržena výsadba doplňující vodní a pobřežní vegetaci (*Nuphar lutea*, *Iris pseudacorus* 'Alba' a *Iris pseudacorus* ve své nejobvyklejší žluté formě), typickou pro slepá ramena a zátoky řeky Ohře.

5.4.8 Jižní parter (prostor při říční nivě- řez schodištěm)

5.4.9 Hlavní parter (východní parter) – vizualizace I.- III.

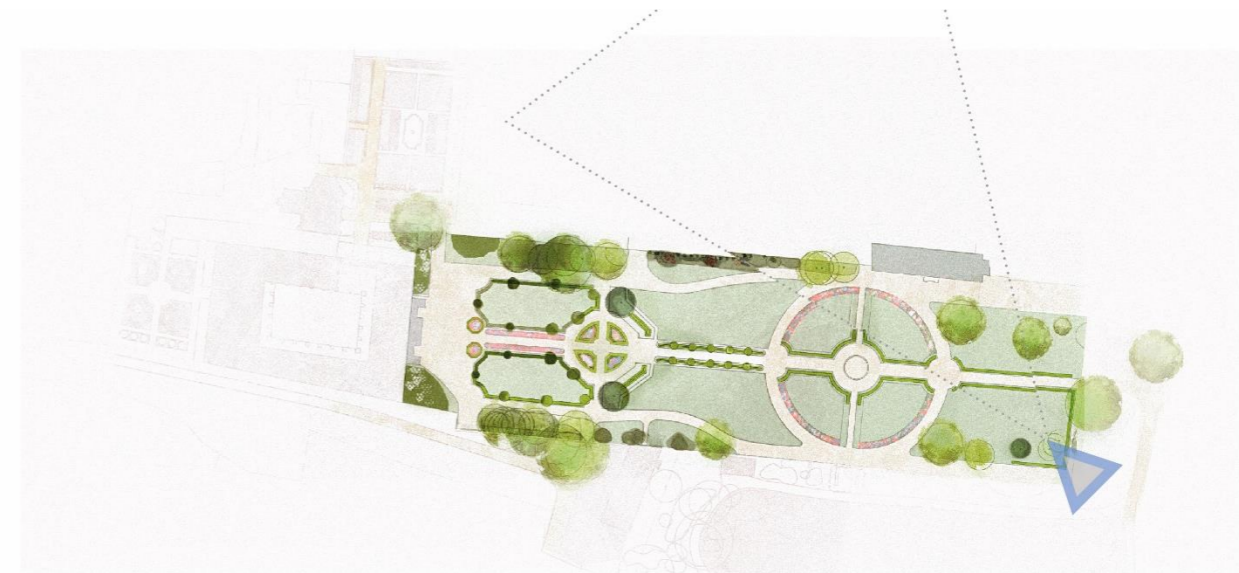
V návaznosti na historický kontext je navrženo použití špalírovaných ovocných dřevin, jež se váží k minulosti zahrady i celého ovocnářského kraje.

Zvoleny byly staré krajové odrůdy jabloní (*Malus domestica* např. Třebívlický granát a Anýzové české) hrušňů (*Prunus communis* např. 'Solanka', 'Charneuská', 'Pařížanka', 'Boscova lahvice'), typické pro krajinu Českého středohoří, ve formě palmet, vhodných pro barokní zahrady.

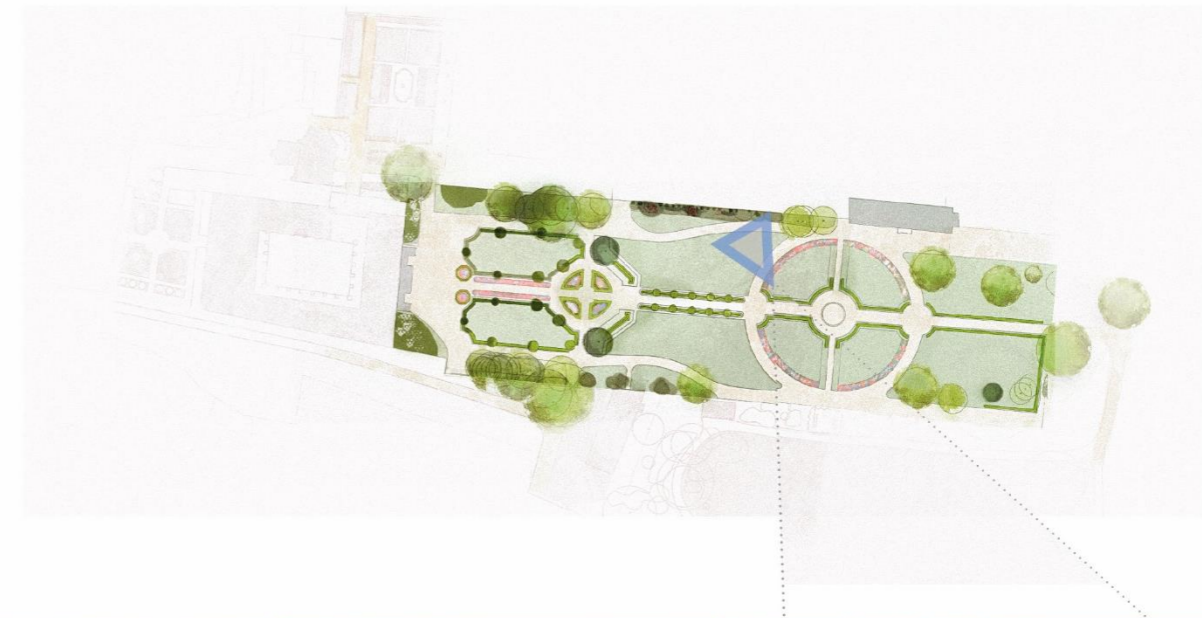
V prostoru před rekonstruovaným tropickým skleníkem byla navržena realizace trvalkových záhonů, přestože by bylo jako reminiscence vhodnější použití záhonů letničkových. Důvodem navrženého řešení je zejména ekonomicky nižší náročnost výsadby u takto velkých ploch záhonů a dále vysoké náklady na jejich údržbu.

Samotný skleník je ve fázi příprav na celkovou obnovu. Novou budovu je v návrhu doporučeno oživit a propojit s vegetací parku pomocí ovíjivých rostlin rodu *Millettia*, *Lonicera*, *Wisteria* nebo *Akebia*.

Prostor pod terasou je navržen k osetí a využití jako květnatá louka. Vyhovující je méně intenzivní přístup k údržbě květnatých luk (seč 2-4 krát do roka). Zde je navrženo osetí louky kolem bazénu, podrostových trávníků pod skupinami stromů po obvodu a dále na přirozeně podmáčené partii v lužní části parku. Navržená změna osetí povede k možnosti sledovat proměnlivost kvetení, barev a vůní kvetoucích bylin a trav, ale také rozvine pestrý život hmyzu a motýlů.

Pro zvýšení vizuální a estetické působnosti je možno přistoupit k mozaikové seči, při které se ponechá část louky neposečená, tato část vytvoří jedinečný výsledný dojem, podtrhne a nechá vystoupit kvetoucí plochy s pestřími lučními květy a travinami.

Značení lokace	Keře	Velikost	Počet	Doba květu	Barva květu
a	<i>Prunus laurocerasus</i> 'Novita'	12l	9	V.-VI.	
b	<i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle'	20l	5	VI.-VIII.	
f	<i>Paeonia suffruticosa</i> 'Coral Charm'	2l	8	V.-VI.	
g	<i>Paeonia suffruticosa</i> 'Sahohime'	2l	9	V.-VI.	
h	<i>Wisteria floribunda</i>	3l	2	V.	
j	<i>Prunus laurocerasus</i>	12l	4	V.-VI.	
i	<i>Potentilla</i> 'Daydawn'	2l	12	V.-VIII.	

Zařazení	Taxon	Spon	Počet/m2	Doba květu	Barva květu
Letničky	<i>Begonia semperflorens</i> 'White'	20X20cm	50	V.-X.	
	<i>Begonia semperflorens</i> 'Heaven Rose'	20X20cm	50	V.-X.	
	<i>Nicotiana</i> 'Saratoga White'	30X30cm	35	VII.-X.	
	<i>Nicotiana</i> 'Saratoga Lime'	30X30cm	35	VII.-X.	
	<i>Pennisetum villosum</i>	25X25cm	40	V.-X.	
	<i>Cosmos bipinnatus</i>	25X25cm	40	VII.-X.	
	<i>Salvia farinacea</i> 'Victoria blue'	25X25cm	40	VI.-X.	

Trvalky	Taxon	%	Doba květu	Barva květu	Počet/100m2
Solitery 5%	<i>Centaurea macrocephala</i>	1	VII.-VIII.		9
	<i>Hemerocallis flava</i>	1	VII.-VIII.		18
	<i>Yucca filamentosa</i>	2	VI.-VII.		9
Do skupin 60%	<i>Anaphalis margaritaceae</i> 'Neuschnee'	5	VII.-VIII.		45
	<i>Aster dumosus</i> 'Jenny'	6	IX.-X.		54
	<i>Aster frikartii</i> 'Wunder von Stafa'	5	VIII.-X.		45
	<i>Coreopsis lanceolata</i> 'Sterntaler'	4	VI.-VIII.		36
	<i>Geranium x magnificum</i>	4	VI.-VII.		36
	<i>Chrysanthemum coccineum</i> 'Robinson'	5	V.-VII.		45
	<i>Iris germanica</i> 'Undulata'	8	IV.-V.		72
	<i>Paeonia lactiflora</i>	3	V.-VI.		27
	<i>Papaver orientale</i> 'Patty's Plum'	5	V.-VII.		45
	<i>Rudbeckia fulgida</i> 'Goldsturm'	6	VIII.-X.		54
	<i>Salvia officinalis</i>	4	VI.-VIII.		36
<i>Saponaria officinalis</i> 'Plena'	4	VI.-VIII.		36	

Pokryvné 30%	<i>Dianthus deltoides</i> 'Confetti Karminrosa'	6	VI.-VIII.		63
	<i>Iberis sempervirens</i> 'Snow Cushion'	8	V.-VII.		72
	<i>Phlox subulata</i> 'Emerald Cushion Blue'	8	IV.-VI.		72
	<i>Thymus praecox</i>	8	VI.-VII.		72
Vtroušené 5%	<i>Aquilegia vulgaris</i> barev.směs	1	V.-VII.		9
	<i>Digitalis purpurea</i>	2	VI.-VII.		18
	<i>Lychnis coronaria</i>	2	VII.-VIII.		18
	<i>Malva sylvestris</i>	1	VI.-VIII.		9
Cibule/Hlízy	<i>Crocus</i> 'Fusco Tinctus'		IV.		600
	<i>Fritillaria imperialis</i> 'Aurora'		IV.-V.		120
	<i>Lilium candidum</i>		VI.-VII.		50
	<i>Muscari armeniacum</i>		IV.		600
	<i>Muscari botryoides</i> 'Superstar'		IV.		400
	<i>Tulipa</i> 'Golden Oxford'		IV.-V.		400

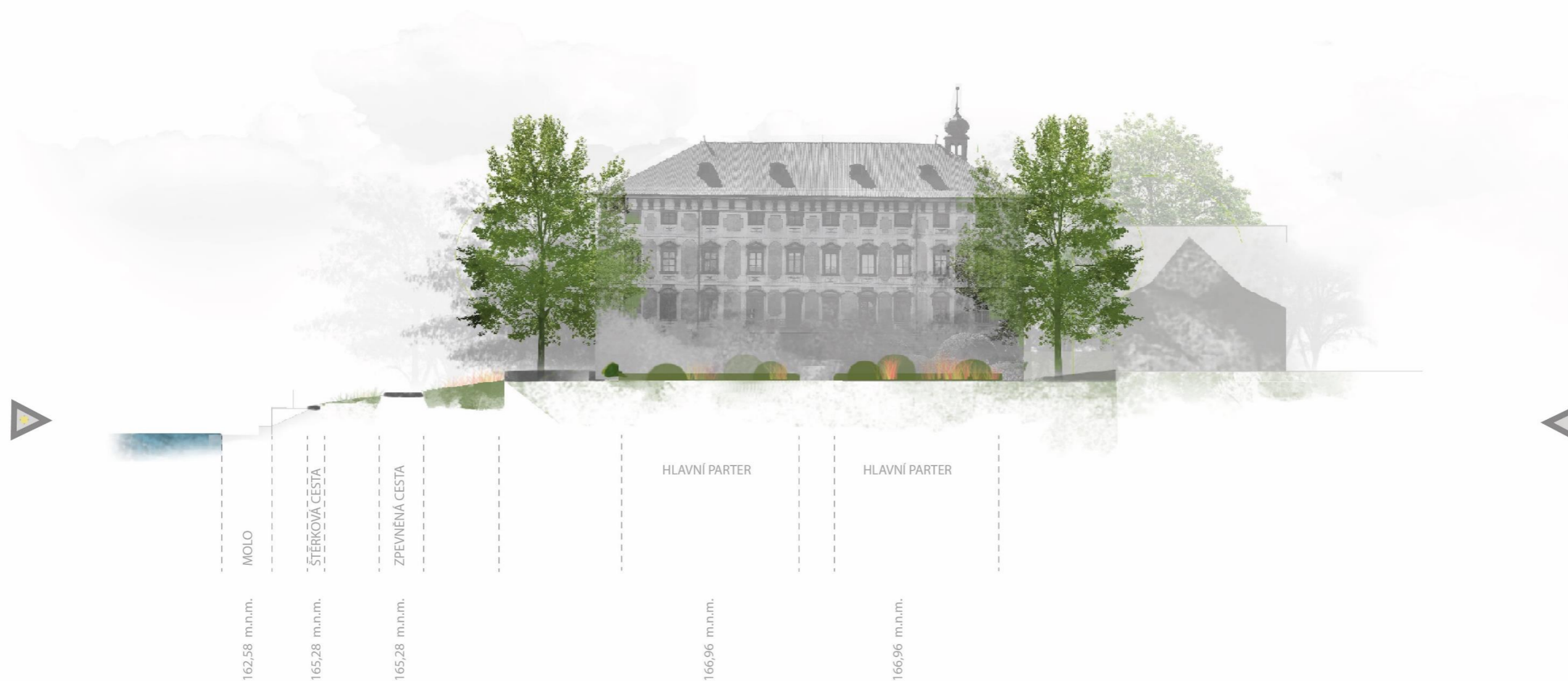
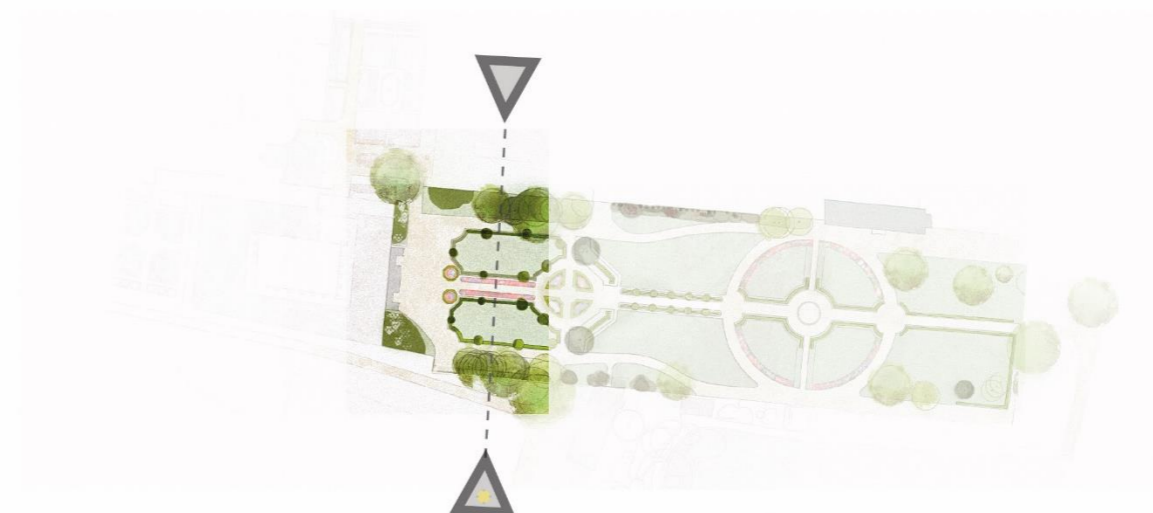
Značení lokace	Dřeviny - STROMY	Velikost	Počet
A	<i>Liriodendron tulipifera</i>	14/16	2
B	<i>Liquidambar styraciflua</i>	14/16	2
C	<i>Cladrastis kentukea</i> 'Lutea'	12/14	1
D	<i>Pyrus communis</i>	špalír	6
E	<i>Malus domestica</i>	špalír	8
F	<i>Paulownia tomentosa</i> 'Imperiali'	14/16	2
G	<i>Fagus sylvatica</i> 'Pendula'	12/14	1
H	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	14/16	1
I	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Nana'	12/14	1

Jeteloviny 6,2%	Zastoupení druhu ve směsi (%)
<i>Lathyrus pratensis</i>	0,2
<i>Lathyrus niger</i>	2
<i>Lotus corniculatus</i>	0,6
<i>Medicago lupulina</i>	0,2
<i>Trifolium hybridum</i>	0,2
<i>Trifolium incarnatum</i>	0,4
<i>Trifolium resupinatum</i>	0,3
<i>Vicia pannonica</i>	1,3
<i>Vicia villosa</i>	1
Trávy 70%	Zastoupení druhu ve směsi (%)
<i>Agrostis gigantea</i>	3
<i>Agrostis capillaris</i>	5
<i>Cynosorus cristatus</i>	10
<i>Deschampsia caespitosa</i>	5
<i>Festuca rubra commutata</i>	5
<i>Festuca rubra rubra</i>	10
<i>Festuca rubra trichophylla</i>	5
<i>Holcus lanatus</i>	2
<i>Lolium perenne</i>	2
<i>Phalaris arundinacea</i>	3
<i>Phleum bertolonii</i>	5
<i>Poa nemoralis</i>	5
<i>Poa palustris</i>	7
<i>Poa pratensis</i>	3

Byliny 23,8%	Zastoupení druhu ve směsi (%)
<i>Achillea ptarmica</i>	0,4
<i>Anthriscus cerefolium</i>	2
<i>Alchemilla xanthiflora</i>	0,5
<i>Astrantia major</i>	0,4
<i>Betonica officinalis</i>	0,8
<i>Centaurea cyanus</i>	1
<i>Crepis biennis</i>	0,9
<i>Daucus carota</i>	0,8
<i>Dianthus superbus sylvestris</i>	0,5

Byliny	Zastoupení druhu ve směsi (%)
<i>Galium album</i>	1
<i>Galium Wirtgenii</i>	0,4
<i>Geranium palustre</i>	0,1
<i>Geranium pyrenaicum</i>	0,2
<i>Geum urbanum</i>	0,5
<i>Geum rivale</i>	0,1
<i>Filipendula ulmaria</i>	1
<i>Leucanthemum vulgare</i>	3,5
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	1,9
<i>Lythrum salicaria</i>	0,3
<i>Malva sylvestris</i>	0,3
<i>Mentha longifolia</i>	0,3
<i>Myosotis sylvatica</i>	1,5
<i>Pimpinella major</i>	0,3
<i>Plantago lanceolata</i>	0,2
<i>Primula veris</i>	0,2
<i>Prunella grandiflora</i>	0,2
<i>Prunella vulgaris</i>	0,8
<i>Ranunculus acris</i>	0,3
<i>Sanguisorba minor</i>	0,3
<i>Saponaria officinalis</i>	0,6
<i>Silene dioica</i>	0,5
<i>Silene vulgaris</i>	0,8
<i>Stachys germanica</i>	0,2
<i>Stachys palustre</i>	0,1
<i>Stachys sylvatica</i>	0,1
<i>Veronica longifolia</i>	0,1

5.4.10 Řezopohled zámeckého parku

5.4.11 Výkaz výměr vegetačních prvků

6 Diskuze

Cílem a primární myšlenkou mé diplomové práce bylo vytvoření projektu obnovy a revitalizace zámeckého parku v Libochovicích, který by zahrnoval především široký aspekt vnímání přírody, ale také praktický požadavek na funkčnost místa se zachováním historického i grafického kontextu.

Domnívám se, že stejně jako má centrum Prahy svoji Petřínskou rozhlednu, jíž byla inspirací slavná Eiffelova věž, tak shodně můžeme přirovnat libochovický zámecký areál jako malé „české Versailles“. Tento reprezentativní park, který byl založen koncem 17. století ve francouzském stylu spolu s dostavbou barokního zámku dle plánů italského architekta Antonia della Porty je toho jistým důkazem. V této souvislosti můžeme taktéž souhlasit s obecným rčením, že opravdovými pilíři každé zahrady byly a jsou vždy zahradníci, i když profesní postup každého z nich může být zcela jiný. V libochovickém parku se jich vystřídala celá řada, ale zde si dovolím vyzdvihnout pouze dvě nejvýraznější osobnosti, které měli zásadní podíl na rozkvětu této skvostné zahrady.

Jako první se na realizaci barokní zahrady, která se vyznačovala perfektně stříhanými ornamenty, ploty a nádhernou květinovou výzdobou a byla doplněná vodními fontánami a vodotrysky podílel vynikající český zahradník Jan Tulipán, který zde vysadil a pečoval o řadu do té doby exotických rostlin (např. hyacinty, pomerančovníky, granátové stromky i fíky). V tomto období se také za parkem se rozkládala hospodářská zahrada, která sloužila především zámecké kuchyni, pod jižní opěrnou stěnou zahrady se nacházela kromě chmelnice, bažantnice i ovocná zahrada. Zahrada vzkvétala a nutno zdůraznit, že Jan Tulipán se významně zasloužil i o rozvoj ovocnářství v celém kraji.

Výraznou změnu přinesl až počátek 19. století v podobě rozšíření prostoru parku a jeho přeměna na anglický krajinářský park. Druhým významným momentem v historii libochovického zámeckého parku byla i změna v osobě nového zahradníka, kterým se stal v roce 1916 též skvělý odborník Josef Rublič. Jeho snahou bylo vrátit zahradě zpět její barokní podobu, přiblížit se alespoň částečně původním plánům Antonia della Porty. K tomuto je nutno dodat, že stará hospodářská, kuchyňská zahrada již obnovena nebyla. Z historického hlediska je patrné, že proměny v 19. století, které souvisely s přeměnou zahrady na dobově moderní anglický park nepřinesly areálu dlouhodobě pozitivní efekt. Přesto je nutné vyzdvihnout snahu Josefa Rubliče, kterému se záměr obnovit znovu původní barokní zahradu, podařil alespoň částečně. Výrazné stylové manévrování a historické proměny parkové kompozice jsou zde jasně patrné dodnes.

V návaznosti na historické a vývojové proměny parku bylo nutné zahrnout v rámci zpracování projektu i řadu dalších jedinečných specifik a parametrů, které přímo souvisí s tímto jedinečným místem, mají vazbu na okolní krajinu a snažit se je vzájemně synchronizovat, pochopit, přijmout a rozvinout pozitivní prvky a více či méně potlačit ty negativní, které by daný prostor, lokalitu dále devastovaly.

Pozornost byla věnována také lokálním aspektům územní systémové ekologické stability. Jedním z výchozích ekologických parametrů je kontakt dané lokality s vysoce hodnotným přírodním parkem situovaným východně od zámku, jehož přirozenou hranici plynule vytváří slepé rameno řeka Ohře. Základem tohoto území je ekologicky velmi cenný lužní les, který zde s ochranným pásmem břehových porostů podél řeky Ohře plní funkci nadregionálního biokoridoru. V roce 1936 zde byla provedena regulace vodního toku Ohře a její původní koryto zasypáno velmi nekvalitní navázkou zeminy. Zámecký

park byl o tuto část dále rozšířen směrem dál na východ. V současné době se zde nachází skupiny přirozeně volně rostoucí stromů a solitérních dřevin, se zachovanými charakteristickými průhledy.

Dalším aspektem, který zde historicky ovlivnil přirozenou skladbu vegetace, porostů a dřevin byla výstavba jezu pro potřeby nedaleké vodní elektrárny. Došlo k trvalému zvýšení hladiny spodní vody v celé dolní část parku. V přemokřené půdě se zde daří nejčastěji olším a topolům. U řady exotických stromů a keřů, s jejichž výsadbou bylo započato na počátku 19. století, dochází v posledních letech k masivnímu úhynu. Mnoho druhů které zvýšenou hladinu podzemní vody a trvale zamokřenou půdu nesnáší, zůstaly zachovány pouze na severní straně parku.

Současně bylo přistupováno k návrhu celkové kompozice parku s vědomím, že se jedná o renovaci zahradního umění s významnou kulturní a historickou hodnotou spadající pod legislativní ochranu zákona o památkové péči. Z výše uvedených důvodů byly navrženy jen citlivé změny a pouze ve velmi nutném rozsahu přistupováno k zásahům vedoucím k odstranění vegetace. K přiblížení původního historického konceptu zahrady bylo do celkové studie parku zakomponováno znovuobnovení zajímavé kuchyňské, bylinkové zahrady s výsadbou tradičních prvků a tvarovaných forem ovocných dřevin, které je v současné době i moderním trendem a zajímavým inspirativním prvkem.

Ve výsledné úpravě studie byl zohledněn také požadavek na omezení návštěvnosti v jižní parterové části zámeckého parku, která navazuje na vysoce ekologicky chráněnou oblast lužních lesů podél toku řeky Ohře a je uvedena v seznamu Natura 2000 jako evropsky významná lokalita. Na základě výše uvedeného projektu zahrnuje pouze částečné a šetrné využití přílehlého místa přímo pod zámkem s malebným zákoutím zátoky řeky Ohře, které poskytuje nádherné výhledy na vzácné historické stromy, barokní zámek a spolu s mikroklimatem řeky i okolními lužními lesy vytváří jedinečnou příležitost k zastavení se a odpočinku. Tento cenný prostor byl propojen se zámeckým parkem a doplněn zajímavým výhledovým a relaxačním molem.

V zámeckém parku uvítá návštěvníky nejen dendrologicky cenná vegetace, ale také další nezaměnitelnou součástí libochovického zámeckého parku jsou pávi, kteří dle nepsaných místních dopravních pravidel mají vždy na svých cestách absolutní přednost a svým pozoruhodným způsobem, vějířem barev vždy dotvářejí jedinečnou atmosféru zahradní kompozice i celého areálu.

Velice zajímavou další přírodní hodnotou v této lokalitě je výskyt mnoha variant historických druhů dendrologicky cenné vegetace, ovocných stromů, v bodových výsadbách či liniových formách, které zde mají svůj polyfunkční význam i estetickou hodnotu a jsou přínosem i jako jedinečná biocentra a biokoridory. Dlouholetou tradici v této oblasti má ovocnářství, zemědělství a historická řemesla, která ve spojení s památkami zahradní architektury mohou být vhodně propojeny i s dalšími aktivitami spojenými s poznáním a pobytem v přírodě pro širší veřejnost.

V této souvislosti je nutné zmínit, že v samotné praxi je vždy nutné pečlivě hledat rovnováhu mezi možnostmi praktického využití daných přírodních lokalit, umělecko-historických parků a zahrad s ohledem na jejich jedinečný význam a zajistit nutnou ochranu před jejich možnou devastací.

7 Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo navržení studie k obnovení a revitalizaci zámeckého parku v Libochovicích, který je jedním z významných dokladů vývoje historických zahrad u nás.

V rámci této práce jsem vycházela zejména z jedinečné umělecko-historické hodnoty parku a z širokého spektra dendrologicky cenné vegetace v jeho okolí.

Všechny cíle popsané v úvodu práce byly splněny a do návrhu zakomponovány. V literární rešerši byla shrnuta problematika historické a vývojové proměny zámeckého parku v jednotlivých obdobích. V praktické části byl vyhodnocen současný stav vegetační kompozice zahrady včetně analýzy provedeného dendrologického průzkumu.

V návaznosti na výše uvedené návrh zachovává a obnovuje pozitivní prvky barokního stylu zahrady a obnovuje jeho elegantní a reprezentativní vzhled s ohledem na současné možnosti a aspekty ekologické ochrany i ekonomické náročnosti údržby a následné péče.

Snahou bylo vhodně propojit praktické požadavky na funkčnost místa a současně zachovat původní kvality pramenící z historického a kulturního vývoje a umožnit tak návštěvníkům obdivovat dokonalou harmonii tohoto areálu včetně zámeckého parku.

Budoucnost a další možnosti využití tohoto historického skvostu zahradního umění může v současné době ovlivnit také hospodářská krize vyvolaná pandemií nemoci covid-19, která povede k zásadním změnám světové i naší ekonomiky. V této souvislosti se bude jistě zvyšovat důraz na oblast ekologie, digitalizace a přijdou také další nové změny, ale i omezení, kterým se náš život bude muset přizpůsobit např. v možnostech cestování a poznávání. Domnívám se, že i přes všechny smysluplné inovace a různá digitální propojení v podobě virtuálních prohlídek je zcela evidentní, že možnost samotné návštěvy historických památek, individuální zkušenost, estetický prožitek bude mít stále svoji významnou a jedinečnou hodnotu.

I přes výše uvedené skutečnosti, považuji za důležité toto jedinečné kulturní dílo, které též dokládá proměny zahradní kultury za více než tři staletí zachovat a rozvíjet i pro budoucí generace, tak aby jej mohli obdivovat v celé dokonalé harmonii včetně zámeckého parku a jeho bezprostředně krásného okolí, protože především barvy a proměny přírody nás udivují a okouzlují a současně jsou důkazem toho, jak pestrý je život na Zemi.

8 Seznam zdrojů

8.1 Tištěné zdroje

1. ANDĚL, Rudolf. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Svoboda, 1984.
2. BARIDON, Michel. 1986. Existe-t-il un style anglais? », Dix-Huitième Siècle, Jardin et paysages. 18, pp. 427-448).
3. BLAŽEK, Jan a KOTYZA Oldřich. *Archeologická sbírka Okresního vlastivědného muzea v Litoměřicích*. Teplice: Regionální muzeum, 1995. Archeologický výzkum v severních Čechách. ISBN 80-85321-14-9.
4. BLAŽEK, Jan. KOTYZA, Oldřich. 1990. Archeologická sbírka okresního vlastivědného muzea v Litoměřicích. Krajské muzeum v Teplicích, Teplice
5. CULEK, Martin. ed., 1996. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma. ISBN 80-85368-80-3.
6. ČAPEK, Josef. 1878. *Dějepisný místopis města Libochovic nad Ohří se zvláštním zřetelem k okolí Roudnice*.
7. DEMEK, Jaroslav, NETOPIL, Rostislav. a kolektiv. 1984 Fyzická geografie I. SPN. Praha.
8. HIEKE, Karel. 1984. *České zámecké parky a jejich dřeviny*. Praha: 464 s.
9. HOLEC, František a kolektiv, Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VII, Praha a okolí, Praha 1988.
10. KAPLAN, Zdeněk. 2012. Flora and phytogeography of the Czech Republic: Flóra a fytogeografie České republiky. *Preslia: časopis České botanické společnosti*. Praha: Česká botanická společnost, 84(3), 505-573. ISSN 0032-7786.
11. MACHOVEC, Jaroslav, GRULICH Jiří a VACEK Oldřich. 2013. *Metodika oceňování trvalé zeleně vegetačních prvků*. Praha: Katedra zahradní a krajinné architektury. ISBN 978-80-213-2387-2.
12. MÍSAŘ, Zdeněk. a kol. 1983. *Geologie ČSSR I., Český masív*. Praha. 333 s.
13. NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ, Zdeňka. *Mapa potencionální přirozené vegetace České republiky: = Map of potential natural vegetation of the Czech Republic: textová část*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0687-7.
14. NOLEN, John. REPTON, Humphry. 2018. *The art of lanscape gardening*. ISBN-10 0342959646.
15. OTRUBA, Ivar. PTÁČEK, Josef a ŠVORC, Luděk. 2007. *101 našich nejkrásnějších zahrad a parků*. Praha: Beta. Má vlast (Beta-Dobrovský). ISBN 978-80-7306-320-7.
16. QUITT, Evžen 1971. Klimatické oblasti Československa. *Studia geographica*. 1971, [roč.] 16, s. 1-73.
Regionálně fyto geografické členění ČSR, 1987. Praha: Academia.
17. RUBLIČ, Josef. 1922. *Dějiny zámecké zahrady, ovocnictví, vinařství a včelařství Libochovicka*. Novina, Praha.
18. RUBLIČ, Josef. 1925. *Přírodní krásy Libochovicka, Krása našeho domova 1925/2*: s.18.
19. RUBLIČ, Josef. 1937. *Historie starého libochovického parku*. Novina, Praha. 215 s.
20. SKALICKÝ Václav 1988: *Regionálně fyto geografické členění časopis [Regional phytogeographical division]*. – SKALICKÝ Václav a kolektiv (eds) *Květena České socialistické republiky 1 [Flora of the Czech Socialist Republic 1]*, p. 103–121. Academia, Praha.
21. SKLENIČKA, Petr. 2003. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková. ISBN 80-903206-1-9.
22. STRETTIOVÁ, Olga, LIFKA, Bohumír a SEDLÁČKOVÁ, Ema. 1953. *Libochovice: státní zámek, město a okolí*. Praha: Čedok.
23. ŠPECINGER, Otakar, a kol. 1987. *Libochovice: město Jana Evangelisty Purkyně : sborník vydaný k 200. výročí narození velkého českého vědce a buditele*. MěNV. Libochovice.
24. TOMÁŠEK, Josef. Ing., CSc.: *Oznámení záměru AGRI LIBOCHOVICE a.s., Stavební úpravy části objektu na sklad chemických přípravků na p.č. 1025, Mníšek pod Brdy, 2009*.
25. TOUFAR, Pavel. 2001. *Tajemnou českou krajinou: (legendy, báje, příběhy, záhady, magie a otazníky): Klapý - Hazmburk, Libochovice, Brozany, Doksany, Budyně a okolí*. Praha: Regia. ISBN 80-86367-07-X.
26. TURNER, Tom. 2005. *Garden history: philosophy and design, 2000 BC--2000 AD*. New York: Spon Press. ISBN isbn0-415-31748-7-hb.
27. WAGNER, Bohdan. 1990. *Sadovnická tvorba: celostátní vysokoškolská učebnice pro vysoké školy zemědělské*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). ISBN 80-209-0031-4.

8.2 Internetové zdroje

1. http://www.agrostis.cz/data/Agrostis_traviny_katalog_2019_nahled-email.pdf
2. <https://nahlizendidokn.cuzk.cz/>
3. <http://oldmaps.geolab.cz/>
4. <https://geoportal.cuzk.cz/>
5. <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>
6. <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/zakon-o-pamatkove-peci>
7. <https://www.zahradnictvi-flos.cz/>
8. <http://www.libochovice.cz/>
9. <https://bpej.vumop.cz/15600>
10. <https://www.zamek-libochovice.cz/cs/informace-pro-navstevniky>
11. <https://www.geoportal.cenia.cz>
12. <https://www.wikiwand.com>
13. AUA - Agrourbanistický ateliér Praha 6. 2014. LIBOCHOVICE ÚZEMNÍ PLÁN Právní stav po změně č.2. Obec Libochovice, z <http://www.libochovice.cz/> (25.6.2020).
14. VÚMOP, 2019. Ekatalog BPEJ, Praha. Z <https://bpej.vumop.cz/15600>.(23.5.2020)

9 Přílohy

9.1 Seznam mapových podkladů

9.2 Seznam tabulek

1. Tabulka č.1 Grafické znázornění sadovnické hodnoty (Zdroj: vlastní zpracování podle J.Machovec, J.Grulich, O.Vacek, 2013. *Metodika oceňování trvalé zeleně vegetačních prvků*. Praha)
2. Tabulka č. 2 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)
3. Tabulka č. 3 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)
4. Tabulka č. 4 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)
5. Tabulka č. 5 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)
6. Tabulka č. 6 Inventarizace – stromy (vlastní zdroj šetření, 2020)
7. Tabulka č. 7 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)
8. Tabulka č. 8 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)
9. Tabulka č. 9 Inventarizace – keřové porosty (vlastní zdroj šetření, 2020)
10. Tabulka č.10 Návrh rozpisu osev - květnatá louka (Zdroj: www.agrostisobchod.cz)

9.3 Seznam grafů

1. Graf č.1: Vývoj počtu obyvatel Libochovic. (Zdroj dat: ČSÚ, 2020; www.czso.cz/csu/czso/data-baze-demografickych-udaju-za-obce-cr)
2. Graf č.2: Vývoj návštěvnosti zámku v Libochovicích. (Zdroj dat: NPU, Státní zámek Libochovice 2020)
3. Graf č.3: Procentuální zastoupení listnatých a jehličnatých stromů (Zdroj dat: vlastní zdroj šetření, 2020)
4. Graf č.4: Procentuální zastoupení jednotlivých taxonů stromů (Zdroj dat: vlastní zdroj šetření, 2020)
5. Graf č.5: Stáří dřevin (Zdroj dat: vlastní zdroj šetření, 2020)
6. Graf č.6: Sadovnická hodnota (Zdroj dat: vlastní zdroj šetření, 2020)

9.4 Seznam obrázků

1. Obr. 1 Plán hlavního parteru zámku, kuchyňské zahrady, štěpnice od J. Tulipána z roku 1693. i. (Zdroj: Archiv NPÚ, Praha)
2. Obr. 2 Plán hlavního parteru zámku od J. Rubliče z roku 1911. (Zdroj: Archiv NPÚ, Praha)
3. Obr. 3 Územní plán obce Libochovice, výřez. (Zdroj: www.libochovice.cz)
4. Obr. 4 Letecký snímek Libochovic z roku 2016. (Zdroj: vlastní zpracování podle www.archivnimapy.cuzk.cz)
5. Obr. 5 Výsek půdní mapy. (Zdroj: www.mapy.geology.cz/pudy)
6. Obr. 6 Fytogeografické členění ČR – české termofytikum. (Zdroj: www.geoportal.cenia.cz)
7. Obr. 7 Geomorfologické členění ČR – celek Dolnooharská tabule. (Zdroj: www.wikiwand.com)
8. Obr. 8 Mapa I. vojenského mapování (Josefské, 1764-1783). (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)
9. Obr. 9 Mapa - II. vojenské mapování (Františkovo 1836-1852). (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)
10. Obr.10 Mapa Císařské povinné otisky stabilního katastru (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)
11. Obr. 11 Orthofotomapa 50. léta 20. století. (<https://archivnimapy.cuzk.cz>)
12. Obr. 12 Orthofotomapa z roku 2003. (<https://mapy.cz>)
13. Obr. 13 Orthofotomapa z roku 2013. (<https://cuzk.cz>)
14. Obr. 14 Votivní obraz Libochovic z roku 1738. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
15. Obr. 15. Veduta města Libochovice z roku 1727. Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
16. Obr. 16 Mapa města z roku 1864. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
17. Obr. 17 Projekt na úpravu toku řeky Ohře roku 1914 (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
18. Obr. 18 Dobová pohlednice zámku z roku 1925. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
19. Obr. 19 Rytina z roku 1808 od A. Puchery. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
20. Obr. 20 Litografie z roku 1837. (<https://libochovice.blogspot.com/>)
21. Obr. 21 Pohled na zámek s dřevěným mostem, litografie z roku 1850. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
22. Obr. 22 Dobová fotografie 30.léta minulého století. Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)

23. Obr. 23 Dobová fotografie 1936.(Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
24. Obr. 24 Dobová pohlednice z libochovicka 1936. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
25. Obr. 25 Dobová fotografie z roku 1887. (Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
26. Obr. 26 Dobová fotografie zachycující secesní úpravu parteru na počátku 20. století.
(Zdroj: zámecký archiv)
27. Obr. 27 Dobová fotografie z první poloviny minulého století (Zdroj: zámecký archiv)
28. Obr. 28 Dobová fotografie úpravy prostoru u bazénu pod terasou - stavna začátku 20. století.
(Zdroj: zámecký archiv)
29. Obr. 29 Pohled na hlavní parter zámecké zahrady v Libochovicích z roku 1931 .
(Zdroj: <https://libochovice.blogspot.com/>)
30. Obr. 30 Nejvýznamnější stavbou parku je samotná budova raně barokního zámku a přilehlé zámecké kaple, které spolu tvoří úchvatný prostor severního parteru. (Zdroj: <https://npu.cz>)
31. Obr. 31 Sbírkový palmový.(Zdroj: vlastní fotografie)
32. Obr. 32 Torzo vytápěné oranžerie. (Zdroj: vlastní fotografie)
33. Obr. 33 Zámeckému parku dominují tři vodní stavby. (Zdroj: vlastní fotografie)
34. Obr. 34 Fotografie obdélného bazénu ze 17. stol. (Zdroj: vlastní fotografie)
35. Obr. 35 Fotografie bazénu kvadrilobového tvaru. (Zdroj: vlastní fotografie)
36. Obr. 36 - 43 Nábřežní opěrná (Zdroj:vlastní fotografie)
37. Obr. 44 - 45 Úprava vegetace v bezprostřední blízkosti zámku je pravidelná a čistě formální.
(Zdroj:vlastní fotografie)
38. Obr. 46 Západní parter (Zdroj:vlastní fotografie)
39. Obr. 47 - 57 Na východ od zámku se rozprostírá symetricky koncipovaný hlavní parter.
(Zdroj:vlastní fotografie)
40. Obr. 47 - 65 Skladba vegetace v dolní část parku. (Zdroj:vlastní fotografie)